

การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากร
องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

เลขทะเบียน _____
เลขเรียกหนังสือ _____
วันที่ _____

มาน้ำ โนนสินชัย

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มทร.
ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร
ไปรคนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบกวน

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

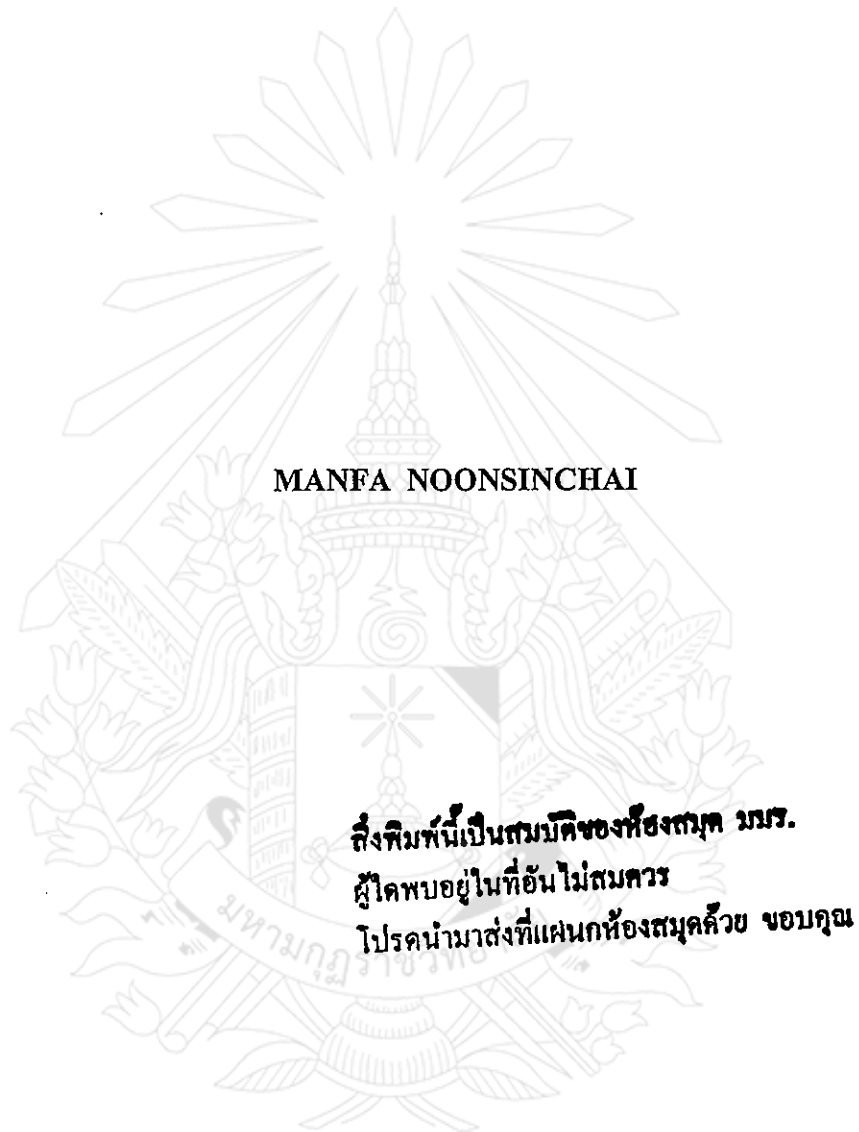
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๓

B 13169

**KALASIN PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION
PERSONNEL'S PRACTICE OF ITTHIPADA DHAMMA**

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS

FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS

DEPARTMENT OF GOVERNMENT

GRADUATE SCHOOL

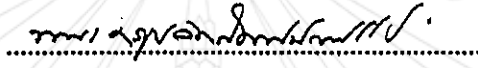
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

B.E.2553 (2010)

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มทร.
ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร
ไปรคนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบคุณ

หัวข้อสารนิพนธ์ : การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วน
จังหวัดกาฬสินธุ์
ชื่อนักศึกษา : ม่านฟ้า โนนสินชัย
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์ ตันสุวรรณ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : พระฉานพิทย์ อินุทจารี

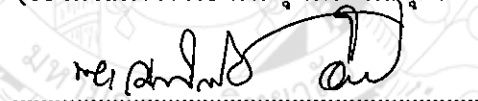
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ (ดร.))

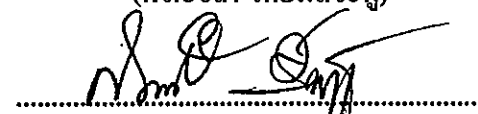
คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ (ดร.))

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุทัศน์ ตันสุวรรณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(พระฉานพิทย์ อินุทจารี)

..... กรรมการ
(ดร.อ้งดา เทียมสระอุ)

..... กรรมการ
(ดร.สาธิตี รักกตัญญู)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : Kalasin Provincial Administrative Organization Personnels' Practice
of Itthipada Dhamma
Student's Name : Manfa Noonsinchai
Department : Government
Advisor : Assoc. Prof. Dr. Sutas Tansuwan
Co-Advisor : PhraChanipit Intachari

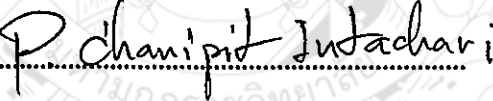
Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

..... Dean of Graduate School
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn (Dr.))

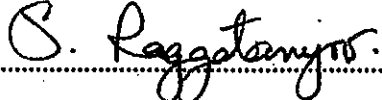
Thematic Committee

..... Chairman
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn (Dr.))

..... Advisor
(Assoc.Prof.Dr.Sutas Tansuwan)

..... Co-Advisor
(Phra Chanipit Intachari)

..... Member
(Dr. Atchala Thiamsakhu)

..... Member
(Dr.Salinee Raggatanyoo)

Copyright of the Graduate School, Mahamakut Buddhist University

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มมร.
ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร
โปรดนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบกฤษ

หัวข้อสารนิพนธ์	: การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์
ชื่อนักศึกษา	: ม่านฟ้า โนนสินชัย
สาขาวิชา	: รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: รองศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์ ตันสุวรรณ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: พระภิกษุอินทจารี
ปีการศึกษา	: 2553

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 124 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับจำนวน 23 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.33-0.74 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม โดยใช้ t-test และ F-test (One - way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

1) การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่เหลือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านวิริยะ (ความเพียร) ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) และด้านวิมังสา (การไตร่ตรอง)

2) ผลการเปรียบเทียบ บุคลากรที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ไม่แตกต่างกัน

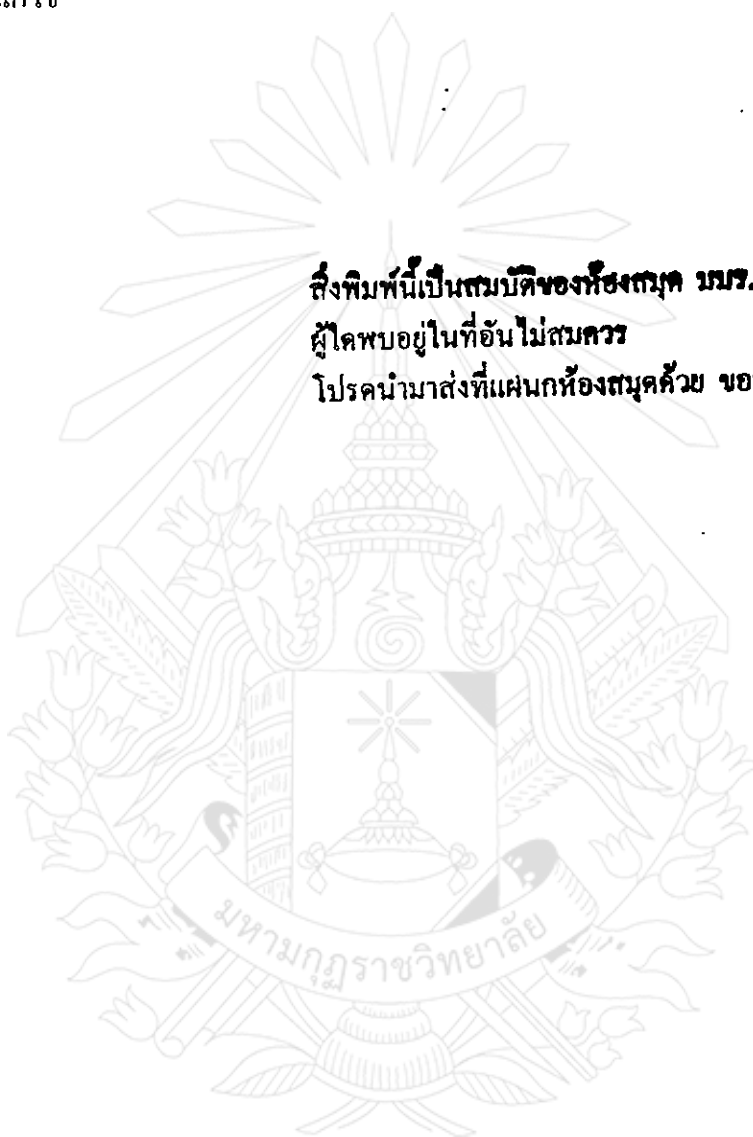
3) บุคลากรมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมสามลำดับแรก ได้แก่ จงพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ต้องมีความภูมิใจในงานที่ทำ รักในงานที่ มีความสุขใจในงานที่จะ

ทำ จะทำให้องค์กรพัฒนาก้าวหน้าได้ดียิ่งขึ้น ทั้งพัฒนาตัวเอง และองค์กรไปด้วยกัน ในการทำงาน ต้องมีความอดทน ขยันในการปฏิบัติให้มาก ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้สำเร็จ ลุล่วงทันตามกำหนดข้อบังคับของระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้ และขอให้ทุกคนที่ได้รับหน้าที่ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน เอาใจใส่งานไปจนถึงไหนแล้ว ให้ติดตามงานที่ตัวเองทำ ติดตรงไหน จะได้รับแก้ไข

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มจร.

ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร

โปรดนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอขอบคุณ

Thematic Title : Kalasin Provincial Administrative Organization Personnel' s Practice
of Itthipada Dhamma

Student's Name : Manfa Noonsinchai

Department : Government

Advisor : Assoc. Prof. Dr. Sutas Tansuwan

Co-Advisor : PhraChanipit Intachari

Academic Year : B.E. 2553 (2010)

ABSTRACT

The objectives of this thematic paper were as follows: 1) to study personnel's practice of Itthipada Dhamma, 2) to compare their practice of Itthipada Dhamma according to variables of gender, age, education, and 3) to outline suggestions to personnel's practice of Itthipada Dhamma at the Kalasin Provincial Administrative Organization. The samples involved to this study were 124 personnel. The instrument for collecting data was the five-level rating scale questionnaire containing 23 items of question with the alpha reliability coefficients at 0.95. The statistics utilized to analyze the data included frequency, percentage, standard deviation, and t-test and F-test (One-Way ANOVA) through the computer program.

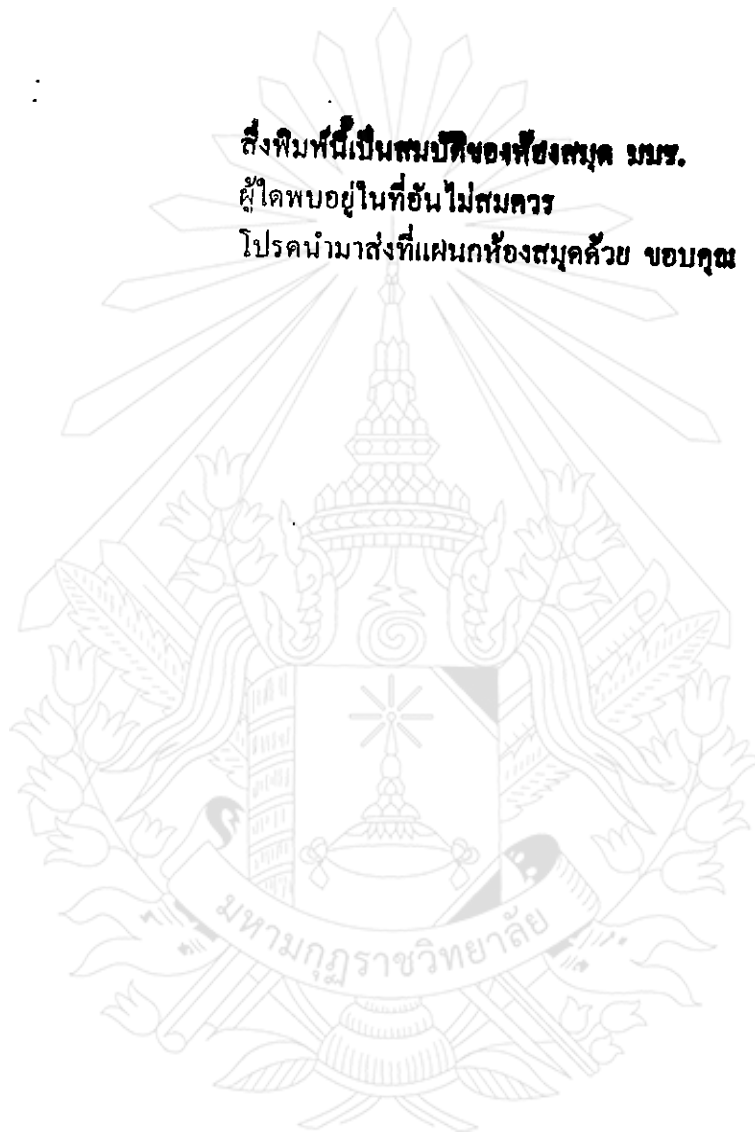
The findings of this research were found as follows :

Overall, personnel's practice of Itthipada Dhamma at this organization were at a much level. When analyzing individual aspects, one aspect was at the highest level : Chanda (aspiration). The rest were at the much level being ranked from high to low means including : Viriya (exertion), Citta (active thought), and Vimamsa (investigation) respectively.

According to the results of comparison, the personnel with difference in gender, age, education had no significant practice of Itthipada Dhamma at therein organization.

Personnel had suggested to the practice of Itthipada Dhamma presented top three frequencies including: aspiration on their job, satisfying with one's own duties, and being happy to do one' job will develop the organization as well as oneself. For working, one has to have endurance, more diligence in working, and successfully working as assigned by an executive on

the right way of law and regulations; and the one who is assigned to take some responsibilities should pay attention to one's duties and following up it so as to be improved at the right point.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่องการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้รับความเมตตาและกำลังใจจากหลายท่านที่ให้โอกาส และให้คำปรึกษาชี้แนะรวมทั้งให้ความร่วมมือด้วยดีตลอดมาจนประสบความสำเร็จได้

ขอกราบขอบพระคุณมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ ที่ได้เปิดสอนระดับมหาบัณฑิตทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสได้ศึกษา และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้

ขอกราบขอบพระคุณพระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์และคณะกรรมการสอบที่ได้กรุณาให้คำชี้แนะและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตั้งแต่ต้นจนเสร็จเรียบร้อยจนสำเร็จลงได้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการค้นคว้าเอกสารและที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ประสานงานด้านต่าง ๆ

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์ ตันสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และพระมานิพิทย์ อินุทจารี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาสละเวลาในการวางแผนทางการศึกษาวิจัย การให้ความรู้คำชี้แนะและตรวจสอบ แก้ไขงานวิจัย จนทำให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ พระปลัด ชาญชัย ญาณธมฺโม นายอนันต์ พิมพะสาลี และ นายทองคำ เกษจันทร์ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมืองานวิจัยในครั้งนี้ที่กรุณาตรวจสอบแก้ไขแบบสอบถามให้มีเนื้อหาครบถ้วน สมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ จนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานรวมทั้งเพื่อนร่วมห้องเรียนที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือทั้งในด้านเอกสารข้อมูลและให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา และสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้จนสามารถสำเร็จลงได้

การศึกษาในครั้งนี้ได้รับกำลังใจด้วยดีตลอดมาจากครอบครัว คุณค่าและคุณประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นแด่ บิดา มารดา ตลอดจนบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้การอบรมสั่งสอนและชี้แนะ

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มมร.

ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร

โปรดนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอขอบคุณ

ม่านฟ้า โนนสินชัย

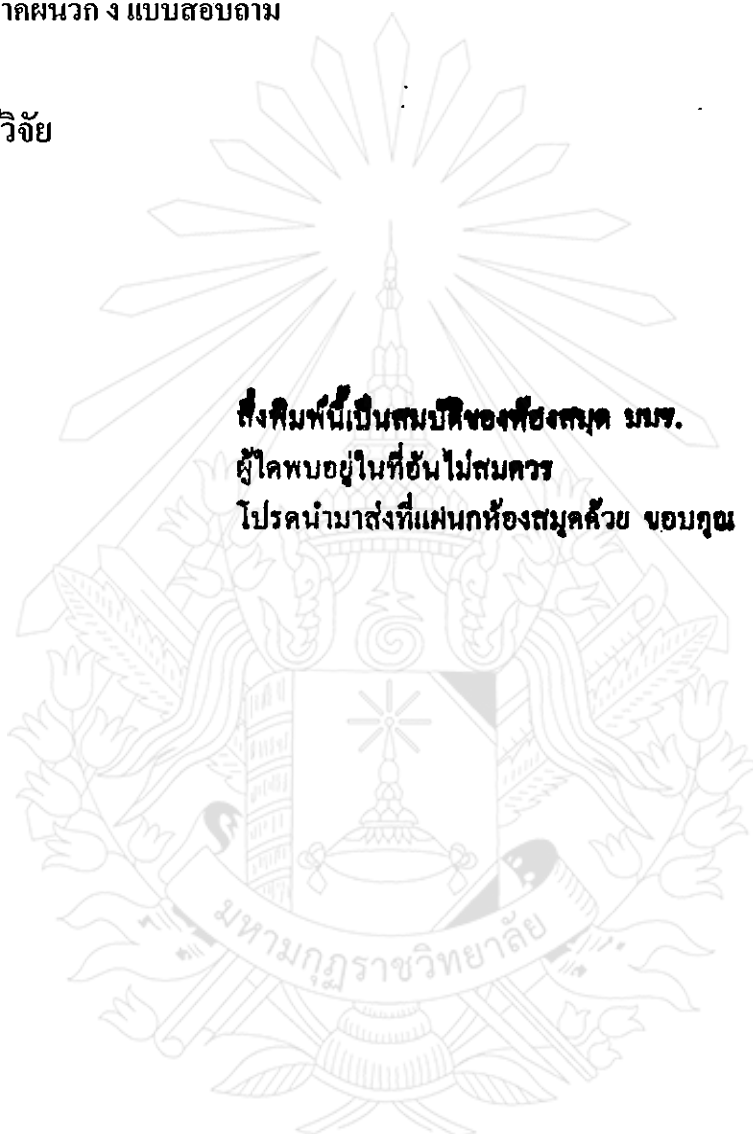
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ฑ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามหลักพุทธศาสนา	6
2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงาน	17
2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด	25
2.4 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา	30
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
2.6 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	36

สงวนลิขสิทธิ์เป็นสมบัติของห้องสมุด มจร.
ผู้ใดทบทวนในที่อื่นไม่สมควร
โปรดนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอขอบคุณ

	๗
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	37
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	38
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	38
3.4 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	38
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	40
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	41
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	43
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	43
4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	44
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
ตอนที่ 1 คำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	44
ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์	46
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของ บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์	51
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของ บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์	66
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	69
5.1 สรุปผลการวิจัย	70
5.2 อภิปรายผล	73
5.3 ข้อเสนอแนะ	78
5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	78
5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	79
บรรณานุกรม	81
	สิ่งพิมพ์ที่เป็นสมบัติของห้องสมุด มจร. ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร โปรดนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบพระคุณ

ภาคผนวก	83
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	84
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ	86
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	90
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม	92
ประวัติผู้วิจัย	97

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	44
ตารางที่ 4.2	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	45
ตารางที่ 4.3	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา	45
ตารางที่ 4.4	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลัก อิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน	46
ตารางที่ 4.5	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลัก อิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) โดยรวมและรายข้อ	47
ตารางที่ 4.6	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลัก อิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิริยะ (ความเพียร) โดยรวมและรายข้อ	48
ตารางที่ 4.7	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลัก อิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) โดยรวมและรายข้อ	49
ตารางที่ 4.8	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิ บาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้าน วิมังสา (การไตร่ตรอง) โดยรวมและรายข้อ	50
ตารางที่ 4.9	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลัก อิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม จำแนกตามเพศ	51
ตารางที่ 4.10	แสดงผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของ บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม จำแนกตาม เพศ	51

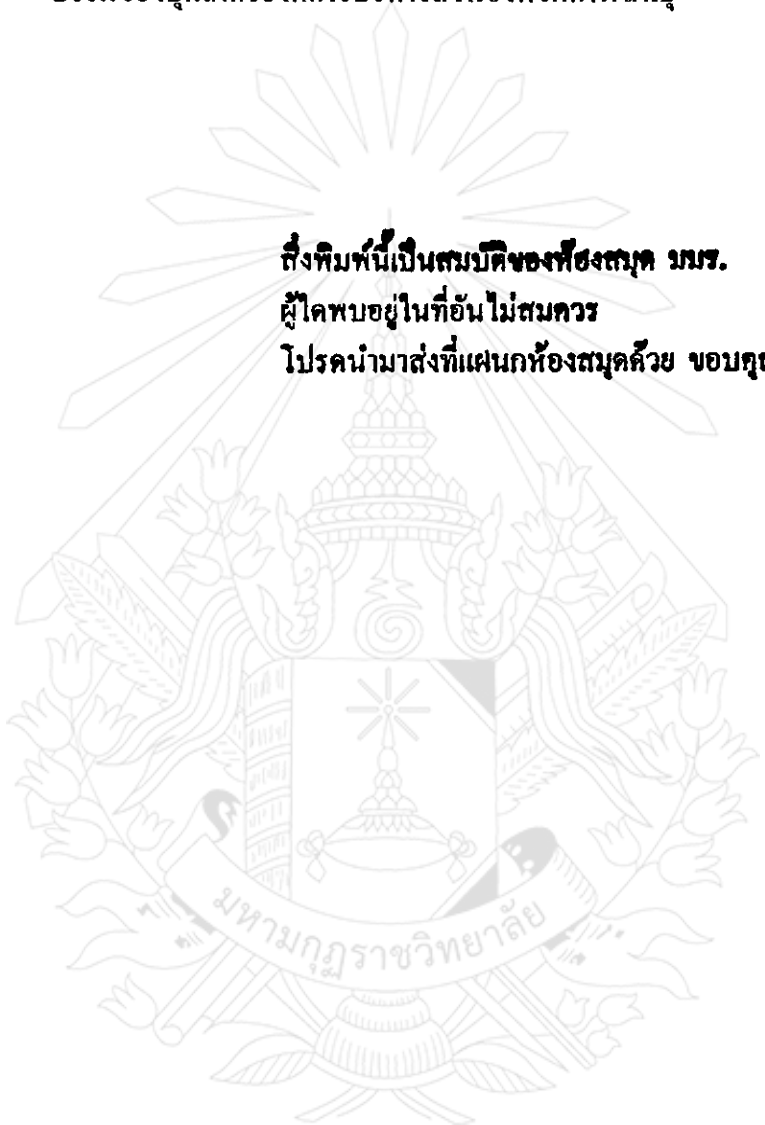
ตารางที่ 4.11	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลัก อิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) จำแนกตามเพศ	52
ตารางที่ 4.12	แสดงผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของ บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความ พอใจ) จำแนกตามเพศ	52
ตารางที่ 4.13	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลัก อิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิริยะ (ความเพียร) จำแนกตามเพศ	53
ตารางที่ 4.14	แสดงผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของ บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิริยะ (ความเพียร) จำแนกตามเพศ	53
ตารางที่ 4.15	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลัก อิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) จำแนกตามเพศ	54
ตารางที่ 4.16	แสดงผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของ บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านจิตตะ (ความเอาใจ ใส่) จำแนกตามเพศ	54
ตารางที่ 4.17	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลัก อิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิมังสา (การไตร่ตรอง) จำแนกตามเพศ	55
ตารางที่ 4.18	แสดงผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของ บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิมังสา (การ ไตร่ตรอง) จำแนกตามเพศ	55
ตารางที่ 4.19	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลัก อิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม จำแนกตามอายุ	56

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มทร.
ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร
โปรดนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอขอบคุณ

ตารางที่ 4.20	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิ บาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม จำแนกตามอายุ	56
ตารางที่ 4.21	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลัก อิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) จำแนกตามอายุ	57
ตารางที่ 4.22	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิ บาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้าน ฉันทะ(ความพอใจ) จำแนกตามอายุ	57
ตารางที่ 4.23	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลัก อิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิริยะ (ความเพียร) จำแนกตามอายุ	58
ตารางที่ 4.24	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิ บาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้าน วิริยะ (ความเพียร) จำแนกตามอายุ	58
ตารางที่ 4.25	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลัก อิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) จำแนกตามอายุ	59
ตารางที่ 4.26	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิ บาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) จำแนกตามอายุ	59
ตารางที่ 4.27	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลัก อิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิมังสา (การไตร่ตรอง) จำแนกตามอายุ	60
ตารางที่ 4.28	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิ บาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้าน วิมังสา (การไตร่ตรอง) จำแนกตามอายุ	60

ตารางที่ 4.29	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลัก อิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม จำแนกตาม ระดับการศึกษา	61
ตารางที่ 4.30	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิ บาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม จำแนกตาม ระดับการศึกษา	61
ตารางที่ 4.31	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลัก อิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) จำแนกตามระดับการศึกษา	62
ตารางที่ 4.32	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิ บาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้าน ฉันทะ (ความพอใจ) จำแนกตามระดับการศึกษา	62
ตารางที่ 4.33	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลัก อิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ วิริยะ (ความเพียร) จำแนก ตามระดับการศึกษา	63
ตารางที่ 4.34	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิ บาทธรรม ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ วิริยะ (ความเพียร) จำแนกตามระดับการศึกษา	63
ตารางที่ 4.35	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลัก อิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จิตตะ (ความเอาใจใส่) จำแนกตามระดับการศึกษา	64
ตารางที่ 4.36	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิ บาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จิตตะ (ความเอาใจใส่) จำแนกตามระดับการศึกษา	64
ตารางที่ 4.37	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลัก อิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิมังสา (การไตร่ตรอง) จำแนกตามระดับการศึกษา	65

- ตารางที่ 4.38 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิ
บาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้าน
วิมังสา (การไต่ตรง) จำแนกตามระดับการศึกษา 65
- ตารางที่ 4.39 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท
ธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ 66

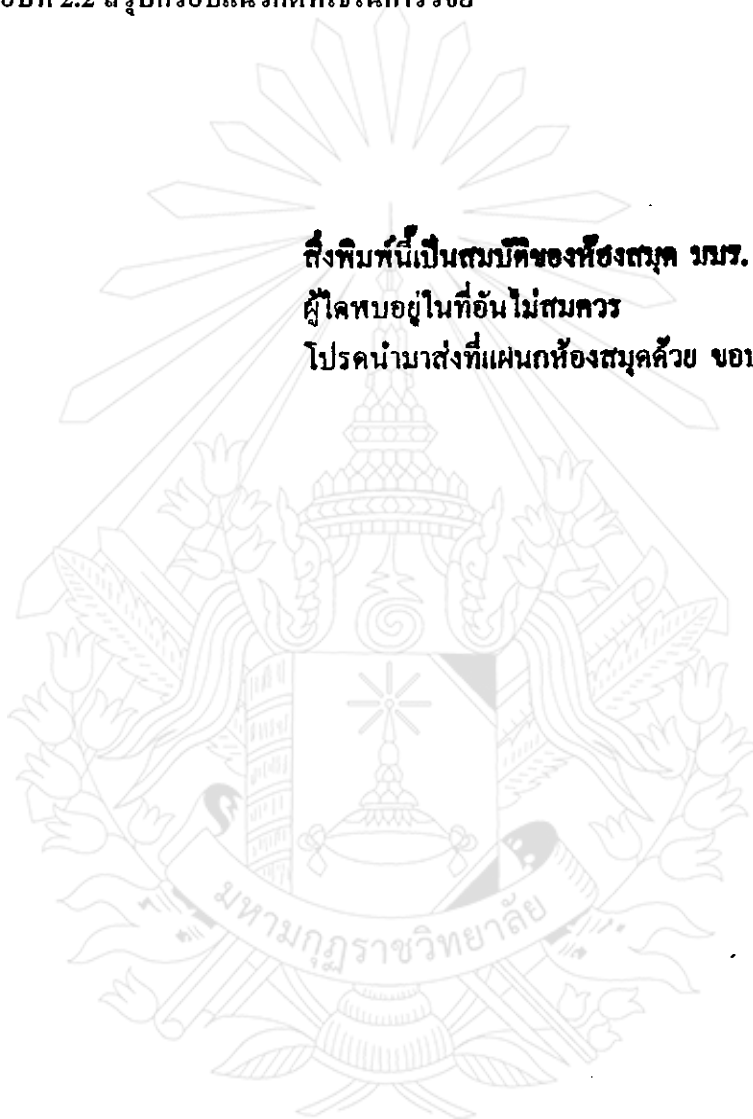

ตั้งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มจร.
ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร
ไปรคนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอขอบคุณ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพประกอบที่ 2.1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนจังหวัด	26
ภาพประกอบที่ 2.2 สรุปรูปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	36

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มจร.
ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร
ไปรคนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบคุณ

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มจร.
ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่น ไม่สมควร
ไปรคนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอขอบคุณ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านวิทยาศาสตร์ และสังคม ซึ่งปัจจุบัน ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุมีมากขึ้นทุกวัน การแข่งขันในยุคโลกาภิวัตน์มีมากมาย ทั้ง เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา ความเจริญเติบโตของสังคมในประเทศไทยในขณะนี้โน้มเอียงไปใน ทางด้านวัตถุ ภูเขาวัตถุมากยิ่งขึ้น คนมีเงินได้รับการยกย่องนับถือว่าเป็นผู้มีเกียรติ ไม่ว่าเขาจะ ประกอบอาชีพสุจริตหรือทุจริตไม่มีใครสนใจ หลายคนมองข้ามสิ่งที่มีค่าในความเป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์แบบ คือความมีคุณธรรม ที่เราเคยยึดติดกันมาตั้งแต่โบราณ เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความ กตัญญูกตเวที ความขยันหมั่นเพียร การประกอบสัมมาอาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการแก่งแย่ง ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เป็นของตนเอง จึงทำให้เรามองข้ามสิ่งที่มีคุณค่าสำหรับชีวิต ต่างคน ต่างคิดนรณเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนเองต้องการ การดำรงชีวิตท่ามกลางความเจริญทางด้านวัตถุ การ แข่งขันชิงดีชิงเด่น ตัวใครตัวมันทำให้คนมีความวิตกกังวล ความเครียด มีความรู้สึกอ้างว้าง เปล่า เปลี่ยวท่ามกลางฝูงชนมีชีวิตอยู่อย่างไร้จุดหมาย¹

การดำรงชีวิตโดยการนำหลักธรรมทางศาสนามาช่วยเป็นแสงธรรมนำทางทำให้การใช้ ชีวิตอยู่ในความไม่ประมาท เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจให้คนเราไม่ฝืด มองเห็นคุณค่าของความเป็นคน มี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คุณธรรมที่ช่วยให้สำเร็จสมประสงค์ หมายความว่า เมื่อบุคคลมีความประสงค์ หรือต้องการผลใด ๆ จะต้องสร้างเหตุเพื่อให้เกิดผลนั้น ๆ เพราะผลย่อมมาจากเหตุ การสร้างเหตุจะ ยากลำบากอย่างไรก็ตาม หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาให้นำเอาคุณธรรมเข้าไปในการสนับสนุน ในการสร้างเหตุ ซึ่งคุณธรรมในหมวดนี้ คือ อิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ ความพอใจในสิ่งนั้น วิริยะ ความเพียรประกอบสิ่งนั้น จิตตะ เอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น ส่วนวิมังสา หมั่นตรองพิจารณาหา เหตุผลในสิ่งนั้น สิ่งทีกล่าวมานั้นเป็นการนำหลักธรรมมาใช้ในการดำรงชีวิตเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ในสิ่งที่ต้องการให้ประสบความสำเร็จในชีวิต ไม่เบียดเบียนใคร มีการตั้งมั่นในคุณงามความดี มีสติ ในการที่จะประพฤติปฏิบัติตน

¹จรัส พยัคฆราชศักดิ์, สารการเรียนรู้พื้นฐานพระพุทธศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : ไทย วัฒนาพานิช, 2545), หน้า 42.

สถานการณ์การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ในปัจจุบัน มีภารกิจ อำนาจหน้าที่เพิ่มมากขึ้น ตามที่พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ดังนั้นการปฏิบัติงานในองค์กรถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ การรู้จักใช้วิจารณญาณในการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ การเป็นผู้มีเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ และกระทำตามหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายเป็นสิ่งที่ดี ในการปฏิบัติงาน สิ่งหนึ่งในหลักของพระพุทธศาสนาที่สามารถนำมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสำเร็จ ในชีวิตได้ ไม่ว่าจะเป็นหน้าที่การงาน การดำเนินชีวิตภายในสังคมปัจจุบัน นั่นก็คือการนำ หลักธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาปรับและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน นั่นเอง ซึ่งหลักธรรมคำสั่งสอนในเรื่องที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้และปฏิบัติได้อย่างเกิดผล หลักธรรมคำสั่งสอนของอิทธิบาท 4 อันประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา² การนำ หลักธรรมมาปฏิบัติในการทำงานจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะการที่เราต้องทำงานต้องมีปัญหาไม่มากนัก น้อยในการอยู่ร่วมกับคนหมู่มาก ยิ่งทุกคนในองค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องตระหนักถึง ความสำคัญของการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ตามที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ ไม่ว่าจะเป็น เรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น ๆ หรือการดูแลทุกข์สุขของประชาชน เช่นรักษาความสงบ เรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน การศึกษา ศาสนา และส่งเสริมวัฒนธรรม การ สาธารณูปการ การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในจังหวัด เป็นต้น ซึ่งการนำ หลักธรรมมาใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า นำมาใช้ไม่ครบทุกหน่วยงานและส่วนงานที่รับผิดชอบ

ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดมองเห็นความสำคัญเกี่ยวกับการ นำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จึง เป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อช่วยให้การปรับปรุง พัฒนาสภาพจิตใจของบุคลากรขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ และเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบอื่น ๆ ต่อไป

**สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มจร.
ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร
โปรดนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบคุณ**

²ดวงเดือน พันธุมาวิน, การบริหารงานบุคคลแผนใหม่, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2544), หน้า 2.

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์แตกต่างกัน

1.3.2 บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์แตกต่างกัน

1.3.3 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัย โดยมีประเด็นดังต่อไปนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ บุคลากรทั้งสิ้น 179 คน แบ่งเป็น ข้าราชการจำนวน 109 คน ลูกจ้างประจำจำนวน 31 คน และพนักงานจ้าง จำนวน 39 คน³

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยนำแนวคิดของอิทธิบาท 4 พระธรรมปิฎก ปอ. ประยุทธ์โธ ที่ได้นำหลักธรรมจากหนังสือ พระธรรมปิฎก เกี่ยวกับอิทธิบาท 4 มาการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน มาประยุกต์

สังคิมพันธ์เป็นสมบัติของห้องสมุด มจร.

ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร

โปรดนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบคุณ

³ข้อมูลรายงานบุคลากร เดือนมกราคม 2553.

ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ฉันทะ (ความพอใจ) วิริยะ (ความเพียร) จิตตะ (ความเอาใจใส่) และ วิมังสา (การไตร่ตรอง)⁴

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

1.5.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน

1.5.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

1.5.4 ทำให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ต่อไป

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

หลักอิทธิบาทธรรม หมายถึง หลักธรรมเรื่องอิทธิบาท 4 ซึ่งประกอบด้วย ฉันทะ (ความพอใจ) วิริยะ (ความเพียร) จิตตะ (ความเอาใจใส่) และวิมังสา (การไตร่ตรอง)

การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม หมายถึง การปฏิบัติงานโดยนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

ด้านฉันทะ หมายถึง ความพอใจ ชอบใจ ใฝ่รู้ ความกระตือรือร้นในการทำงานที่ทำอยู่ รักงานที่จะทำ มีความพึงพอใจที่จะนำตนเองผ่านพ้นปัญหาและอุปสรรคนั้นๆไปได้

ด้านวิริยะ หมายถึง ความขยันหมั่นเพียรประกอบการทำงานในหน้าที่ของตน มีความมุ่งมั่น ไม่ท้อถอยแม้จะพบกับอุปสรรคไม่ทิ้งไปกลางคัน มองความลำบากและอุปสรรคเป็นสิ่งท้าทายที่จะต้องชนะเพื่อให้งานสำเร็จ

ด้านจิตตะ หมายถึง การเอาใจใส่ใฝ่ในสิ่งนั้น เอาใจใส่ไม่ขาดตอน จริงจังกับกิจการนั้น ๆ มีสมาธิมั่นคงอยู่กับงาน ไม่ประมาท ไม่ทอดธุระ ไม่ปล่อยให้จิตใจในฟุ้งซ่านเลื่อนลอย

⁴พระธรรมปิฎก (ปอ. ประยุทธ์ ฺโฑ), การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, 2542 ก), หน้า 842.

ด้านวิมังสา หมายถึง มีความคิดตรอง พิจารณาหาเหตุผลในสิ่งนั้น รู้จักมองถึงเหตุ
ที่เกิดขึ้นและผลที่ตามมา รู้จักพิจารณาวิเคราะห์ใช้ปัญญาในการใคร่ครวญหาเหตุผล รู้จักค้นคว้า
ทดลอง คิดค้น ทางแก้ไขและปรับปรุงวิธีการแก้ปัญหาให้ดีขึ้นและก้าวหน้ายิ่งขึ้น

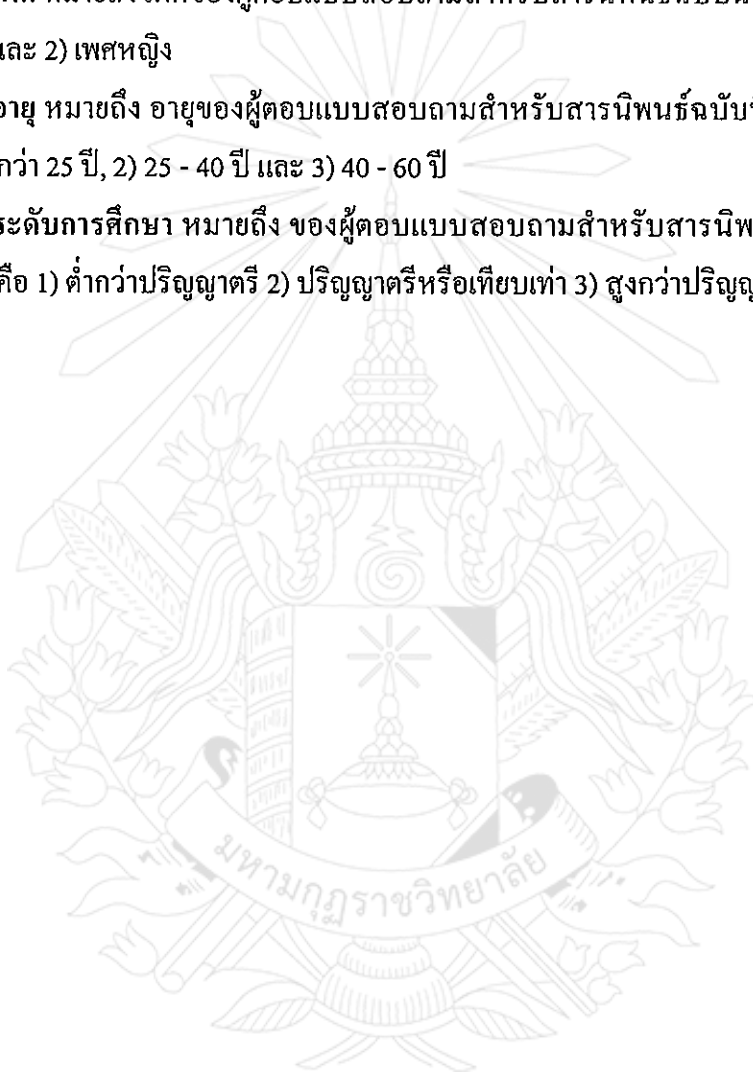
บุคลากร หมายถึง บุคลากรปฏิบัติงานในองค์การส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

องค์การบริหารส่วนจังหวัด หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 เพศ คือ 1)
เพศชาย และ 2) เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 3 ประเภท
คือ 1) ต่ำกว่า 25 ปี, 2) 25 - 40 ปี และ 3) 40 - 60 ปี

ระดับการศึกษา หมายถึง ของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 3
ประเภท คือ 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี 2) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า 3) สูงกว่าปริญญาตรี

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มจร.
ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่น ไม่สมควร
ไปรคนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบขอบ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมาสรุปตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามหลักพุทธศาสนา
- 2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงาน
- 2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปขององค์การบริหารจังหวัด
- 2.4 สภาพทั่วไปของพื้นที่ที่ศึกษา
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในงานวิจัย

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามหลักพุทธศาสนา

คุณ โทษณ์ ได้อธิบายความหมายของธรรมะในชีวิตประจำวัน ดังนี้

1. ธรรมะคือ คุณากร คำว่าคุณากร แปลว่า บ่อเกิดหรือแหล่งกำเนิดความดีงาม หรือแหล่งแห่งคุณงามความดี หมายความว่า การที่คนเราจะเกิดมีความดีงามหรือคุณงามความดี ในตัวได้ ผู้นั้นจะต้องมีธรรมะในชีวิตประจำวัน คนที่เรายกย่องว่าดีมีความสุข ความเจริญนั้นอยู่ที่การมีศีลธรรมหรือธรรมะ ดังที่เรากล่าวกันว่า

อันคนดี	มิใช่ดี	ด้วยที่ทรัพย์
มิใช่นับ	โคตรเง่า	เผ่าพงศา
คนดีนี้	ดีด้วยศีล	ธรรม นานา
มีจรรยา	ถูกธรรม	นำดีจริง

2. ธรรมะ คือ คำสอนของพระบรมพุทธเจ้า เป็นที่ทราบแล้วว่าพระรัตนตรัย ได้แก่ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ได้แก่ พระพุทธเจ้าซึ่งเป็นผู้ตรัสรู้ธรรม พระธรรมเป็นคำสั่งสอนของพระองค์ พระสงฆ์เป็นกลุ่มคนที่รับนับถือคำสอนของพระพุทธเจ้า คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่อัศจรรย์ที่เป็นจริง ไม่มีใครคัดค้านได้ ไม่ว่าจะเมื่อไร และกาลไหนก็ตาม ทนต่อการพิสูจน์ได้มี

ความกระหับ และบริบูรณ์ แห่งถ้อยคำ ถ้าว่าเป็นหัวข้อมีจำนวนถึง 84,000 หัวข้อ มีตำราที่บันทึกคำสอนที่เรียกกันทั่วไปว่าพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์พระไตรปิฎก คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าดังกล่าวนี้เรียกว่า ธรรมะ คือ คำสอนของพระบรมพุทธเจ้า

3. ธรรมะ คือ สภาพหรือสิ่งที่ทรงผู้ปฏิบัติไม่ให้ตกไปในทางที่ชั่ว พระพุทธพจน์บทหนึ่งว่า “ชโม โม หเว รกฺขติ ชมฺมจาริ” ธรรมแลย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม (ไม่ให้ตกไปในทางที่ชั่ว) “ชฺ.ชา.ทสก.,ชฺ.เถร.” ใครก็ตามที่ประพฤติธรรมสมควรแก่ธรรม ประพฤติชอบ ประพฤติธรรม เช่น มีความเมตตา กรุณา มีความกตัญญู มีการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น มีสติสัมปชัญญะไม่ประมาท รักษาศีล เจริญสมาธิ วิปัสสนา เป็นต้น ผู้นั้นย่อมไม่ตกไปในทางที่ชั่ว เสียตัว จิตใจรั่วไหล ถูกกิเลสเข้าครอบงำได้ แต่จะเป็นผู้มีระดับจิตใจสูง ถูกธรรมะรักษาคุ้มครองไว้เหมือนร่มใหญ่กันฝนได้ในเวลาที่ฝนตกฉนั้น

4. ธรรมะ คือ ระบบการปฏิบัติที่ถูกต้องทุกขั้นตอนเพื่อไถ่ถอนความป่าเถื่อนจากสันดานคน เพราะว่าคนเราบางคนป่าเถื่อนมาก ๆ ใคร ๆ ก็ไม่ชอบ เช่นแม่เอาลูกสาววัย 15 ปีไปขายที่ซ่อง ต้องได้รับความทุกข์ทรมาน บังเอิญมีคนได้ทราบเข้าไปช่วยเอาออกมาจากซ่องนรก เป็นเพราะแม่ป่าเถื่อนไม่สงสารลูกของตน เห็นแก่ตัว ขาดธรรมะของความเป็นแม่ ขาดเมตตา กรุณาธรรม จึงเป็นผู้ป่าเถื่อนในสันดาน คนที่รังแกเบียดเบียนคนอื่น สัตว์อื่น ฆ่าฟัน ทำร้ายร่างกายคนอื่น สังคมวุ่นวายเดือดร้อนในเรื่องต่าง ๆ ดังที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ไม่เว้นแต่ละวัน เป็นเพราะความป่าเถื่อนที่ยังมีในสันดานของคน ถ้าหากว่าคนเหล่านั้น มีธรรมะมีการปฏิบัติธรรม สมควรแก่ธรรม ปฏิบัติชอบ ประพฤติธรรมอยู่ ความป่าเถื่อนก็จะถูกไล่ไถ่ถอนออกจากสันดาน กลายเป็นคนมีสุขภาพพลานามัยดี คือมีจิตใจสูงส่งด้วยคุณธรรม เป็นมโนธรรม เมื่อจิตใจดีงามแล้ว การที่กระทำใด ๆ ทางกาย หรือจะพูดจาใด ๆ ทางวาจา ก็ล้วนแต่เป็นไปในทางที่ดีงามเป็นกุศลทั้งนั้น กลายเป็นคนดีควรยกย่องสรรเสริญ ทั้งนี้ เพราะเป็นผลมาจากระบบการปฏิบัติที่ถูกต้องทุกตอน อันเป็นความหมายของธรรมะอีกประการหนึ่ง

5. ธรรมะ คือ พระรอด เป็นคำอุทานของบุคคลผู้ประสบกับความทุกข์อย่างมหันต์ ไม่มีทางแก้ปัญหา หรือทางออกให้กับตนเอง ทางออกที่คิดได้ขณะนั้นก็คือ การฆ่าตัวตายให้มันรู้แล้วรู้รอดไป ด้วยการคิดกระโดดน้ำตาย กระโดดตึกตาย กินยาฆ่าตัวตาย หรือยิงตัวตาย เป็นต้น พอได้ฟังธรรมะที่ตรงกับเหตุการณ์ของตนเอง โดยบังเอิญพอดี ก็เกิดดวงปัญญา ไม่คิดฆ่าตัวตาย กลับตัวกลับใจใหม่เลิกคิดฆ่าตัวตาย ชีวิตก็รอดปลอดภัยจากการทำชั่วหรือฆ่าตัวตาย ธรรมะจึงเหมือนพระมาช่วยให้รอด

6. ธรรมะ คือ หน้าที ถ้าทุกคนที่เกิดมาแล้ว ทำหน้าที่ของตนให้ดี รักษาหน้าที่ให้ได้ไม่ก้าวถ่างในหน้าที่ในหน้าที่ของผู้อื่น มีชื่อว่ามีธรรมะในตัวแล้ว การทำหน้าที่ของตนให้บริบูรณ์ก็เท่ากับ

มีธรรมชาติประจำตัวอยู่แล้ว ดังนั้น ธรรมชาติคือหน้าที่ การทำหน้าที่ให้ดีก็คือการปฏิบัติการประพฤติธรรมนั่นเอง¹ -

ภทราพร สิริกาญจน และคณะ ได้กล่าวถึง บทบาทและความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อพุทธศาสนิกชนและหน้าที่ความรับผิดชอบของพุทธศาสนิกชนว่า

พุทธศาสนามีคำสอนโดยตรงที่ใช้ได้ในทุกระดับดังกล่าว แกนหลักของคำสอนของพุทธศาสนาอยู่ที่ให้มนุษย์ได้เข้าใจในปัญหาของมนุษย์เสียก่อน เมื่อตระหนักในปัญหาแล้วจึงแสวงหาความดับปัญหานั้น คำสอนนี้ปรากฏชัดเจนในปฐมเทศนา ซึ่งพระพุทธองค์ทรงสอนเรื่องอริยสัจ อธิบายถึงทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ การดับทุกข์ และมรรควิถีอันเป็นไปเพื่อการนั้น

บ่อยครั้งที่มีคนผู้เข้าใจผิดว่า พุทธศาสนามุ่งสอนเฉพาะเรื่อง โลกหน้า ไม่ให้ความสำคัญแก่โลกนี้ แท้จริงแล้วพระพุทธองค์ทรงประดิษฐาน พุทธบริษัท 4 คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสิกา อุบาสิกา และทรงให้ความสำคัญแก่พุทธบริษัททั้ง 4 โดยไม่ยิ่งหย่อนกัน สำหรับแนวทางการปฏิบัติของฆราวาส เพื่อให้มีการเจริญก้าวหน้าในชีวิตการทำงาน การสอนเรื่องทิวฏฐัมมิกัตถประ โยชน์ คือ ประโยชน์ที่ผู้ปฏิบัติที่ได้รับในชีวิตปัจจุบัน

โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การดำรงชีวิตอย่างมีความสุขเยี่ยงฤๅษี จุดหมายปลายทางที่จะบรรลุความสุขดังกล่าวมีหลักปฏิบัติอยู่ 4 ประการคือ

1. มีความ پاکเพียร มั่นขยันในการประกอบอาชีพ โดยทำหน้าที่ตามภารกิจของตนในการแสวงหาทรัพย์สมบัติต่าง ๆ

2. รู้จักประหยัดอดออม รักษาทรัพย์ที่หามาได้ รู้จักและทำในสิ่งอกงะและไม่เสื่อมสูญไปโดยประมาท

3. รู้จักคบหาสมาคมกับคนที่ดี และหลีกเลี่ยงคนชั่ว โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันมีแหล่งอบายมุขอยู่ดาษดื่น หากคบเพื่อนไม่ดีจะพากันไปสู่ทางแห่งอบายได้ง่าย ในการคบเพื่อนให้ตั้งเป็นข้อสังเกตว่า เมื่อคบกันแล้วชักจูงไปในทางที่เจริญขึ้นนับว่าเป็นกัลยาณมิตร เพื่อนที่คินนอกจากจะชักจูงไปในทางที่ดีแล้ว ยังคอยห้ามปรามมิให้เราเดินผิดทางด้วย

4. รู้จักการดำรงชีวิตที่พอเหมาะพอดีกับทรัพย์ที่หาได้ ทั้งนี้หลักปฏิบัติ 3 ข้อแรกจะเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติข้อนี้ได้เป็นอย่างดี หากคบเพื่อนดีก็จะคอยตักเตือนมิให้เราใช้จ่ายจนเกินกำลังเป็นต้น ในการที่จะรักษาตนให้อยู่ในหลักปฏิบัติข้อนี้ได้ ต้องมีธรรมชาติระจงใจ รู้จักห้ามปรามจิตใจให้อยู่ในความเหมาะสมพอดี

¹อุฎ โทชัน, พุทธศาสนากับชีวิตประจำวัน, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรี้น ดิงเฮ้าส์, 2542), หน้า12.

นอกจากนี้ พุทธศาสนายังสอนให้ชาวพุทธรู้จักละเว้นอบายมุขทั้ง 6 ประการ อันเป็นที่มาแห่งความเสื่อมทั้งปวง อันได้แก่

1. เว้นจากการดื่มน้ำเมาและยาเสพติดให้โทษทุกประเภท
2. เว้นจากการเที่ยวเตร่จนเกินพอดี ทำให้เสียงาน
3. เว้นจากการเที่ยวดูการละเล่นต่าง ๆ จนเสียงานและทรัพย์สินเงินทอง
4. เว้นจากการพนันอันเป็นประตู่แห่งอบาย
5. เว้นการคบคนชั่วเป็นมิตร
6. เว้นจากความเกียจคร้านไม่ทำ کارงาน

ดังนั้น จะเห็นว่าพุทธศาสนาให้ความสำคัญแก่พุทธบริษัทโดยทัดเทียมกัน นอกจากนี้ พุทธศาสนายังมีความสำคัญต่อพุทธศาสนิกชนหลายด้าน คือ

1. เป็นบ่อเกิดแห่งความสามัคคี ถ้าจะพิจารณาในสังคมพุทธประเทศต่าง ๆ จะเห็นว่าพุทธศาสนาเป็นพลังสำคัญในการสร้างความสามัคคีในชาติ ในประเทศญี่ปุ่น ศาสนาพุทธเป็นพลังที่รวมความสามัคคีของชนชาวญี่ปุ่นไว้ยาวนานกว่าพันปี เช่นเดียวกับประเทศไทย ตลอดระยะเวลาอันยาวนานกว่า 700 ปีที่ไทยเป็นเอกราช พุทธศาสนาเป็นพื้นฐานของพลังมาตุภูมิทุกยุคทุกสมัย
2. เป็นปัจจัยหลักที่รักษาความสงบในชาติ คำสอนหลักของพุทธนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเมตตากรุณา จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้จิตใจของศาสนิกชนเต็มไปด้วยการให้อภัยและมีความเมตตาเป็นพื้นฐาน
3. ช่วยให้เกิดความอบอุ่นทางจิตใจ ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าความสำคัญของศาสนาที่พึงมีในระดับบุคคลนั้น คือการเป็นหลักยึดเหนี่ยว ทำให้เกิดความอบอุ่นแก่ศาสนิก อันเป็นหลักสำคัญที่จะทำมาซึ่งความสงบสุข ความสามัคคี และความเจริญของหมู่คณะในส่วนตัวและของชาติใน ส่วนรวม
4. นำไปสู่ความมั่นคงในชาติ บุคคลในชาติจะอยู่เป็นสุขได้ก็ต่อเมื่อชาติมีความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ในด้านเศรษฐกิจนั้นพุทธศาสนาสอนให้ศาสนิกเป็นผู้ขยันหมั่นเพียร ไม่เกียจคร้าน แต่ขณะเดียวกันก็ได้แก่แย่งกันจนเป็นการทำลายผู้อื่น ทำให้เศรษฐกิจพัฒนาไปได้ในความมีสมดุลในทางการเมือง ลักษณะการปกครองคณะสงฆ์ที่พระพุทธองค์ทรงวางรากฐานไว้ นั้น แท้จริงเป็นหลักประชาธิปไตยที่ดี ให้ความสำคัญแก่ประชาชนและผลประโยชน์ของหมู่คณะ ไม่ให้อำนาจรวบยอดแก่บุคคลใดคนหนึ่ง ดังนั้น ในลักษณะนี้อาจจะพิจารณาได้ว่า แบบแผนการปกครองในพุทธศาสนาเองก็ส่งเสริมรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างเต็มที่

นอกจากนี้ภัทรพร ศิริกาญจน และคณะ ได้กล่าวถึง การประยุกต์ศาสนามาใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมของความเจริญทางเทคโนโลยีและเศรษฐกิจที่เป็นไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน บางครั้งความเร่งรีบของมนุษย์ในชีวิตประจำวันเพื่อให้ทันต่อกระแสบริโภคนิยมหรือวัตถุนิยมที่รุมเร้าอยู่ทุกเมื่อเชื่อก็ทำให้มนุษย์ลืมนัดจิตวิญญาณของตนเองไปบ้างไม่มากก็น้อย จุดนี้จะเป็นส่วนที่พุทธศาสนาสามารถให้คุณประโยชน์แก่มนุษย์ อาทิเช่น เรื่องการทำบุญ หรือการสวดพระอภิธรรมศพที่คนจำเป็นต้องไปร่วมเพราะเป็นมารยาททางสังคม ในจุดนี้ศาสนาไม่ได้มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์แต่อย่างใด จิตใจของมนุษย์เลื่อนไหลไปตามกระแสของวัตถุ ซึ่งสังคมนั้น ๆ เป็นตัวกำหนดค่านิยมทางวัตถุว่าจะเป็นไปในทางใด อาจจะเป็นไปได้ว่ามนุษย์ ลืมศาสนาหรือไม่ใส่ใจในคำสอนของศาสนาเท่าที่ควร ซึ่งเท่ากับขาดหลักหรือขาดแนวทางในการดำเนินชีวิตที่มนุษย์ควรจะเป็นหรือควรจะดำเนินชีวิตตาม

มนุษย์ที่ไม่ใส่ใจในคำสอนของศาสนาหรือลืมนิยามนั้น หากเขาเกิดประสบกับปัญหาในการดำเนินชีวิต จิตใจของเขาผู้นั้นจะเกิดความหวั่นไหวมาก อาจจะติดอยู่ในวังวนของห้วงทุกข์ ไม่อาจจะให้คำตอบหรือทางออกของปัญหาชีวิตนั้น ๆ ได้ เมื่อความทุกข์หรือปัญหาที่ไม่อาจจะแก้ไขนั้นทับถมมาก ๆ เข้า มนุษย์จึงมีอาการแสดงออกทางร่างกายต่าง ๆ เช่น เป็นโรคประสาท หรือในกรณีที่รุนแรงอาจจะฆ่าตัวตาย เพื่อเป็นการประชดชีวิตหรือเป็นการหนีปัญหาต่าง ๆ ที่รุมเร้าในชีวิตของตน นับว่าเป็นทางออกที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม จะเห็นได้ว่าในสังคมมีความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุหรือทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีมากขึ้นเท่าใด สถิติของคนที่เป็นโรคประสาทหรือฆ่าตัวตายก็มีมากขึ้นเป็นเงาตามตัวในบางครั้งจึงทำให้สังคมเสียนุเคราะห์ที่อาจทำประโยชน์ให้แก่สังคมไปอย่างน่าเสียดาย²

ศ.นพ. เกษม วัฒนชัย อภินายกสภามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เขียนบทความเกี่ยวกับ
ครองตน – ครองคน – ครองงาน ว่า

ครองตน ท่านให้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ 4 ซึ่งเป็นหลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์ ใช้สำหรับเรา ๆ ท่าน ๆ ผู้มีใช้นักบวช

1. สัจจะ : มีสองความหมาย ความหมายแรก คือ ความจริง ส่วนอีกความหมาย พูดถึงการใช้ชีวิตโดยยึดความจริงเป็นที่ตั้ง ได้แก่ การเป็นคนถือความจริง เป็นหลักธรรม สำหรับคิด-พูด และกระทำ เรียกว่า เป็นคนจริง คนซื่อสัตย์ คนซื่อตรง รวมทั้งการใช้ความจริงเป็นหลักในการกำหนดความสัมพันธ์กับผู้อื่น เรียกว่า เป็นจริงใจ พูดจริง และทำจริง

²ภัทรพร ศิริกาญจน และคณะ, ความรู้พื้นฐานทางศาสนา, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546), หน้า 60.

2. ทมะ : มีสองความหมายเช่นกัน ความหมายแรก หมายถึง การฝึกใจตนเอง หรือข่มใจตนเองไม่ให้เป็นที่ทาสของกิเลส ได้แก่ โลภ โกรธ หลง เรียกว่า เรียนรู้ด้วยตนเอง ฝึกใจตนเอง ฝึกนิสัยตนเอง จนสามารถควบคุมใจ ควบคุมวาจา และควบคุมการกระทำ ให้เป็นไปในสิ่งที่ดีที่ควรได้อีกความหมายหนึ่ง หมายถึง การแก้ไขข้อบกพร่องของตน และการปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา ทมะมีจุดหมายที่ทำให้เกิดปัญญา

3. ขันติ : เป็นความอดทนที่ตั้งหน้าตั้งตาทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร โดยมุ่งมั่นอยู่ที่จุดหมายของงาน ไม่หือถอย หนักเอาเบาสู้อย่างไม่หวั่นไหว แต่เป็นคนแข็งแรงแกร่ง ทนทานต่ออุปสรรคจนสุดท้ายไปถึงซึ่งความสำเร็จของงาน หรือความสำเร็จในแต่ละช่วงชีวิต

4. จาคะ : เป็นคนใจกว้างพร้อมรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น และความต้องการของคนอื่น เป็นคนใจไม่คับแคบ เห็นแก่ตนหรือเอาแต่ใจตน แต่พร้อมที่จะร่วมมือช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละแม้ความสุขสบายส่วนตนหรือผลประโยชน์ส่วนตนได้

ครองคน ท่านให้ปฏิบัติตามสัควัตถุธรรม 4 ซึ่งเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคน หรือเครื่องประสานความสามัคคีในหมู่คน

1. ทาน : การให้ มีหลายรูปแบบ เช่น ให้โดยแสดงน้ำใจแก่กัน เช่น การปลอบประโลมใจให้หรือแบ่งปันช่วยเหลือด้วยสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ แนะนำสั่งสอน

2. ปิยวาจา : วาจาชวนซึ่งใจ วาจาอันทำให้ดูดีมีใจ วาจาอันทำให้คนรัก ได้แก่ การกล่าวคำสุภาพ ไพเราะเพราะพริ้ง อ่อนหวาน เป็นวาจาที่ทำให้เกิดไมตรีและเกิดสามัคคี ตลอดจนวาจาที่มีเหตุมีผลเป็นประโยชน์

3. อุตสาหจริยา : การประพฤติกหรือการกระทำที่เป็นประโยชน์ เช่น การชวนชวนช่วยเหลือกิจการ การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รวมทั้งการช่วยกันปรับปรุงแก้ไข และส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วย

4. สมนานัตตตา : ความมีตนเสมอ ซึ่งมีหลายสถานการณ์ เช่น การทำตนเสมอต้นเสมอปลาย การปฏิบัติต่อกันเท่าเทียมกันในกฎเกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน การร่วมทุกข์ร่วมสุขร่วมแก้ไข การวางตนให้เหมาะสมแก่ฐานะ เหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ครองงาน ท่านให้ปฏิบัติตามอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นเครื่องมือไปสู่ความสำเร็จ ได้ผลตามมุ่งหมาย

1. ฉันทะ : ความพอใจ คือ ต้องการจะทำงานนั้น รักที่จะทำงานนั้น ไม่ถูกใครบังคับให้ทำ ทำด้วยใจชอบใจรัก

2. วิริยะ : ความเพียร คือ พยายามทำงานอย่างต่อเนื่อง ไม่หือถอยแม้แต่เข้มแข็ง อดทน สู้งานนั้นจนกว่าจะสำเร็จ

3. จิตตะ : ความคิดมุ่งมั่น คือ ตั้งจิตตั้งใจทำด้วยความคิดมุ่งมั่น ไม่ปล่อยจิตให้ฟุ้งซ่าน เลื่อนลอย

4. วิมังสา : การไตร่ตรอง เริ่มตั้งแต่การวางแผน ตรวจสอบ ตรวจสอบ หมั่นใช้ปัญญา ไตร่ตรอง ทดลอง แก้ไขปรับปรุง และวัดผล จนงานสำเร็จ³

ไทยโสมมาสเตอร์ ได้เขียนบทความเกี่ยวกับ การครองตน ครองคน และครองงาน หลักปฏิบัติสำหรับผู้บริหารและคนทำงาน ดังนี้

สำหรับคนทั่วไป มักจะถือเอาช่วงปีใหม่เป็นเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงชีวิต เพราะเห็นว่าเป็นฤกษ์งามยามดี เหมาะที่จะเริ่มต้นสิ่งใหม่ ๆ แต่สำหรับผู้ทำงานราชการแล้ว เดือนตุลาคมของทุกปี อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นช่วงของการเริ่มต้นใหม่อย่างแท้จริง เพราะนอกจากจะเป็นเวลาเริ่มต้นของปีงบประมาณใหม่ของทางราชการแล้ว ยังเป็นช่วงที่มีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งใหม่แทนผู้ที่เกษียณอายุราชการ รวมทั้งการโยกย้าย ปรับเปลี่ยนหน้าที่ในหลาย ๆ ตำแหน่งเพื่อความเหมาะสม ดังนั้น กลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) จึงเห็นเป็น โอกาสดีที่จะขอเสนอแนวคิดและหลักปฏิบัติในเรื่องการครองตน ครองคนและครองงาน ซึ่งพระเจ้า พระโสภณคณาภรณ์หรือพระเทพคิลกในปัจจุบัน ได้เคยแสดงเป็นธรรมเทศนาไว้ และเห็นว่าจะ เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ทำงานไม่ว่าจะเป็นระดับผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าแก่ตนและสังคมได้อยู่เสมอ โดยได้เรียบเรียงใหม่พร้อมสรุปในแต่เรื่อง ดังนี้ คำว่า “ตน” โดยความหมายแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ กายและจิต หากกายและจิตแยกจากกัน เมื่อไร ตน ก็จะหายไป ถ้ามีกายไม่มีจิต ก็เรียกว่า ซากศพ หากมีแต่จิต แต่ไม่มีกาย เรียกว่า เจตภูมิจิตหรือวิญญาณ ดังนั้น ตน จึงรวมทั้งกายและจิตเข้าด้วยกัน แต่ทางพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับจิตเป็นพิเศษ เพราะจิตใจสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้ โดยทั่วไปคนมักให้ความสำคัญแก่ร่างกาย มีการบำรุงรักษา มีการบริหารร่างกายด้วยวิธีต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงจิตใจ ทั้ง ๆ ที่ใจมีความสำคัญยิ่ง ดังที่ว่า “ใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว” หากจะสังเกต ความดีความชั่วที่บุคคลกระทำมักเริ่มมาจากใจเป็นประการสำคัญ การบำรุงรักษาชีวิต ทางพุทธศาสนาจึงเน้นไปที่จิตใจ แต่ขณะเดียวกันก็ยอมรับความจริงที่ว่า สัตว์โลกทั้งหลายอยู่ได้ด้วยอาหาร แต่ถือว่าเป็นประเด็นรองลงมา และความต้องการทางร่างกายก็มีข้อจำกัดในตัวมันเอง ส่วนจิตใจนั้นได้มีการศึกษา พัฒนาไว้โดยนัยต่าง ๆ เพื่อให้เข้าถึงความสะอาด สงบและความสว่างตามหลักศีล สมาธิและปัญญาโดยลำดับ ในขั้นปฏิบัติก็เริ่มที่ตนเองก่อน โดยใช้หลักเดียวกับที่บุคคลกระทำต่อร่างกาย คือบำรุง บำบัด รักษาและป้องกัน ท่าน

³ศ.นพ.เกษม วัฒนชัย องคมนตรี/นายกสภามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ครองตน - ครองคน - ครองงาน, <http://web.ubu.ac.th/ubu_principle.html>.

กล่าวว่าในการที่บุคคลจะครองตนให้ได้ดีมีสุข จำเป็นต้องอาศัยความสำนึกเห็นคุณค่าของตน เห็นความรับผิดชอบที่ตนจะต้องมีต่อตนเอง พระพุทธองค์ได้ทรงเคยกล่าวไว้ว่า ความรักอื่นเสมอด้วยตนไม่มี ถ้าบุคคลรู้ตนเป็นที่รักหรือพอง่าย ๆ ว่ารักตนเองแล้ว ก็ต้องคุ้มครองรักษาตนไว้ให้ดี และมีการเตือนตนด้วยตน พิจารณา ตรวจสอบตนด้วยตน

การครองตน บุคคลผู้ปรารถนาความเจริญก้าวหน้าในชีวิต จะต้องทราบอุปสรรคอันเป็นปัจจัยที่จะก่อให้เกิดผลดังที่ตนมุ่งหมาย ซึ่งในที่นี้ได้ให้หลักไว้ 4 เรื่องคือ

1. พหุสัจจะ ได้แก่ การศึกษาและการสวดรับฟัง ซึ่งมี 5 ขั้นตอน คือ สุตะ ได้แก่ การฟังมาก หรือเทียบกับปัจจุบันคือมีประสบการณ์ตรงนั่นเองใครฟังมาก รู้มาก ก็ได้เปรียบเพราะสามารถนำประสบการณ์หรือการได้ยินได้ฟังนั้น ๆ มาปรับใช้ในงานได้มากกว่าผู้อื่น ธตา หรือการทรงไว้ซึ่งประสบการณ์นั้น ๆ หมายถึง เมื่อเราฟังหรือมีประสบการณ์นั้นแล้ว สามารถทรงจำไว้เพื่อใช้ประโยชน์ต่อมาได้ มิใช่แค่ฟังแล้ว ผ่านเลยไป วจสาปริวิตา คือการสั่งสมด้วยวาจาหรือท่องได้ เพราะกฎเกณฑ์ ทฤษฎีที่สำคัญบางอย่างนั้น จำเป็นต้องจำเอาไว้มิให้ผิดพลาด จินตามยปัญญา คือปัญญาที่เกิดจากการพินิจพิจารณา หมายถึงการนำเอาประสบการณ์ทั้งสามอย่างที่ได้อธิบายได้ขึ้นมาตามที่กล่าวมาข้างต้นมาพิจารณา พิจารณาจนสามารถเข้าใจแจ่มแจ้งในเรื่องเหล่านั้นตลอดเรื่องด้วยจิตใจของตน เป็นความรู้ความเข้าใจที่ตนจะนำไปใช้ได้ด้วยตนเองหรือนำไปอบรมแนะนำบุคคลอื่น ๆ ได้ด้วย

2. ความฉลาดในศิลปะ พระพุทธเจ้าได้จำแนกวิชาและศิลปะไว้ว่า วิชาคือการศึกษาในทางโลกไม่ว่าจะด้วยวิชาอะไรก็ตาม ส่วนศิลปะถือเป็นอุบายในการเลี้ยงชีวิต การดำรงชีวิตและเสริมสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของตนให้สูงขึ้น ข้อสำคัญบุคคลจะประกอบอาชีพใดก็ตาม จำเป็นต้องมีความเฉลียวฉลาดในศิลปะอย่างใดอย่างหนึ่ง และให้รู้จริงและสามารถทำได้อย่างที่เขาว่า “รู้อะไรให้กระจ่างแต่อย่างเดียว แต่ให้เชี่ยวชาญเถิดจะเกิดผล”

3. การมีวินัยในตนเอง คือสามารถควบคุมตนเองได้ ไม่จำเป็นต้องอาศัยเงื่อนไข กติกาทางสังคมเข้าไปควบคุมหรือบังคับบัญชา เป็นความสำนึกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคลจนสามารถแยกแยะได้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรเป็นบาป บุญ คุณ โทษ อะไรควรประพฤติปฏิบัติ อะไรควรละเว้น เหล่านี้สามารถปฏิบัติและควบคุมตัวเองได้ โดยไม่ต้องให้ใครมาชี้แนะสั่งการ ซึ่งการสร้างวินัยให้เกิดขึ้นภายในตนเองนั้นก็คือการเสริมสร้างคุณธรรม ในเรื่อง “hiriและโอตตปปะ” หรือ ความเกรงกลัวและละอายต่อบาป ให้บังเกิดในจิตใจนั่นเอง เพราะคนที่มีhiriและโอตตปปะเป็นเครื่องควบคุมจิตใจ จะเป็นผู้ที่ไม่กระทำความผิดบาปหรืออกุศลทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งต่อหน้าและลับหลัง เพราะถือว่าแม้คนอื่นไม่เห็น แต่ตนเองหรือผีसागเทวดาก็ย่อมเห็น ซึ่งใครก็ตามที่มีหลักธรรมข้อนี้ในจิตใจ ย่อมสามารถคุ้มครองตนและผู้อื่นได้ด้วย

4. การกล่าววาทเป็นสุภายิตหรือปิยวาท นั่นก็คือการพูดดี พูดงามและพูดมีประโยชน์นั่นเอง เพราะคนที่พูดจาดี พูดไพเราะ อ่อนหวานน่าฟังและมีประโยชน์ ใครฟังแล้วขอมรีนหู ไปที่ไหน คนก็ยินดีต้อนรับ เพราะไม่กล่าววาทให้ระคายหูใคร

หลักทั้งสี่ที่กล่าวมาคือ หลักแห่งการครองตน หรือการบำรุงชีวิต จิตใจของตน ซึ่งนอกจากบำรุงแล้วยังทำหน้าที่บำบัดด้วย กล่าวคือ การศึกษาศดับตรีบฟังมากหรือพาหุสัจจะ เมื่อบำรุงเข้าไปแล้วก็จะขจัดความไม่รู้ ความโง่เขลาให้หมดไป ความฉลาดในศิลปะ เมื่อศึกษาก็จะทำให้สามารถทำมาหาเลี้ยงชีพได้ดี ความมีวินัยในตนเอง เมื่อมีแล้วก็จะช่วยให้รู้จักควบคุมตนเอง และเป็นคนเคารพกติกากฎเกณฑ์ต่าง ๆ ส่วนการมีวาจาดี ก็จะทำให้ไม่เป็นคนพูดเท็จ หลอกลวง หรือสร้างความแตกสามัคคี แต่จะทำให้เป็นคนน่ารักน่าเข้าใกล้ยิ่งขึ้น

“การครองคน” นั้น ท่านบอกว่า นอกจากความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ระหว่างกันแล้ว หลักของการครองใจคน เป็นเรื่องของกิริยาปฏิบัติของบุคคล ผู้ที่ปรารถนาจะครองใจคนอื่นก็ต้องสร้างกิริยาเพื่อให้เกิดผลตามที่ตนต้องการ ดังนั้น พื้นฐานจิตใจจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะผู้ทำงานระดับบริหาร จะต้องมีความ “พรหมวิหาร 4” ซึ่งประกอบด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา แต่หลักธรรมที่วาทนี้ แม้พุดง่าย จำง่าย และเข้าใจง่าย แต่กลับเป็นธรรมะที่ปฏิบัติยากมาก เพราะคนเรามักจะมีเจือด้วยอคติ รากะต่าง ๆ กล่าวคือ

1. เมตตา ที่มีความหมายว่า ความปรารถนาที่จะเห็นคนอื่น สัตว์อื่นเป็นสุข นั้น คือการเอาใจเขา มาใส่ใจเรา เราไม่ต้องการความทุกข์ฉนั้นใด คนอื่นและสัตว์อื่นก็ไม่ต้องการฉนั้นนั้น ถือเป็นความปรารถนาดี ต้องการอยู่อย่างไม่มีเวร ไม่มีภัยและไม่เบียดเบียนกัน อย่างไรก็ตาม ความเมตตาบางครั้งก็เจือด้วยรากะกำหนดอยู่ด้วยเช่น เห็นเด็กอื่นหน้าน่ารักน่าเอ็นดู เราก็เมตตารักใคร่ หากเด็กเกิดเป็นแผลเน่าเปื่อย เราก็อาจขะแซงรังเกียจ เป็นต้น ซึ่งหากเรามีเมตตาจริงต่อเด็กแล้ว เด็กจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร เราก็คงเมตตาแก่อยู่เสมอ

2. กรุณา หมายถึง ความสงสาร ต้องการที่จะช่วยเหลือบุคคลอื่นให้พ้นทุกข์ เช่น เห็นคนประสบอัคคีภัย เราก็บริจาคทรัพย์สิ่งของช่วยเหลือ แต่ ความกรุณา บางครั้งของคนเราก็เจือด้วยอคติ เช่น ช่วยเหลือให้ได้ตำแหน่งที่สูงขึ้นเพราะเป็นพรรคเป็นพวกเราเอง ถือเป็นฉันทาคติ คือช่วยด้วยความชอบความผูกพันส่วนตัว

3. มุทิตา หมายถึงความพลอยยินดี เมื่อบุคคลอื่นเขาได้ดี ไม่อิจฉาริษยา แต่มิใช่เข้าไปแสดงความยินดีเพราะมีสิ่งแอบแฝง เช่น ไปร่วมแสดงความยินดีกับผู้ใหญ่ที่เลื่อนชั้น ด้วยหวังจะได้หน้าและอาศัยของบุคคลนั้นต่อไปภายหลัง

4. อุเบกขา คือการทำใจเป็นกลาง ไม่แสดงความเสียใจ หรือดีใจเมื่อบุคคลอื่นประสบความวิบัติ กล่าวคือ หากคนที่เราชอบประสบความวิบัติเพราะความผิดของเขา ก็ไม่เสียใจ เสรีา โสภณ เภ็นเหตุ หรือคนที่เราไม่ชอบประสบความพินาศเสียหาย ก็ไม่ดีใจ เสียใจ

หลักพรหมวิหาร ๔ นี้ถือเป็นหลักครองคนที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับบุคคลเป็นอันมากที่มีพื้นเพแตกต่างกัน ผู้ที่เป็นผู้บังคับบัญชาจะต้องมีความอดทน เพราะทุกอย่างจะให้เป็นอย่างที่เราต้องการทุกกรณีคงเป็นไปได้ อย่างไม่ได้ อย่างไรก็ดี ท่านบอกให้ออดทน ใน 4 กรณีเท่านั้น ไม่ใช่ให้ออดทนในทุกกรณีเพราะบางกรณี ก็ไม่ควรอดทน แต่ต้องแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เกิดผลดีทั้งแก่บุคคลและกิจการที่บุคคลนั้น ต้องปฏิบัติ

ส่วนกรณีที่ไม่ควรอดทน 4 กรณี ได้แก่

1. อดทนต่อความวิปริตแปรปรวนตามธรรมชาติ
2. อดทนต่อทุกขเวทนา ความเหน้อยยากลำบากที่เกิดจากการงาน
3. อดทนต่อทุกขเวทนาที่เกิดขึ้นจาก โรคภัยไข้เจ็บ หรือว่าการกระทำของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
4. อดทนต่อความเจ็บใจที่เกิดขึ้นจากการถูกสบประมาท ถูกดูหมิ่น เป็นต้น

การครองคนนี้ ท่านบอกว่าผู้บริหารที่เป็นประมุข ประธานหรือหัวหน้ากลุ่มในชนนั้น ๆ ตั้งแต่สถาบันครอบครัว เป็นต้นไป ต้องเป็นคนประพฤติปฏิบัติธรรมด้วย คนอื่นจึงจะปฏิบัติตาม เพราะหากใครไม่ทำตาม ก็ยังสามารถว่ากล่าวตักเตือนได้ เพราะตนไม่มีแผล ใครจะตอบโต้เอาผิดไม่ได้ แต่หากเป็นคนไม่มีธรรมะ เมื่อตนบอกร่อง ก็ยากที่จะว่ากล่าวคนอื่นได้ ดังนั้น การครองคนจึงต้องครองให้เข้าถึงใจ เพราะหากครองด้วยกฎเกณฑ์ ระเบียบ กฎหมาย คนก็ให้ความเคารพนับถือตามธรรมดา แต่หากครองด้วยใจแล้ว โอกาสจะให้ความร่วมมือ ความคิด และร่วมทำประโยชน์ที่พึงประสงค์ก็จะบังเกิดขึ้นโดยง่าย ไม่เกิดการต่อต้านทั้งต่อหน้าและลับหลัง

การ “ครองงาน” อันเป็นเรื่องสุดท้าย นี้ ท่านบอกว่า ให้เริ่มด้วยความขยันหมั่นเพียร แม้แต่พระพุทธเจ้าเองก็ทรงเป็นแบบอย่างของความเพียรก่อนจะสำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งการครองงานนี้มีขั้นตอนคือ

1. ทำงานที่มาถึงให้สำเร็จลุล่วงไป หมายถึง วันนี้มีอะไรต้องทำ ก็พยายามทำงานนั้นให้สำเร็จเสร็จสิ้นไป ไม่คั่งค้าง ผัดวันประกันพรุ่ง
2. งานที่แทรกซ้อนขึ้นมา แม้จะเป็นงานจร ก็ควรทำให้สำเร็จด้วย เพื่อมิให้งานพอกพูน
3. ให้ทำงานด้วยความขยันเอาจริงเอาจัง ไม่ให้ความสำคัญกับปัจจัยภายนอก เช่น ไม่อ้างว่าหนาวไป ร้อนไป เลยไม่ทำงานนั้น ๆ แต่ถือว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องธรรมชาติที่จะต้องอดทน

4. มีสติในการทำงานอยู่เสมอ คือ ก่อนทำ ระหว่างทำ และหลังทำ รู้ว่าตนกำลังทำอะไร หากมีสติตลอดเวลาในการทำงานทั้งสามช่วงดังกล่าว กิจกรรมงานต่าง ๆ ก็จะไม่มีความบกพร่องเกิดขึ้น เพราะรู้ตัวตลอดเวลา ว่าทำอะไรอยู่

5. งานที่ทำงานจะต้องเป็นงานที่ “สะอาด” คือเป็นสัมมาชีพ หมายถึงอาชีพที่ถูกต้องดีงาม เพราะสามารถทำได้อย่างยั่งยืนและมั่นคง ไม่ผิดศีลธรรม

6. โคร้ครวญก่อนแล้วจึงกระทำ หมายถึง งานทุกอย่างควรมีการวางแผน ศึกษาข้อมูลและประเมิน สรุปผล ซึ่งจะสามารถทำให้เห็นแนวทางการปฏิบัติ ไม่เสียเวลาและเกิดผลดี

7. ธรรมชีวิโน คือมีชีวิตโดยธรรม หมายถึงการปฏิบัติตนให้ผสมกลมกลืนอยู่กับธรรมะ เพราะคนเราทุกคนล้วนอยากให้คนอื่นเห็นคุณค่าของตน ซึ่งคุณค่าในที่นี้ก็คือคุณภาพหรือคุณสมบัติที่บุคคลนั้น ๆ มีอยู่ อันหมายถึง คุณธรรมนั่นเอง เพราะชีวิตต้องมีหลักศีลธรรมไม่ว่าจะนับถือศาสนาใด ๆ เป็นตัวหล่อเลี้ยง เป็นตัวคุ้มครองรักษา และเป็นตัวสร้างคุณค่าอันควรแก่การ ยกย่องสรรเสริญ

หลักการครองตน ครองคนและครองงาน เป็นสิ่งที่พุทธศาสนิกชนทั่วไปทราบกันดีอยู่แล้ว แต่อาจจะปล่อยปละละเลยกันไปบ้างด้วยเหตุปัจจัยบางอย่าง แต่หากเรารักตนเองและประสงค์จะเป็นที่รักของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนฝูงแล้ว หลักดังกล่าวคงไม่ยากที่เราจะได้ประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในชีวิตประจำวันของเรา เพราะหลักธรรมเหล่านี้ ปฏิบัติเมื่อใด ก็ให้ผลดีเมื่อนั้น และเราคงต้องทำด้วยตัวเราเอง ดังพุทธพจน์ที่ว่า “อตฺตาคิ อตฺตานิ นาโถ ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน”⁴

จาสรุปการใช้คำสอนทางศาสนาเป็นเครื่องประโลมเมื่อมีความทุกข์ หรืออาจจะประยุกต์คำสอนของศาสนาให้เข้ากับชีวิตประจำวันของตน เพื่ออาศัยเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนทำให้จิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหวไปตามกระแสของสุขทุกข์ที่หลังไหลอยู่อย่างต่อเนื่องในสังคมนมนุษย์ โดยทำสอนของแต่ละศาสนาจะเกิดความกว้างขวาง มีคำสอนในเรื่องต่าง ๆ มากมาย จึงเป็นหน้าที่ของศาสนิกชนของศาสนานั้น ๆ จะต้องพยายามทำความเข้าใจในศาสนาของตนให้ดีที่สุด ให้มีความถ่องแท้จนอาจประยุกต์ทำสอนของศาสนานั้น ๆ มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น แม้จะเป็นสังคมหน่วยที่เล็กที่สุดก็ตาม อันจะทำให้การมีชีวิตอยู่ของแต่ละคนจะได้มีคุณค่าสมกับที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มจร.

ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร

โปรดนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบกวน

⁴ไทยโฮมมาสเตอร์, การครองตน ครองคน และครองงาน หลักปฏิบัติสำหรับผู้บริหารและคนทำงาน, <<http://www.thaihomemaster.com/webboard->>.

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงาน

พระธรรมปิฎก ปอ. ประยุทธ์โฑ กล่าวถึงพระธรรมปิฎกฉบับภาษาไทย ได้อธิบายเกี่ยวกับการนำหลักอิทธิบาท 4 มาเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานไว้ดังนี้

1. ฉันทะ ได้แก่ ความมีใจรักในสิ่งที่ทำและพอใจใฝ่รักในจุดหมายของสิ่งที่ทำนั้น อยากทำสิ่ง ๆ นั้นให้สำเร็จ อยากให้งานนั้นบรรลุถึงจุดหมาย พยายาม ๆ ว่าทำงานและจุดหมายของงานพูดให้ลึกลงไปในทางธรรมว่าความรัก ความใฝ่ใจปรารถนาต่อภาวะดีงาม เต็มเปี่ยมสมบูรณ์ ซึ่งเป็นจุดหมายของสิ่งที่กระทำ หรือซึ่งจะเข้าถึงได้ด้วยการกระทำนั้น อยากให้สิ่ง ๆ นั้นเข้าถึงหรือดำรงอยู่ในภาวะที่ดีที่งดงาม ที่ประณีต ที่สมบูรณ์ที่สุดของมัน หรืออยากให้ภาวะดีงามเต็มเปี่ยมสมบูรณ์ของสิ่งนั้น ๆ ของงานนั้น ๆ เกิดมีจริงขึ้น อยากทำให้สำเร็จผลตามจุดหมายที่ดีงามนั้น ความอยากที่เป็นฉันทะนี้เป็นคนละอย่างกันกับความอยากได้สิ่งนั้น ๆ มาเสพเสวยหรืออยากเอามาเพื่อตัวตนในรูปแบบใดรูปหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าตัณหา ความอยากของฉันทะนั้นให้เกิดความสุข ความชื่นชมเมื่อเห็นสิ่งนั้น ๆ งานนั้น ๆ บรรลุความสำเร็จเข้าถึงความสมบูรณ์อยู่ในภาวะอันดีงามของสิ่งนั้น หรือพูดแยกออกไปว่า ขณะเมื่อสิ่งนั้นกำลังเดินหน้าสู่จุดหมายก็เกิดปิติเป็นความอิ่มเอิบใจ ครั้นสิ่งหรืองานที่ทำบรรลุจุดหมายก็เกิด โสมนัสเป็นความน่ายินใจ ที่พร้อมด้วยความรู้สึก โปร่งโล่งผ่องใสเบิกบานแผ่ออกไปเป็นอิสระ ไร้ขอบเขต ส่วนความอยากของตัณหาให้เกิดความสุขความชื่นชมเมื่อได้สิ่งนั้นมา ให้ตนเสพเสวยรสอร่อย หรือปรนเปรอความยิ่งใหญ่พองขยายของตัวตน เป็นความน่ายินใจที่เศร้าหมองหมกหมักตัว กีดกันกักตนไว้ในความคับแคบ และมักติดตามมาด้วยความหวงแหน ห่วงกังวล เศร้า เสียหายและหวั่นกลัว หวาดระแวง

2. วิริยะ ได้แก่ ความเพียร ความอดท้อแท้แล้วก้าวไปสู่ความไม่ย่อท้อ ไม่หวั่นกลัวต่ออุปสรรคและความยากลำบาก เมื่อคนรู้ว่าสิ่งใดมีคุณค่าควรแก่การบรรลุถึง ถ้าวิริยะเกิดขึ้นแก่เขาแล้ว แม้ได้ยินว่าจุดหมายนั้นจะบรรลุถึงได้ยากนัก มีอุปสรรคมาก หรืออาจใช้ระยะเวลายาวนานเท่าที่นั่นปี เท่าที่นั่นเดือน เขาก็ไม่ท้อถอย กลับเห็นเป็นสิ่งท้าทายที่เขาจะเอาชนะให้ได้ทำให้สำเร็จ ส่วนผู้ขาดความเพียร อยากบรรลุความสำเร็จเหมือนกัน แต่พอได้ยินว่าต้องใช้เวลาเป็นปีก็หมดแรง ถอยหลัง คนที่มีความเพียรเท่ากับมีแรงหนุน เวลาทำงานหรือปฏิบัติธรรมก็ตาม จิตใจจะแน่วแน่มั่นคง พุ่งตรงต่อจุดหมาย สมาธิก็เกิดขึ้น ได้เรียกว่าเป็นวิริยะสมาธิ พร้อมทั้งมีประธานสังขารคือ ความเพียรสร้างสรรค์เข้าประกอบคู่ไปด้วยกัน

3. จิตตะ ได้แก่ ความคิดจดจ่อหรือเอาใจใส่ ฝักใฝ่ได้แก่ ความมีจิตผูกพัน จดจ่อต่อเรื่องนั้นใจอยู่กับงานนั้นไม่ปล่อยไม่ห่างไปไหน ถ้าจิตตะเป็นไปอย่างแรงกล้าในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรืองานอย่างใดอย่างหนึ่ง คนนั้นจะไม่สนใจไม่รับเรื่องอื่น ๆ ใครพูดอะไรเรื่องอื่น ๆ ไม่สนใจ แต่ถ้าพูดเรื่องนั้น งานนั้นจะสนใจเป็นพิเศษทันที บางทีจิตทำเรื่องนั้น งานนั้น ขลุ่ยง่วนอยู่ได้ทั้งวันทั้งคืน

ไม่เอาใจใส่ร่างกาย การแต่งเนื้อแต่งตัว อะไรเกิดขึ้นก็ไม่สนใจ เรื่องอื่นเกิดขึ้นใกล้ ๆ บางทีก็ไม่รู้ตัว ทำจนลืมนวันลืมนคืน ลืมกินลืมนอน ความมีใจจดจ่อเช่นนี้ย่อมทำให้สมาธิเกิดขึ้น จิตจะแน่วแน่แนบสนิทในกิจที่ทำ มีกำลังมากเฉพาะสำหรับกิจนั้นเป็นจิตตะสมาธิ พร้อมนั้นก็เกิดปธานสังขาร คือความเพียรสร้างสรรค์ร่วมสนับสนุนไปด้วย

4. วิมังสา ความสอบสวนไตร่ตรอง ได้แก่ การใช้ปัญญาพิจารณาหมั่นใคร่ครวญ ตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนเกินเลย ข้อบกพร่อง หรือข้อข้องใจเป็นต้น ในกิจที่ทำ รู้จักทดลองและคิดค้นหาเหตุผล ชอบสอบสวนทดลองเมื่อทำอะไรก็คิดพิจารณาทดสอบไป เช่น คิดว่าผลนี้เกิดจากสาเหตุอะไร ทำไมจึงเป็นเช่นนี้ ผลคราวนี้เกิดจากปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบนี้เข้าไป จะเกิดผลอย่างนี้ ลองเปลี่ยนองค์ประกอบนั้นแล้วไม่เกิดผลอย่างที่คาดหมาย เป็นเพราะอะไรจะแก้ไขจุดไหน ฯลฯ การคิดหาเหตุผลและสอบสวนทดลองอย่างนี้ ย่อมช่วยรวมจิตให้คอยกำหนดและติดตามเรื่องที่พิจารณาอย่างคิดแจ่มตลอดเวลา เป็นเหตุให้จิตแน่วแน่แล่นดิ่งไปกับเรื่องที่พิจารณา ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่วอกแวก และมีกำลัง เรียกว่าเป็นวิมังสาสมาธิ ซึ่งก็จะมีปธานสังขาร คือความไตร่ตรอง เกิดเกิดมาด้วย⁵

โดยปกติแล้วบุคคลจะมีหลักอริยบท 4 ในการดำเนินชีวิตอยู่ประจำทุกวัน ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน หรือการศึกษาเล่าเรียน แต่ต่างกันตรงที่ระดับความมากน้อยเท่านั้นเอง ผู้ที่ทำงานด้วยความพอใจ มีความขยันขันแข็ง มีความเอาใจใส่ใคร่ครวญอยู่เสมอ แสดงว่าเขาผู้นั้นมีอริยบท 4 ประการ ซึ่งเป็นการปฏิบัติธรรมะโดยไม่รู้ตัว หากได้มีการปฏิบัติให้ครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ผู้นั้นจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ เป็นภคิพัตถ์หรือบรรพชิตก็ตาม ย่อมประสบสิ่งที่ตนประสงค์อย่างไม่เหลือวิสัย นัยทางตรงกันข้ามทำงานสิ่งใดด้วยความไม่พอใจ ไม่รักงานแล้ว ความเกียจคร้านก็ตามมา ความเอาใจใส่ก็ไม่มีความคิดตรองพิจารณาก็ไม่เกิดขึ้นในสิ่งนั้น ๆ แม้จะมีใครตักเตือนแนะนำสั่งสอนก็ไม่เชื่อฟัง ไม่ยอมทำตามกลายเป็นคนหัวดื้อ ปรากฏแต่ความล้มเหลว ทำอะไรก็ไม่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เป็นโทษของการขาดอริยบท 4 นั้นเอง

บุญมี บุญเอี่ยม ได้ศึกษาการนำหลักอริยบท 4 ไปใช้ในการทำงานของพนักงานศูนย์ควบคุมการบินภูเก็ต บริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด พนักงานการบินของบริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ได้มีการนำเอาหลักอริยบท 4 ไปใช้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ที่ใช้ก็ยังต้องอาศัยแรงจูงใจจากภายนอก เช่น เงินเดือน สวัสดิการ ลักษณะของงาน สิ่งแวดล้อม เพื่อนร่วมงาน เป็นต้น โดยหลักอริยบท 4 ที่พนักงานควรยึดและปฏิบัติมีดังต่อไปนี้

⁵พระธรรมปิฎก (ปอ. ประยุทธ์โฑ), การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, 2542 ก), หน้า 842.

เลขทะเบียน.....

เลขเรียกหนังสือ.....

วันที่.....

19

ทำให้เกิดความชอบในงาน นึกถึงความสำคัญและเป้าหมายขององค์กรเป็นที่ตั้ง

2. ด้านวิริยะ มีความเพียรพยายามอยู่เสมอ ผู้ต่อปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ มีความสำนึกที่ดีต่อองค์กร

3. ด้านจิตตะ มีความตั้งใจเอาใจใส่ต่องานอยู่เสมอ รับผิดชอบต่อหน้าที่ต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้โดยสารให้ได้รับความปลอดภัย

4. ด้านวิมังสา มีการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ตรวจสอบเหตุผลและปรับปรุงข้อผิดพลาด ศึกษาวิธีและเข้าใจในงานอย่างถูกต้อง⁶

งานวุฑู โฒ ภิกขุ กล่าวถึงวิธีการทำงานให้เสร็จที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้คือ หลักอิทธิบาท 4 ยังใช้ได้สำหรับการทำงาน ดังนี้

1. ฉันทะ (ความพอใจ) คือความรักงาน ได้แก่ มีความพอใจในสิ่งที่จะทำ มีความต้องการที่จะทำ ความมีใจรักที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ มีความปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งขึ้น จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเราเห็นผลดีของงานว่าถ้าทำงานนั้นแล้วจะได้อะไร

2. วิริยะ (ความเพียร) คือความพากเพียร ความไม่ท้อถอย ได้แก่ มีความขยันหมั่นเพียรประกอบสิ่งใดนั้น มีความเข้มแข็งอดทนในการทำงาน ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรคที่บังพวนในการทำงาน

3. จิตตะ (เอาใจใส่ไม่ทอดธุระ) ได้แก่ มีความตั้งใจฝึกลงมือในการทำงาน ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยในการทำงาน ตั้งใจทำงานให้ประสบความสำเร็จ

4. วิมังสา (ความไตร่ตรอง) ได้แก่ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองในงานที่ทำ ตรวจสอบหาเหตุผลในการทำงาน ตรวจสอบข้อบกพร่องในการทำงานนั้น มีการวางแผนวัดผลในการทำงาน มีการคิดค้นวิธีปรับปรุงแก้ไขในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น⁷

ดวงเดือน พันธุมาวิน ได้แบ่งลักษณะของอิทธิบาท 4 อันประกอบด้วย

1. ฉันทะ คือ ความพอใจในสิ่งที่ทำ
2. วิริยะ คือ ความพากเพียร ไม่ท้อถอยในสิ่งที่ทำ
3. จิตตะ คือ ความเอาใจใส่จดจ่อต่อสิ่งที่ทำ

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มทร.

ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร

ไปรคนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบคุณ

⁶บุญมี บุญเยี่ยม, พงศดิกรมรงค์การ, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2544), หน้า 74.

⁷งานวุฑู โฒ ภิกขุ, มงคลชีวิต ฉบับก้าวหน้า, (กรุงเทพมหานคร : ฐานการพิมพ์ จำกัด, 2543), หน้า.

4. วิมังสา คือ ความไตร่ตรองในสิ่งที่ทำไปแล้ว^๑

ดิฉัน ได้กล่าวถึง คู่ความสำเร็จในการทำงานตามแนวพุทธว่า นอกจากเราจะใช้สติปัญญาในการทำงาน เพื่อแก้ปัญหาและหาหนทางเจริญก้าวหน้าอยู่นั้น มีทฤษฎีมากมายที่หวังให้เราปฏิบัติ ตาม ลองย้อนกลับมาใช้ธรรมะง่าย ๆ ที่ให้คุณประสบความสำเร็จในการทำงานสูงสุด ธรรมะที่เรา ควรจะหยิบยกมาใช้ในการทำงานทุกวันนี้ คงหนีไม่พ้นอิทธิบาท 4 เพราะความหมายของอิทธิบาท 4 คือธรรมให้ถึงความสำเร็จ หรือหนทางแห่งความสำเร็จนั่นเอง โดยหลักอิทธิบาท 4 นั้นเป็น หลักธรรมสำคัญที่ทำให้เกิดสมาธิในการทำงาน ไม่ฟุ้งซ่าน ไปกับสังคมและกระแสต่าง ๆ พร้อมทั้ง ดึงกรอบให้เราทำงานอย่างคงเส้นคงวาอีกด้วย

1. ฉันทะ หมายถึง พอใจกับงานที่ทำอยู่

มีใครบ้างไหมไม่ชอบงานที่ทำอยู่ ให้คุณลองตรวจสอบตัวเองดูว่า คุณนั้นมีความชอบ หรือศรัทธากับงานแบบใด หรือพอใจกับงานแบบใดอยู่ เหมือนกับคุณเป็นนักศึกษาที่เพิ่งจบใหม่ กำลังใช้ความคิดไตร่ตรองว่าคุณต้องการเดินไปเส้นทางใด เรื่องเหล่านี้ไม่มีใครให้คำตอบคุณได้ เพราะเป็นความชอบความศรัทธาที่ก่อเกิด จากตัวของตนเอง จริงอยู่ที่งานแต่ละอย่าง ไม่มีทางที่คุณ จะชื่นชอบไปทั้งหมดทุกกระบวนการ แต่ถ้าคุณพอใจที่จะทำให้ดี สบายใจที่จะต้องเจอมันทุกวันเรา เรียกว่าความศรัทธา เป็นสิ่งแรกที่มีมนุษย์ต้องการและเป็นพื้นฐานของความสำเร็จ อย่างเช่น คุณมีความศรัทธาและใจรักที่จะเป็นพนักงานขายที่ดีและซื่อสัตย์ สิ่งนี้จะเป็นพลังให้คุณเดินไปหา ความสำเร็จได้แบบเป็นเส้นตรง และเข้าถึงจิตใจเนื้อแท้ในการทำงานมากกว่าคนที่ไม่ได้มีความ ศรัทธาใด ๆ กับงานที่ทำ คุณอาจเริ่มต้นง่าย ๆ ด้วยการตั้งคำถามกับตัวเอง ฉันทำงานเพื่ออะไร ฉันมี ความสุขหรือไม่ เพียงแค่นี้คุณก็จะทราบตัวเองว่ามีความลึกซึ้งกับงานที่ทำอยู่เพียงใด เพื่อเราจะ ได้มี เวลาค้นหาและปรับเปลี่ยนตัวเอง หรือปรับศรัทธาของตัวเองให้เข้ากับงานที่ทำอยู่

2. วิริยะ หมายถึง ฉันทันหมั่นเพียรกับงานที่มี

คงไม่มีใครคนไหนประสบความสำเร็จโดยปราศจากความเพียร เป็นคำคมที่เปล่งง่ายแต่ ความหมายเห็นคเห็นน้อยยิ่งนัก เพราะความวิริยะนั้นเป็นเครื่องมืออีกอย่างหนึ่งที่จะนำคุณไปสู่ ความสำเร็จได้ ยิ่งคุณขยันเท่าไรผลตอบแทนที่คุณจะได้รับมันก็มีมากเท่านั้น ยกตัวอย่างต่อจาก หัวข้อฉันทะ คุณเป็นพนักงานขายที่มีความศรัทธากับงานที่ทำ มีความสุขในการทำงานเป็นเครื่อง ยึดเหนี่ยวจิตใจ ร่วมกับความขยันหมั่นเพียร ไม่เฉยชาที่จะต้อนรับลูกค้า กระตือรือร้นหาลูกค้าใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีวินัยในการทำงาน ไม่ท้อกับปัญหาและอุปสรรคที่เข้ามา มีความทุ่มเทอย่างนี้ ตำแหน่งที่

^๑ดวงเดือน พันธุพานิช, การบริหารงานบุคคลแผนใหม่, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2544), หน้า 2.

สูงขึ้นไปอยู่ไม่ไกลเกินเอื้อมแน่นอน ที่สำคัญความวิริยะจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยความศรัทธาของฉันทะ
 นั้นเอง และความวิริยะไม่ใช่การทำงานแบบเอาเป็นเอาตาย แต่เป็นการหมั่นฝึกฝนตนเอง

3. จิตตะ หมายถึง ฉันทะเอาใจใส่รับผิดชอบกับงานที่ทำ

จิตใจที่จดจ่อกับงานไม่วอกแวกไปเที่ยวเล่นลี้วนเกิดผลคือต้องงานที่ทำ จิตตะเป็นธรรม
 แสดงถึงสติและจิตใจที่รอบคอบและความรับผิดชอบที่จะตามมา ซึ่งในสังคมการทำงานปัจจุบันนี้
 มุ่งเน้นแข่งชิงตำแหน่งกัน จนลืมนึกไปว่างานที่ตนเองต้องรับผิดชอบนั้นคือสิ่งใดกันแน่ จิตตะจึงมี
 ความสำคัญในการทำงาน โดยไม่วอกแวกออกไปนอกถื่นนอกทาง ดังนั้น เมื่อคุณมีทั้งฉันทะและ
 วิริยะแล้ว จิตตะจะเป็นเสมือนรั้วของเส้นทางที่ไม่ให้ไขว้เขวออกนอกทางสู่ความสำเร็จได้ รวมทั้ง
 เป็นสติที่สื่อออกมาถึงความมุ่งมั่นที่สูงกว่าความพอใจและความขยัน หมั่นเพียร

4. วิมังสา หมายถึง ฉันทะใคร่ครวญและใช้ปัญญาตรวจสอบงาน

ถึงสุดท้ายในการทำงานคือการใช้ปัญญา ที่เป็นกุญแจสูงสุดของอิทธิบาท 4 เมื่อคุณมี
 ความรักในงานที่ทำ มีความขยันหมั่นเพียร มีสติรับผิดชอบ การมีปัญญาคือการทบทวนตนเองและ
 ปัญหา ว่าสิ่งที่เราได้ทำมานั้นมีผลดีผลเสียอย่างไร มีสิ่งใดที่เข้ามากระทบใจเราหรือคนอื่นหรือไม่
 เราจะได้รู้จุดยืนของเราว่าทำงานและอยู่ในด้านทุกข์หรือสุข ล้มเหลวหรือประสบความสำเร็จ
 อย่างเช่น ทบทวนตัวเองบ้าง ๆ ว่าวันนี้ทั้งวันเราทำอะไรบ้าง สรุปกับตัวเองว่าทำเพื่ออะไร เราจะได้มี
 กำลังใจต่อในวันต่อ ๆ ไป และไม่ทำผิดซ้ำซากอีกเช่นเดิม พร้อมกันนั้นเราจะสามารถเห็นหนทาง
 ได้ว่า เส้นทางไหนที่จะนำเราสู่ความสำเร็จได้จริง ๆ

จิตเภท ได้กล่าวถึงการใช้อิทธิบาท 4 ในการดำรงชีวิต ว่า “อิทธิบาท 4” เป็นแนวทางการ
 ทำงานที่พระพุทธองค์ได้ทรงสดับไว้อย่างแบบคล้าย อันประกอบด้วยแนวปฏิบัติ 4 ข้อ คือ ฉันทะ
 วิริยะ จิตตะ วิมังสา ซึ่งใคร ๆ ก็ท่องได้ จำได้ แต่จะมีสักกี่คนที่ปฏิบัติได้ครบครบความทั้ง 4 ข้อ
 อันเป็น 4 ขั้นตอนที่ต้องเนื่องหนุนเสริมกัน จะขาดข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้ ด้วยว่ามันเป็นกระบวนการที่
 เชื่อมโยงกันทั้ง 4 ข้อ จึงจะทำให้เราประสบผลสำเร็จในชีวิตและการงานได้ตามความมุ่งหวังดังนี้

1. ฉันทะ คือ การมีใจรักในสิ่งที่ทำ ใจที่รักอันเกิดจากความศรัทธาและเชื่อมั่นต่อสิ่งที่ทำ
 จึงจะเกิดผลจริงตามควร เราคงเคยได้ยินคำว่า “ขอฉันทามาติจากประชุม” บ่อย ๆ หรือ “มีฉันทะ
 ร่วมกัน” ก่อนเลิกการประชุมบางอันเป็นเสมือนสัญญาะหว่างกันว่าเราจะทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ร่วมกัน
 หรือละเว้นบางสิ่งร่วมกัน ซึ่งความเข้าใจในข้อนี้ผมคิดว่าถูกเพียงครึ่งเดียว เพราะความหมายของ
 “ฉันทะ” นั้น ไม่ใช่แปลว่าเป็นสัญญาภาษากระดาศหรือสัญญาที่ให้ไว้กับมวลหมู่สมาชิกเท่านั้น

‘ลิขำ, เป้าหมายชีวิตและแรงจูงใจในการทำงาน,

<<http://www.tungsong.com/Read/Gold%20on%20Library01/goal3.html>>, 3 เมษายน 2553.

หากแต่เป็นสัญญาใจและเป็นใจที่ผูกพัน เป็นใจที่ศรัทธาและเชื่อมั่นต่อสิ่งนั้นอยู่เต็มเปี่ยม จึงจะเกิดความเพียรตามมา เปรียบได้กับนักวิจัยที่ศรัทธาและเชื่อมั่นในแนวคิดแนวปฏิบัติของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นซึ่งอาจมีมากน้อยต่างกัน คงไม่มีใครบอกได้นอกจากตัวนักวิจัยเองและผลของงานที่เกิดขึ้นจริงเป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชน การมีใจรัก ถือว่าสำคัญมาก ไม่ใช่ทำใจให้รักเพื่ออะไรสักอย่างหรือ ห้ามใจไม่ให้รัก มันก็ยากยิ่งพอ ๆ กัน เพราะรักดังกล่าวไม่ได้เกิดจากความรักรักความศรัทธาของเราจริง ๆ ขึ้นทำไปก็มีแต่จะทุกข์ทรมานแม้จะได้บางสิ่งที่มุ่งหวังแล้วก็ตาม ประการสำคัญเป็นการแอบแฝงมาจากความคิดอื่นศรัทธาอื่น หรือความเป็นอื่นที่เราพยายามหาเหตุและผลมาอธิบายว่า มันคือสิ่งเดียวกันเพื่อให้สามารถดำเนินไปได้หรือเพื่อให้ตัวเองสบายใจที่สุด แต่ถ้าเรามีใจศรัทธาอันแรงกล้าแล้ว พลังสร้างสรรค์ก็จะบังเกิดขึ้นกับเราอย่างมหัศจรรย์ทีเดียว ทีนี้มาพูดถึงว่า “เราจะสร้างฉันทะให้เกิดขึ้นได้อย่างไร” พระพุทธองค์เคยสอนไว้ว่า มนุษย์เราต้องเลือกที่จะศรัทธาบางอย่างและหมั่นตรวจสอบศรัทธาของตัวเองว่าดีต่อตัวเองและดีต่อผู้อื่นอันรวมถึงสังคมโดยรวมหรือไม่ เมื่อดีทั้งสองอย่างก็จงมุ่งมั่นที่จะทำด้วยความตั้งใจ และหากไม่ดีก็จงเปลี่ยนแปลงศรัทธาเสียใหม่ซึ่งเราต้องเลือก ไม่เช่นนั้นเราจะกลายเป็นคนที่สับสน ไม่มีแก่นสารและเป็นคนไร้รากในที่สุด เมื่อเป็นคนไม่มีแก่นสารก็จะถูกชักชวนไปในทางที่ไม่ดีได้ง่ายนั่นเอง หากจะฝึกฝนตนเอง อาจเริ่มจากการตั้งคำถามกับตัวเองว่าเราศรัทธาอะไรอยู่ เพราะคนเราเมื่อศรัทธาอะไรก็จะได้พบกับสิ่งนั้น เข้าถึงสิ่งนั้น ศรัทธาในเทคโนโลยีเราก็จะเข้าถึงเทคโนโลยี ศรัทธาต่อชาวบ้านเราก็จะเข้าถึงชาวบ้าน ศรัทธาต่อวัตถุก็จะเข้าถึงวัตถุ ศรัทธาต่อลาภยศสรรเสริญก็จะเข้าถึงลาภถึงยศเข้าถึงตำแหน่ง ศรัทธาต่อความรู้ก็จะเข้าถึงความรู้ หรือศรัทธาต่อหลักธรรมก็จะเข้าถึงธรรม หรือไม่ศรัทธาอะไรเลยก็ไม่เข้าถึงอะไรเลย เพราะความศรัทธานำมาซึ่งมุ่งมั่นทุ่มเทเพื่อทำทุกอย่างให้ได้มาซึ่งสิ่งที่เราศรัทธานั้นเอง ขณะเดียวกันก็ลองตรวจสอบตัวเองดูว่าสิ่งที่เราศรัทธากับสิ่งที่ยึดถือของเราศรัทธานั้นตรงกันหรือไม่ หากตรงกันก็เรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงตนหรือหากไม่ตรงกันก็เรียนรู้ที่จะให้โอกาสตัวเองไปสู่แห่งที่เหมาะสมกว่า

2. **วิริยะ** คือ ความมุ่งมั่นทุ่มเท เป็นความมุ่งมั่นทุ่มเททั้งกายและใจ ที่จะเรียนรู้และทำให้เข้าถึงแก่นแท้ของสิ่งนั้นเรื่องนั้น ถ้าหากกระทำก็จะทำงานเชี่ยวชาญจนเป็นผู้รู้ ถ้าหากศึกษา ก็จะศึกษาให้รู้จนถึงรากเหง้าของเรื่องราวนั้น ๆ ดังนั้น คำว่า “วิริยะ” จึงหมายถึงความเพียรพยายามอย่างสูงที่จะทำตามฉันทะหรือศรัทธาของตัวเอง หากเราไม่มีความเพียรแล้วก็อนุมานได้ว่าเรามีฉันทะหลอก ๆ หรือศรัทธาหลอก ๆ ทั้งโกหกตัวเองและหลอกผู้อื่น เพื่ออะไรนั่น ผลงานที่เขาทำจะชี้ชัดออกมาเองว่าทำเพื่ออะไร ดังนั้น นักวิจัยท้องถิ่น จึงต้องมีใจที่รักต่อคนท้องถิ่นและรักต่อการทำงานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาคนท้องถิ่น อันเป็นศรัทธาสูงสุด หากไม่เป็นเช่นนั้น ก็ได้แต่เพียงศรัทธาปากเปล่าที่ไร้เม็ดเงินของความมุ่งมั่นและทุ่มเท หากแต่มีศรัทธาอื่นให้ครุ่นคิดและกระทำอยู่ วิริยะนี้

มาคู่กับความอดทนอดกลั้น เป็นความรู้สึกไม่ย่อท้อต่อปัญหาและมีความหวังที่จะเอาชนะอุปสรรค
 ทั้งปวง โดยมีศรัทธาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ นำใจ และเตือนใจ ความอดทนเป็นเครื่องมือสำหรับ
 คนใจเย็นและใจงามด้วย ไม่ใช่ฆนุทะลุคุดันรบเร้าและรุ่มร้อน เพราะมันจะทำให้มีโอกาสผิดพลาดได้
 ง่าย หรือสูญเสียความอดทนในที่สุด ดังนั้น ความวิริยะอุสาหะ จึงเป็นวิถีทางของบุคคลที่หาญกล้า
 และท้าวต่ออุปสรรคใด ๆ ทั้งหมด ถ้ามว่า “ความวิริยะมันเกิดจากอะไร” คำตอบก็คือ “เกิดจาก
 ศรัทธาหรือฉันทะนั่นเอง” และเป็นศรัทธาที่มั่นคงด้วยไม่ว่าจะมีอุปสรรคใด ๆ มากกระทบก็ตามก็จะ
 ไม่เปลี่ยนแปลง แต่อาจปล่อยวางหรือวางเฉยในบางเวลาบางสถานการณ์บ้าง เพื่อรอสถานะที่
 เหมาะสมกว่า ความวิริยะไม่ใช่ความคุดันอย่างเอาเป็นเอาตายหรือต้องให้ได้เสมอ แต่มันคือความ
 แยกแยะและเลือกที่จะทำบางอย่างเพื่อรักษาศรัทธาไว้หรือเพื่อรอภาวะที่เหมาะสมอันหมายถึงการ
 บรรลุผลแห่งศรัทธา ถ้าจะฝึกฝนเรื่องความวิริยะแล้วคงต้องเริ่มจากความคิดที่ว่า ต้องหมั่นฝึกฝน
 ตนเองบ่อย ๆ หมั่นทำหมั่นคิดหมั่นเขียนหมั่นนำเสนอและอย่าขี้เกียจ อย่ากลัวความผิดพลาดและจง
 กล้าแสดงออกซึ่งความรับผิดชอบต่อความล้มเหลวของตัวเอง อย่าทำต้องานหนักและงานมากให้
 คิดว่าทำมากรู้มากเก่งมากขึ้น อย่างบ่นว่าไม่มีเวลาเพราะเวลามีเท่าเดิม ฯลฯ

3. จิตตะ คือ ใจที่จดจ่อและรับผิดชอบ เมื่อมีใจที่จดจ่อแล้วก็จะเกิดความรักชอบตาม หาก
 ไม่มีความจดจ่อและความรับผิดชอบถ้าอยู่ในวัยทำงานก็จะเสียงานและองค์กรก็จะเสียงานด้วย แต่
 ถ้าเรามีใจที่จดจ่อต่อสิ่งที่เราคิดเราทำและรับผิดชอบแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการเรียนหรือการงานก็ตาม
 ทุกอย่างก็จะดีขึ้น ไปเอง เราก็จะมีความรอบรู้มากขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยใจที่จดจ่อตั้งมั่นและใฝ่เรียนรู้ของ
 เรา เมื่อมีความรอบรู้มากขึ้นก็จะเกิดความรักชอบตามมา เมื่อมีความรอบคอบแล้วการตัดสินใจทำ
 อะไรก็จะเกิดความผิดพลาดน้อยตามไปด้วยความรอบคอบจะเกิดขึ้นไม่ได้เลยหากไม่รอบรู้ ดังนั้น
 การที่คนจะรอบรู้ได้นั้น ต้องหมั่นศึกษาเรียนรู้อยู่เป็นเนืองนิจ ติดตามข่าวสารบ้านเมืองสม่ำเสมอ
 ต้องอ่านหนังสืออย่างให้ขาดและหลากหลายโดยไม่ยึดติดกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ประการสำคัญต้องฝึก
 ตั้งคำถามกับตัวเองกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวเราพร้อมทั้งค้นหาคำตอบให้ได้ การฝึก
 สนทนากับผู้รอบรู้ ๆ ก็เป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งเมื่อเราทำได้แบบนี้แล้ว เราก็จะเป็นผู้ที่เข้าใจลึกความรอบรู้
 ไปโดยปริยาย เมื่อเราเข้าใจลึกความรอบรู้แล้ว ก็ไม่ใช่เรื่องยากที่จะวิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อแท้ของ
 เรื่องราวต่าง ๆ ออกมาสู่การตัดสินใจของหมู่คณะหรือแม้แต่เรื่องส่วนตัวของเราเอง ดังนั้น ความ
 รอบคอบจึงแฝงไปด้วยความรู้ตามสภาพจริงของมัน อันเป็นแนวปฏิบัติที่คนรุ่นใหม่ต้องสร้าง
 ให้เกิดเป็นนิสัยแก่ตนเอง ไม่ใช่ใช้ความเจ้าเล่ห์เพทุบายคอยหาโอกาสแสวงหาผลประโยชน์เข้า
 ตัวเองและพวกพ้องเหมือนคนในสังคมปัจจุบันที่เราเห็นกันคาดเดื่อนความรอบคอบนอกจากจะ
 ดำรงอยู่กับความรู้แล้ว ยังต้องอาศัยความดีงามเป็นเครื่องเตือนสติด้วย ถึงจะสามารถใช้จิต
 ของเราพิจารณาและตรึกตรองในเนื้อแท้ของสิ่งต่าง ๆ นั้น ได้อย่างเหมาะสม เพราะความดีงาม

ตามแบบอย่างของคุณธรรมตามหลักศาสนาและจริยธรรมของสังคมนั้นเป็นสิ่งเดียวที่จะทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างปรกติสุข ไม่เช่นนั้นแล้วมนุษย์อาจเข่นฆ่ากันไม่เว้นแต่ละวันแม้ว่ามนุษย์จะอุ้มไปด้วยความรู้และความรอบคอบก็ตาม

4. วิมังสา คือ การทบทวนในสิ่งที่ได้คิดได้ทำมา อันเกิดจาก การมีใจรัก (ฉันทะ) แล้วทำด้วยความมุ่งมั่น (วิริยะ) อย่างใจจดใจจ่อและรับผิดชอบ (จิตตะ) โดยใช้วิจารณ์ญาณอย่างรอบรู้และรอบคอบ จึงนำไปสู่การทบทวนตัวเอง และทบทวนองค์กรหรือทบทวนขบวนการ ทบทวนในสิ่งที่ได้คิดสิ่งได้ทำผ่านมาว่าเกิดผลดีผลเสียอย่างไร ทั้งที่เป็นเรื่องส่วนตัวของเราเองและเป็นเรื่องที่ทำร่วมกับคนอื่น เพื่อปรับปรุงปรับแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น การทบทวนเรื่องราวจากภายในของตัวเองเป็นสิ่งสำคัญมากในยุคปัจจุบันที่ผู้คนเริ่มสับสนวุ่นวายอย่างเข้มข้น ทบทวนความคิดเพื่อตรวจสอบความคิดและการกระทำของเราว่าเราคิดหรือทำจากความคิดอะไร? พร้อมกับถามตัวเองว่าเราคิดอย่างนั้นเพื่ออะไร? เราทำสิ่งนี้เพื่ออะไร? เพื่อความสุขของตัวเองหรือเพื่อความสงบสุขของสังคม? ฯลฯ ซึ่งจะทำให้เรารู้ว่าเราควรจะทำอยู่ ณ จุดไหนของสังคมหรือเปลี่ยนแปลงตนเองอย่างไร ไปสู่การสร้างสรรค์ตนเองและสังคมที่งดงาม ในการวิจัยและการพัฒนานั้นเรามักจะใช้คำว่า “สรุปบทเรียน” เป็นการสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อคว่ำสิ่งที่คิดและทำมานั้นมันดำเนินไปในแนวทางที่วาดหวังหรือไม่ หรือว่าคิดไว้อย่างทำอีกอย่าง หรือคิดไว้แต่ไม่ได้ทำเลย หรือทำไปแล้วแต่ไม่ได้อย่างที่มุ่งหวัง ทั้งนี้จะได้วิเคราะห์ต่อไปว่า ที่มันสำเร็จมันเป็นเพราะอะไร และที่มันล้มเหลวมันเกิดจากอะไร เพื่อที่จะได้หาแนวทางแก้ไขหรือหาทางหลีกเลี่ยงผลเสียที่อาจเกิดขึ้น การสรุปบทเรียนนั้น คนส่วนใหญ่ยังเข้าใจว่า สรุปเมื่องานเดินทางมาได้ครึ่งทางหรือสิ้นสุดการทำงาน หรืออย่างดีที่สุดมีการทำแผนงานรายไตรมาส คือทุก 3 เดือน จึงสรุปบทเรียนครั้งหนึ่งแต่จริง ๆ แล้วการสรุปบทเรียนควรจะทำให้อย่างสม่ำเสมอ อาจเป็นการพูดคุยกันหลังเสร็จสิ้นการทำกิจกรรมทุกครั้ง หรือหลังเลิกงานแต่ละวัน หรือใช้วิธีการแบบไม่เป็นทางการ เพื่อสรุปบทเรียนของแต่ละคนให้ได้มากที่สุด หรือพูดคุยกับตัวเองบ้าง แต่ช่วงที่เหมาะสมที่สุดคือช่วงที่รู้สึกว่างและปลอดโปร่งจากเรื่องราวทั้งปวง ซึ่งควรทำให้เป็นนิสัย

ดังนั้น “อิทธิบาท 4” จึงมีความหมายกับคนรุ่นใหม่ที่ต้องการจะเดินทางไปสู่ความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน เพราะหากทำได้ตามกระบวนการแล้ว สังคมความรู้ ชุมชนความรู้ และปัจเจกชนความรู้ คงอยู่ไม่ไกลเกินฝัน ประการสำคัญ “อิทธิบาท 4” ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างโดดเดี่ยวจากหลักธรรมข้ออื่น ๆ อันเป็นองค์รวมและเชื่อมโยงถึงกัน เพียงแต่อธิบายคนละบทบาทเท่านั้น สิ่งสำคัญ เราได้ใคร่ครวญในเรื่องเหล่านี้มากน้อยเพียงใด เพราะ ในโลกปัจจุบัน โลกที่สั่งสมวิชาชามากจนเกินล้น จึงกลายเป็นโลกที่ฉาบฉวยและวุ่นวายสูงสุด นั่นแปลว่าเราต้องฝึกฝนตนเอง

หลายเท่าตัวเพื่อจะเข้าใจและเข้าถึงหลักธรรมที่ก่อกำเกิดการพัฒนาที่จุดเริ่มต้นของตนเองอย่างแท้จริง¹⁰

2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

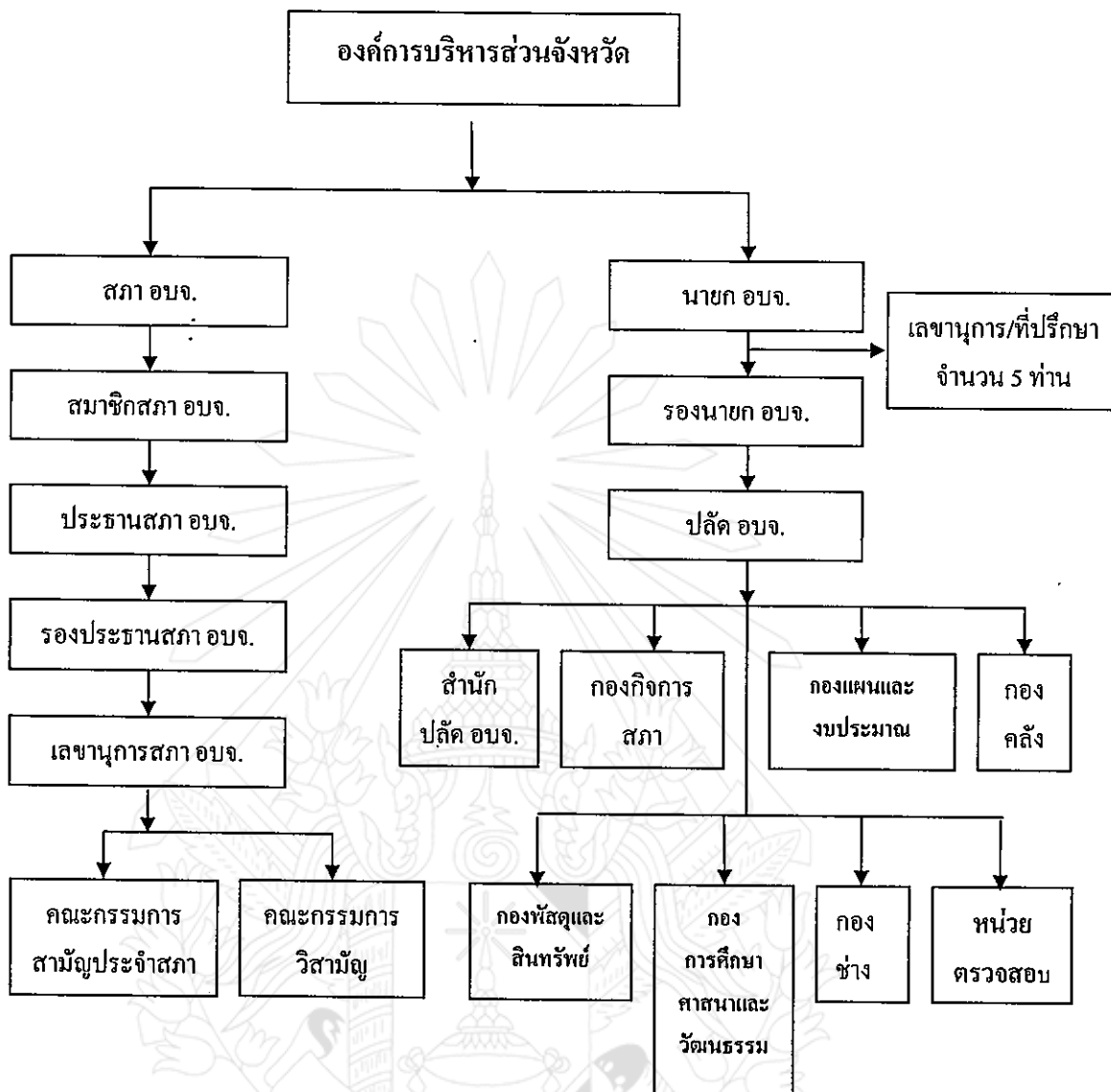
อำนาจหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด

1. รักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน
2. การศึกษา ศาสนา และส่งเสริมวัฒนธรรม
3. การสาธารณสุข
4. การป้องกัน โรค การบำบัด โรค และการจัดตั้งและบำรุงสถานพยาบาล
5. การจัดให้มี และบำรุงทางน้ำ ทางบก ทางระบายน้ำ
6. การรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน และที่สาธารณะ
7. การกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล
8. การจัดให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา โรงฆ่าสัตว์ ตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม สุสาน และฌาปนสถาน
9. การจัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่าง สถานที่สำหรับการศึกษา การพักผ่อนหย่อนใจ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ สถานที่ประชุม
10. การบำรุง และส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
11. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
12. การพาณิชย์ ฯลฯ

ปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติขึ้นกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2542 และ พ.ศ. 2546 โครงสร้างประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดคือฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร (นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด, สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในเขตจังหวัด ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่นับตั้งแต่วันเลือกตั้ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะเลือกประธานสภาองค์ประกอบสองคน ดำรงตำแหน่งจนครบอายุของสภา

¹⁰จิตเภท, การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการทำงาน,

<<http://thaifamilymental.blogspot.com/2007/10/4.html>>, 3 เมษายน 2553.

ภาพประกอบที่ 2.1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนจังหวัด

หน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

1. เลือกประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และรองประธาน หรือมีมติให้ประธานสภา อบจ. หรือรองประธาน อบจ. พ้นจากตำแหน่ง
2. เลือกกรรมการสามัญและกรรมการวิสามัญของสภา อบจ. และตั้งคณะกรรมการสามัญประจำสภา อบจ.
3. รับทราบนโยบายของนายก อบจ. ก่อนนายก อบจ. เข้ารับหน้าที่และรับทราบรายงานแสดงผล การปฏิบัติงานตามนโยบายที่นายกประจำทุกปี
4. อนุมัติร่างแผนกลยุทธ์ศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนา 3 ปี ของ อบจ.
5. ให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติ อบจ. ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
6. ให้ที่ประชุมสภา อบจ. สมาชิกสภา อบจ. มีสิทธิตั้งกระทู้ถาม นายก อบจ. หรือ รองนายก อบจ. เสนอข้อติขอเปิดอภิปรายทั่วไป แสดงความคิดเห็นในการบริหารราชการ อบจ. โดยไม่มีการลงมติ เสนอข้อสอบถามต่อประธานสภา อบจ. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดชี้แจงของส่วนราชการ ภูมิภาค และให้หัวหน้าหน่วยงานราชการซึ่งมาปฏิบัติหน้าที่ในเขตจังหวัดชี้แจงข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับงานในหน้าที่
7. การปรึกษาหารือในสภา อบจ. ต้องเป็นกิจการเกี่ยวกับหน้าที่ของ อบจ. นั้น โดยเฉพาะห้ามปรึกษาหารือในเรื่องนอกเหนือ ฝ่ายบริหารประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด มาจากการเลือกตั้งโดยตรง โดยแต่งตั้งผู้ช่วยเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเลขานุการไม่เกิน 5 คน

อำนาจหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

1. ก่อนเข้ารับหน้าที่ นายก อบจ. ต้องแถลงนโยบายต่อสภา อบจ. โดยไม่มีการลงมติ หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้ทำหนังสือ ทำรายงานผลการปฏิบัติตามนโยบาย ที่ได้แถลงไว้ต่อสภา อบจ. เป็นประจำทุกปี
2. มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 35 / 5 ดังนี้
 - 2.1 กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการของ อบจ. ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ
 - 2.2 สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของ อบจ.
 - 2.3 แต่งตั้งและถอดถอนรองนายก อบจ. เลขานุการนายก อบจ. และที่ปรึกษานายก อบจ.
 - 2.4 วางระเบียบเพื่อให้งานของ อบจ. เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2.5 รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติ อบจ.

2.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

3. ควบคุม และรับผิดชอบในการบริหารราชการของ อบจ. ตามกฎหมาย และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้าง อบจ.

4. มีสิทธิเข้าประชุมสภา อบจ. และมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริงตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุม แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

5. ในกรณีฉุกเฉินซึ่งจะเรียกประชุมสภา อบจ. อาจออกข้อบัญญัติชั่วคราว ที่มีใช้ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมได้ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสามัญประจำสภา อบจ.

6. กรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานและรองประธานสภา อบจ. หรือสภา อบจ. ถูกยุบตามมาตรา 22 วรรคหก หากมีกรณีที่สำคัญและกระทบต่อประโยชน์สำคัญของราชการหรือราษฎรนายก อบจ. จะดำเนินการไปพลางก่อนเท่าที่จำเป็นก็ได้

7. หากละเลยไม่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหรือประพฤติดนฝืน ต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน กระทรวงมหาดไทยสั่งให้พ้นจากตำแหน่งได้โดยการเสนอของผู้ว่าราชการจังหวัด

อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

1. จัดให้มี และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

1.1 การจัดการและการดูแลสถานที่ขนส่งทางบกและทางน้ำ

1.2 การสร้าง และบำรุงรักษาทางบก และทางน้ำเชื่อมต่อระหว่างองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น

1.3 การขนส่งมวลชน และการวิศวกรรมจราจร

1.4 การสาธารณูปการ

1.5 การจัดให้มีและบำรุง ทางน้ำ ทางบก ทางระบายน้ำ การไฟฟ้าหรือแสงสว่าง

1.6 การจัดให้มีน้ำสะอาด หรือน้ำประปา ตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

2. การส่งเสริมคุณภาพชีวิต

2.1 การจัดการศึกษา

2.2 การรักษาพยาบาล การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ การบำบัดโรค การจัดตั้ง และ

บำรุงสถานพยาบาล

2.3 การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส

2.4 การรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน และที่สาธารณะ

2.5 การจัดให้มีโรงฆ่าสัตว์ สุสาน และฌาปนสถาน

- 2.6 การจัดให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการศึกษา การพักผ่อนหย่อนใจ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ ตลอดจนสถานที่ประชุมอบรมราษฎร
- 2.7 การบำรุง และส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
3. ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม รักษาความสงบเรียบร้อย
- 3.1 การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- 3.2 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 3.3 การจัดให้มีระบบรักษาความสงบเรียบร้อยในจังหวัด
4. ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว
- 4.1 การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด
- 4.2 การจัดตั้งและดูแลตลาดกลาง
- 4.3 การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 4.4 การพาณิชย์ การส่งเสริมการลงทุน และการทำกิจการหรือร่วมกับบุคคลอื่น
5. ด้านการบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 5.1 การคุ้มครอง ดูแลบำรุงรักษาป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 5.2 การจัดตั้ง และดูแลบำบัดน้ำเสียรวม
- 5.3 การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- 5.4 การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ
6. ด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 6.1 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม อันดีงามของท้องถิ่น
- 6.2 การส่งเสริมการศึกษา จารีตประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น
- 6.3 การจัดให้มีพิพิธภัณฑ์ และหอจดหมายเหตุ
7. ด้านการบริหารจัดการและการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
- 7.1 สนับสนุนหรือช่วยเหลือท้องถิ่น และส่วนราชการอื่นในการพัฒนา
- 7.2 ประสานและให้ความช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- 7.3 ให้บริการส่วนราชการ เอกชน หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 7.4 แบ่งสรรเงินให้ท้องถิ่นอื่นตามกฎหมายกำหนด

สรุป องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ที่มีเขตรับผิดชอบทั้งจังหวัด มีหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะที่เป็นโครงการขนาดใหญ่ที่เกินศักยภาพของท้องถิ่นอื่น เป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นโครงการที่คาบเกี่ยวต่อเนื่อง หรือมีผู้ได้รับประโยชน์ของท้องถิ่นมากกว่าหนึ่งแห่งขึ้นไป จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และประสานการจัดทำแผนจังหวัด ตลอดจนประสานงานช่วยเหลือสนับสนุนส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนา โดยมีบุคลากรร่วมมือในการบริหารจัดการให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ในการศึกษาได้ศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

2.4 สภาพทั่วไปของพื้นที่ที่ศึกษา

2.4.1 สถานที่ตั้ง

สถานที่ตั้ง 3/47 ถนนบายพาส – หุ่น ตำบลกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2.4.2 ความเป็นมา

องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 มีสภาจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัด ดำเนินกิจการส่วนจังหวัด สมาชิกสภาจังหวัดมาจากการเลือกตั้งของราษฎรภายในจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่ปฏิบัติตามมติของสภาจังหวัด การแบ่งส่วนราชการ แบ่งออกเป็น - สำนักงานเลขานุการจังหวัด - ส่วนการคลัง - ส่วนโยธา - ส่วนอำเภอ โดยมีปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชารองจากผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และบริหารกิจการส่วนจังหวัดในเขตอำเภอ

2.4.3 ที่ตั้งและอาณาเขต

ทิศเหนือติดต่อกับ จังหวัดสกลนคร และจังหวัดอุดรธานี โดยมีลำน้ำป่าวและห้วยลำพันชาด เป็นแนวแบ่งเขต

ทิศใต้ติดต่อกับ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันออกติดต่อกับ จังหวัดสกลนคร และจังหวัดมุกดาหาร โดยมีสันปันน้ำของเทือกเขาภูพานเป็นแนวแบ่งเขต

ทิศตะวันตกติดต่อกับ จังหวัดมหาสารคาม โดยมีลำน้ำชีเป็นเส้นแบ่งเขต และบางส่วนติดต่อกับจังหวัดขอนแก่น

2.4.4 ประชากร

ประชากรรวมทั้งสิ้น 975,572 คน เป็นชาย 486,309 คน และหญิง 489,253 คน ประชากรของจังหวัดมีรายได้เฉลี่ยต่อคน 28,706 บาทต่อปี รายได้ส่วนใหญ่มาจากภาคการขนส่ง และค้าปลีกร้อยละ 24.74 คิดเป็นมูลค่า 6,941 ล้านบาท ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัด 810 แห่ง ศาสนาอิสลามมีมัสยิด 1 แห่ง และศาสนาคริสต์ มีโบสถ์ 4 แห่ง

2.4.5 ภาคการเกษตร

สาขาพืชผล ปศุสัตว์และป่าไม้ ร้อยละ 20.54 คิดเป็นมูลค่า 5,759 ล้านบาท และภาคการผลิตอุตสาหกรรม ร้อยละ 13.63 คิดเป็นมูลค่า 3,826 ล้านบาท พืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ถั่วลิสง และอื่น ๆ

2.4.6 หน่วยการปกครอง

แบ่งออกเป็น 18 อำเภอ 135 ตำบล 1,596 หมู่บ้าน 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 เทศบาลเมือง 31 เทศบาลตำบล 119 อบต.

2.4.7 สหกรณ์และโรงงาน

มีสหกรณ์การเกษตร 95 สหกรณ์ สหกรณ์ออมทรัพย์ 9 สหกรณ์ และสหกรณ์บริการ 1 สหกรณ์ มีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 343 แห่ง แบ่งออกเป็น โรงสีข้าว 100 แห่ง โรงงานแป้งมัน 27 แห่ง โรงงานน้ำตาล 2 แห่ง และ โรงงานประเภทอื่น ๆ 256 แห่ง

2.4.8 การสาธารณสุข

โรงพยาบาลประจำจังหวัด 1 แห่ง โรงพยาบาลประจำอำเภอ 13 แห่ง มีแหล่งน้ำสำคัญ ได้แก่ ห้วยยาง ลำน้ำพาน ลำน้ำยัง ลำน้ำชี ลำน้ำสายอื่น ๆ เช่น ห้วยโพธิ์ ห้วยสีทน ห้วยแกง และมีชลประทานโครงการขนาดใหญ่คือ เขื่อนลำปาว มีศูนย์บริหารโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้ามีสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าอยู่ในความรับผิดชอบตลอดปี 52 สถานี ตั้งอยู่ใน 12 อำเภอ มีพื้นที่โครงการ 118,840 ไร่ และพื้นที่ส่งน้ำ 73,420 ไร่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีระยะทางถนนก่อสร้างแล้วเสร็จ รวมทั้งสิ้น 540 กิโลเมตร 84 สายทาง ส่วนที่เหลือรับถ่ายโอนจากหน่วยงานอื่น ถนนดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นถนนลาดยาง 297 กม. นอกจากนั้นเป็นถนนลูกรัง 370.40 กม. และคอนกรีต 127กม. และจังหวัดกาฬสินธุ์มีจำนวนไฟฟ้าทั้งหมด 22 แห่ง

2.4.9 การศึกษา

จังหวัดกาฬสินธุ์มีสถานศึกษารวมทั้งสิ้น 1,561 แห่ง แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ การศึกษาในระบบโรงเรียน มีสถานศึกษา 697 แห่ง และการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีสถานศึกษา 864 แห่ง

2.4.10 แหล่งท่องเที่ยว

ด้านประวัติศาสตร์และโบราณวัตถุ ได้แก่ อนุสาวรีย์พระยาชัยสุนทร (ท้าวโสมพะมิตร. พระพุทธสถานภูปอ พระพุทธไสยาสน์ถ้ำภูค่าว พุทธสถานภูสิงห์ เมืองฟ้าแดดสูงยาง พระธาตุยาอุ ไบเสมบ้านก้อม ไคโนเสาร์ รอยเท้าไคโนเสาร์ หมู่บ้านพัฒนาวัฒนธรรมผู้ไทยบ้านโคกโก่ง พิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ พุทธอุทยานอ่างเก็บน้ำห้วยสังเคียบ และศูนย์วัฒนธรรมชาวผู้ไทยบ้านโพน ด้านแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ได้แก่ เขื่อนลำปาว หาดดอกเกด สวนสะออน แหลมโนนวิเศษ เกษมหาราช น้ำตกแก่งกะอาม และผาเสวย

องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 มีสภาจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัด ดำเนินกิจการส่วนจังหวัด สมาชิกสภาจังหวัดมาจากการเลือกตั้งของราษฎรภายในจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่ปฏิบัติตามมติของสภาจังหวัด ซึ่งการบริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์มีการบริหารจัดการที่ดีในทุกด้านเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนตามบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบที่มีต่อประชาชนตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พัชรพร วีรสิทธิ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบห้าประการ ของบุคลิกภาพและความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคตามหลักอิทธิบาท 4 ของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานประกันประกันสังคม” ผลการวิจัย พบว่า 1) เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานประกันสังคมส่วนใหญ่มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีองค์ประกอบด้านวิริยะ และด้านวิมังสาอยู่ในระดับมาก และองค์ประกอบด้านฉันทะ และด้านจิตตะอยู่ในระดับปานกลาง 2) เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานประกันสังคมส่วนใหญ่มีองค์ประกอบห้าประการของบุคลิกภาพด้านความห้วนไหว และด้านความเปิดกว้างอยู่ในระดับต่ำ มีองค์ประกอบของบุคลิกภาพด้านการแสดงออก และด้านการมีสติอยู่ในระดับปานกลาง และมีองค์ประกอบของบุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่นอยู่ในระดับมาก 3) เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานประกันสังคมที่มีลักษณะของเขตพื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบต่างกัน มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสาไม่แตกต่างกัน 4) เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานประกันสังคมที่มีลักษณะของเขตพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบแตกต่างกัน มีองค์ประกอบห้าประการของบุคลิกภาพ ด้านการ

ยอมรับผู้อื่น และด้านการมีสติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่มีความแตกต่างกันในองค์ประกอบด้านอื่น ๆ¹¹

สถิต รัชปต์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียน ของนักศึกษาคฤหัสถ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด” ผลการวิจัย พบว่า 1) นักศึกษาคฤหัสถ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดมีความเข้าใจในองค์ประกอบของอิทธิบาท 4 โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 78.35 มีความเข้าใจความหมายที่ถูกต้องตรงกัน 2) ด้านวิธีปฏิบัติ พบว่า นักศึกษาคฤหัสถ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดส่วนใหญ่ได้ให้ทัศนะที่คล้ายคลึงกันว่าในการทำอะไรสิ่งหนึ่งนั้น เป้าที่ตั้งไว้ก็คือการประสบความสำเร็จในสิ่งที่ทำ ต้องเริ่มที่ฉันทะให้เกิดขึ้นในใจของตนเองก่อน คือรักชอบอยากที่จะทำในสิ่งนั้น จากนั้นจะต้องใช้วิริยะก็คือควรเพียรพยายาม มีความอดทนไม่ท้อถอย พยายามทำอย่างสุดความสามารถเพื่อให้งานหรือสิ่งที่ทำประสบผลสำเร็จดังเป้าหมาย ซึ่งจะต้องอาศัยจิตตะ คือ การที่ใจจดจ่อกับสิ่งที่ตนเองทำ มุ่งมั่นที่ทำให้สำเร็จ หากเกิดปัญหาหรืออุปสรรคก็ควรจะใช้วิมังสา คือ ความไตร่ตรองหาเหตุผล วิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น พยายามแก้ไขเพื่อให้ปัญหานั้นผ่อนคลายหรือสิ้นสุดลงไป การงานหรือสิ่งที่ทำนั้นก็ประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพสูงสุด¹²

สมัคร ใจมาแก้ว ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการทำงานของบุคลากร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา พ.ศ. 2548” ผลการวิจัย พบว่า บุคลากรมีการนำชื่อเสียงและกิจกรรมของมหาวิทยาลัยพูดในสถานที่ต่าง ๆ ระดับมากที่สุด รองลงมา บุคลากรมีความเชื่อมั่นในความมั่นคงในหน้าที่การงานระดับมากที่สุดและมากเท่ากัน บุคลากรมีความพอใจในการทำงานเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของมหาวิทยาลัยทุกครั้ง รองลงมาเกือบทุกครั้ง บุคลากรมีการสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ ๆ ในการให้บริการด้านต่าง ๆ ทุกครั้ง รองลงมาเกือบทุกครั้ง สรุปโดยรวมบุคลากรมีการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการทำงานอยู่ในระดับมากและปานกลาง สำหรับสมมติฐานนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ เว้นใน

¹¹ พิชราพร วีรสิทธิ์, “ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบห้าประการ ของบุคลิกภาพและความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคตามหลักอิทธิบาท 4 ของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานประกันประกันสังคม”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), 2546, 108 หน้า.

¹² สถิต รัชปต์, “การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียน ของนักศึกษาคฤหัสถ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด”, การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), 2548, 92 หน้า.

เรื่องความสนใจในกิจกรรมของมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กับการนำไปใช้ซึ่งเป็นไปตามหลักสมมติฐานที่ตั้งไว้ และบุคลากร ได้มีข้อเสนอแนะไว้ว่า ขยัน อดทนด้วยความหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ต่อ-งานที่ปฏิบัติ ทำงานให้ตรงต่อเวลา ทำงานด้วยความรอบคอบ ซึ่งเป็นแนวทางแห่งการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 อย่างแท้จริง¹³

ดารารณี สิทธิพงศ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ของการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัย พบว่า 1) คณะกรรมการชุมชนมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการใช้ฉันทะ (ความพอใจ) อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการใช้จิตตะ (ความเอาใจใส่งาน) ด้านการใช้วิริยะ (ความเพียร) ด้านการใช้วิมังสา (การใช้ความรู้) ตามลำดับ 2) ประชากรที่มีเพศอายุ วุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความเห็นต่อการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน¹⁴

อรุวรรณ ศิริพรประสิทธิ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “สัมฤทธิ์ผลการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชมีระดับผลสัมฤทธิ์การใช้หลักอิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสาในการทำงานอยู่ในระดับมาก¹⁵

กรรณิการ์ ดีมานพ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามแนวอิทธิบาท 4 ของพนักงานท่าอากาศยานเชียงใหม่ บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัย พบว่า พนักงานท่าอากาศยานเชียงใหม่ บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)มีการปฏิบัติตามแนวอิทธิบาท 4 อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.19 – 4.13 ซึ่งสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่

¹³สมักร ใจมาแก้ว, “การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการทำงานของบุคลากร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา พ.ศ. 2548”, สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2548, 66 หน้า.

¹⁴ดารารณี สิทธิพงศ์, “ผลสัมฤทธิ์ของการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2549, 114 หน้า.

¹⁵อรุวรรณ ศิริพรประสิทธิ์, “สัมฤทธิ์ผลการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2549, 220 หน้า.

ปฏิบัติตามแนวคิด เอาใจใส่ใฝ่ในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติงานตามแนววิริยะ เพียรพยายามในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานตามแนวฉันทะ พอใจรักใคร่ในการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานตามแนววิมังสา พิจารณาใคร่ครวญตามเหตุผลในการปฏิบัติงาน ปัญหาและแนวทางแก้ไข พบว่า การไม่ปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ทำให้เกิดปัญหาตามมา คือ ผลงานขาดประสิทธิภาพ การงานมีความผิดพลาด พนักงานต้องมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามภาระงาน สร้างกำลังใจให้เกิดขึ้น ทำงานให้ไม่คั่งค้าง ทำงานด้วยความรอบคอบ¹⁶

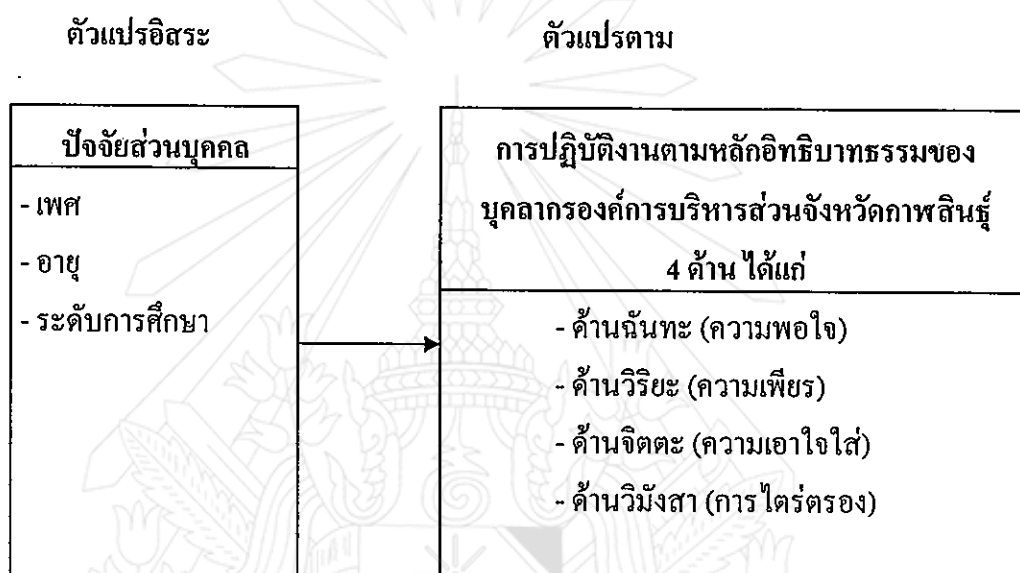
สุรพล พะยอมแย้ม ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติตนตามหลักอิทธิบาท 4 และลักษณะส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อทักษะการคิดของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร” ผลการวิจัย พบว่า 1) ทักษะการคิด การปฏิบัติตนตามหลักอิทธิบาท 4 ความอยากรู้อยากเห็น การควบคุมตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอยู่ในระดับมาก 2) ระดับทักษะความคิด การปฏิบัติตนตามหลักอิทธิบาท 4 ความอยากรู้อยากเห็น การควบคุมตนเอง ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ของนักศึกษาที่อยู่ต่างปีกัน ไม่มีความแตกต่าง 3) การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ความสามารถในการทำงานร่วมกัน การควบคุมตนเอง สามารถร่วมกันทำนายทักษะการคิดของนักศึกษาได้ร้อยละ 28.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05¹⁷

¹⁶กรรณิการ์ ตีมานพ, “การปฏิบัติงานตามแนวอิทธิบาท 4 ของพนักงานท่าอากาศยาน เชียงใหม่ บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2551, 82 หน้า.

สุรพล พะยอมแย้ม, “การปฏิบัติตนตามหลักอิทธิบาท 4 และลักษณะส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อทักษะการคิดของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร”, สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร), 2552, 61 หน้า.

2.6 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดพระไตรปิฎกเกี่ยวกับการนำหลักอิทธิบาท 4 ของ พระธรรมปิฎก (ปอ. ประยุทธ์โฑ) ที่ได้นำหลักธรรมจากหนังสือ พระธรรมปิฎก เรื่องการนำ อิทธิบาท 4 มาการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน มาประยุกต์ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) ด้านวิริยะ (ความเพียร) ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) และด้านวิมังสา (การไตร่ตรอง)¹⁸ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.2 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

¹⁸พระธรรมปิฎก (ปอ. ประยุทธ์โฑ), การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน, อ่างแล้ว, หน้า 842.

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 179 คน¹

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 179 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการคำนวณสูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) จำนวน 124 คน ดังสูตรต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

ค่า e ขอมรับให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้เท่ากับร้อยละ 5 หรือเท่ากับ .05 เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นที่ระดับร้อยละ 95 ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่าง

¹ข้อมูลฝ่ายบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ 1 มกราคม 2553

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$n = \frac{179}{1 + 179(0.05)^2} = 124 \text{ คน}$$

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากแบบไม่ทดแทน โดยการเขียนชื่อบุคลากรทั้งหมดลงในเศษกระดาษ และหยิบสลากนำมาทีละรายชื่อ จนได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวน 124 คน เพื่อใช้ในการปฏิบัติต่อไป

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของ (Likert) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

การสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ ได้แก่ ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน หลักอิทธิบาท 4

3.4.2 ร่างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

3.4.3 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบสำนวนภาษาความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถาม และปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

3.4.4 เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขความเที่ยงตรงทั้ง โครงสร้าง และเนื้อหา (Construct and Content Validity) ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1) พระปลัดชาญชัย ญาณธมฺโม

- ตำแหน่ง อาจารย์ประจำศูนย์การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

- การศึกษา สน.บ. (รัฐศาสตร์การปกครอง) ศษ.ม (บริหารการศึกษา)

2) นายอนันต์ พิมพะสาลี

- ตำแหน่ง รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

- การศึกษา รปม. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต)

3) นายทองคำ เกษจันทร์

- ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

- การศึกษา พช.บ. (พุทธศาสตรบัณฑิต) และ กศ.ม. (การศึกษามหาบัณฑิต)

3.4.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try - out) กับบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ได้ค่าอำนาจจำแนกโดยใช้วิธีการ Item - total Correlation มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Co-efficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.95

3.4.6 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.5.1 ขอนหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตกาฬสินธุ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปยังนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

3.5.2 ผู้วิจัยได้นำหนังสือแนะนำตัว จากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ เฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในระหว่างเดือน พฤษภาคม 2553 – มิถุนายน 2553

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.6.1 ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องในแบบสอบถามจำนวน 124 ชุด พบว่า มีความถูกต้องสมบูรณ์ทั้ง 124 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3.6.2 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้²

ระดับการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาทธรรมมากที่สุด	กำหนดให้	5 คะแนน
ระดับการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาทธรรมมาก	กำหนดให้	4 คะแนน
ระดับการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาทธรรมปานกลาง	กำหนดให้	3 คะแนน
ระดับการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาทธรรมน้อย	กำหนดให้	2 คะแนน
ระดับการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาทธรรมน้อยที่สุด	กำหนดให้	1 คะแนน

3.6.3 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3.6.4 นำผลการวิเคราะห์ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย เพื่อหาการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งโดยรวม รายด้าน และรายข้อ การแปลผลการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัย ได้ใช้เกณฑ์จากค่าเฉลี่ยเลขคณิต เป็นเกณฑ์ในการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้กำหนดเกณฑ์คะแนนการวัดระดับความคิดเห็น 5 ระดับ โดยผู้วิจัยได้กำหนดช่วงค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.80 ตามเกณฑ์ดังนี้

$$\text{ช่องว่างระหว่างระดับ (Range)} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ 5}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาทธรรมในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาทธรรมในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาทธรรมในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึง การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาทธรรมในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึง การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาทธรรมในระดับน้อยที่สุด

²วรพจน์ พรหมสัจยพรต และสุภัททา กลางการ, หลักการวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ โครงการตำราหลักสูตรสาธารณสุขศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 2, (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542), หน้า 149.

3.6.5 ทำการทดสอบสมมติฐาน ด้วยการใช้สถิติเพื่อการเปรียบเทียบทดสอบ t-test กรณีที่ตัวแปรอิสระมีสองกลุ่ม และ F-test (One – way ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีสามกลุ่ม โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.6.5 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ วิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่และพรรณนาวิเคราะห์

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.7.1 การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item total correlation) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

2) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Co-efficient)

3.7.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1) ความถี่ (Frequency)

2) สถิติร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

3) ค่าเฉลี่ย \bar{X} คำนวณจากสูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคน

4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$S.D = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	X ²	แทน	ผลรวมกำลังสอง ของคะแนนในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนคน
	∑	แทน	ผลรวม

5) สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่าง 2 กลุ่มใช้ t-test และ 3 กลุ่มใช้ F-test (One - way ANOVA)

6) ค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (α) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right)$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	∑ S _i ²	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
	S ²	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
t	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญ ตามการแจกแจงแบบ t (t – distribution)
F	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญ ตามการแจกแจงแบบ F (F – distribution)
df	แทน	ระดับขั้นของความอิสระ (Degree of Freedom)
P	แทน	ความน่าจะเป็นที่จะปฏิเสธสมมุติฐานหลัก (Probability)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ของบุคลากรที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.1-4.3

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	63	50.80
หญิง	61	49.20
รวม	124	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า บุคลากรเป็นเพศชาย จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 50.80 และเป็นเพศหญิง จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 49.20

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 25 ปี	12	9.70
25 - 40 ปี	52	41.90
40 ปี ขึ้นไป	60	48.40
รวม	124	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า บุคลากรมีอายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 48.40 รองลงมาอายุ 25 - 40 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 41.90 และมีอายุ ต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 9.70

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	37	29.80
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	61	49.20
สูงกว่าปริญญาตรี	26	21.00
รวม	124	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า บุคลากรมีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 49.20 รองลงมามีระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 29.80 และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00

ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.4-4.9

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของ
บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน

ข้อที่	การปฏิบัติงานตามหลัก อิทธิบาทธรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ด้านฉันทะ (ความพอใจ)	4.22	0.52	มากที่สุด
2	ด้านวิริยะ (ความเพียร)	4.10	0.56	มาก
3	ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่)	4.08	0.51	มาก
4	ด้านวิมังสา (การไตร่ตรอง)	3.93	0.49	มาก
รวม		4.08	0.44	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า บุคลากรมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่เหลือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านวิริยะ (ความเพียร) ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) และด้านวิมังสา (การไตร่ตรอง) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	มีความพอใจและรักในงานที่ตนเองทำ	4.12	0.81	มาก
2	มีความต้องการที่ปฏิบัติงานให้ได้ผลดีที่สุด	4.47	0.64	มากที่สุด
3	มีใจรักที่จะปฏิบัติงานนั้นอยู่เสมอ	4.14	0.81	มาก
4	มีความปรารถนาที่ปฏิบัติงานนั้นให้ได้ผลดียิ่งขึ้น	4.48	0.65	มากที่สุด
5	มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานและสามารถแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคในองค์กรได้	4.01	0.74	มาก
6	รับภาระงานจากผู้บังคับบัญชาด้วยความยินดี	4.13	0.78	มาก
รวม		4.22	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ มีความปรารถนาที่ปฏิบัติงานให้ได้ผลดียิ่งขึ้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานและสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในองค์กรได้

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิริยะ (ความเพียร) โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม	ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	มีความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงาน	4.06	0.72	มาก
2	มีความเข้มแข็งอดทนในการปฏิบัติงาน	4.03	0.66	มาก
3	ไม่ทอดทิ้งต่ออุปสรรคทั้งปวงในการปฏิบัติงาน	4.10	0.70	มาก
4	ต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน	4.12	0.72	มาก
5	มีความมุ่งมั่นทุ่มเทในการปฏิบัติงาน	4.19	0.62	มาก
รวม		4.10	0.56	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิริยะ (ความเพียร) ทั้ง โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ มีความมุ่งมั่นทุ่มเทในการปฏิบัติงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีความเข้มแข็งอดทนในการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	มีความตั้งใจฝึกฝนในการปฏิบัติงาน	4.27	0.62	มากที่สุด
2	มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน	4.17	0.69	มาก
3	มีใจจดจ่อและรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน	4.08	0.76	มาก
4	ไม่ผัดวันประกันพรุ่งในการปฏิบัติงาน	3.98	0.69	มาก
5	มีการกำหนดวันเสร็จสิ้นของงานที่ทำ	3.84	0.66	มาก
6	มีการกำหนดเป้าหมายเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน	4.11	0.60	มาก
รวม		4.08	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่มีความตั้งใจฝึกฝนในการปฏิบัติงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการกำหนดวันเสร็จสิ้นของงานที่ทำ

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิมังสา (การไต่ตรอง) โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม	ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาไต่ตรองในงานที่ทำ	4.06	0.56	มาก
2	ตรวจตราหาเหตุผลในการปฏิบัติงาน	3.95	0.54	มาก
3	ตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในการปฏิบัติงานนั้น	3.85	0.57	มาก
4	มีการวางแผนวัดผลในการปฏิบัติงาน	3.79	0.60	มาก
5	มีการคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น	3.92	0.63	มาก
6	มีการพัฒนาการปฏิบัติงานเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสม่ำเสมอ	4.02	0.60	มาก
รวม		3.93	0.45	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า บุคลากรมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิมังสา (การไต่ตรอง) ทั้ง โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาไต่ตรองในงานที่ทำ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการวางแผนวัดผลในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของสมาชิกที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน โดยใช้สถิติ t-test และ F-test (One-way ANOVA)

ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.9-4.38

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	63	4.11	0.47	มาก
หญิง	61	4.05	0.40	มาก
รวม	124	4.08	0.43	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า บุคลากรทั้งเพศชายและเพศหญิงมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม จำแนกตามเพศมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.10 แสดงผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	P
ชาย	63	4.11	0.47	0.758	0.450
หญิง	61	4.05	0.40		

จากตารางที่ 4.10 พบว่า บุคลากรทั้งเพศชายและเพศหญิงมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มจร.

ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่น ไม่สมควร

โปรดนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบคุณ

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	63	4.28	0.53	มากที่สุด
หญิง	61	4.16	0.50	มาก
รวม	124	4.22	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.11 พบว่า บุคลากรมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า บุคลากรที่เป็นเพศชายมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนบุคลากรที่เป็นเพศหญิงมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.12 แสดงผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	P
ชาย	63	4.28	0.53	1.240	0.217
หญิง	61	4.16	0.50		

จากตารางที่ 4.12 พบว่า บุคลากรทั้งเพศชายและเพศหญิงมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิริยะ (ความเพียร) จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	63	4.15	0.58	มาก
หญิง	61	4.05	0.53	มาก
รวม	124	4.10	0.55	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า บุคลากรมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิริยะ (ความเพียร) โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า บุคลากรที่เป็นเพศชายและเพศหญิงมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิริยะ (ความเพียร) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.14 แสดงผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิริยะ (ความเพียร) จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	P
ชาย	63	4.15	0.58	0.960	0.339
หญิง	61	4.05	0.53		

จากตารางที่ 4.14 พบว่า บุคลากรทั้งเพศชายและเพศหญิงมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิริยะ (ความเพียร) ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	63	4.05	0.56	มาก
หญิง	61	4.10	0.46	มาก
รวม	124	4.07	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.15 พบว่า บุคลากรมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า บุคลากรที่เป็นเพศชายและเพศหญิงมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.16 แสดงผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	P
ชาย	63	4.05	0.56	-0.577	0.565
หญิง	61	4.10	0.46		

จากตารางที่ 4.16 พบว่า บุคลากรทั้งเพศชายและเพศหญิงมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิม้งสา (การไต่ร่อง) จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	63	3.97	0.52	มาก
หญิง	61	3.89	0.47	มาก
รวม	124	3.93	0.49	มาก

จากตารางที่ 4.17 พบว่า บุคลากรมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิม้งสา (การไต่ร่อง) โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า บุคลากรที่เป็นเพศชายและเพศหญิงมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิม้งสา (การไต่ร่อง) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.18 แสดงผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิม้งสา (การไต่ร่อง) จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	P
ชาย	63	3.97	0.52	0.929	0.355
หญิง	61	3.89	0.47		

จากตารางที่ 4.18 พบว่า บุคลากรทั้งเพศชายและเพศหญิงมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิม้งสา (การไต่ร่อง) ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม
ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 25 ปี	12	4.17	0.35	มาก
25-40 ปี	52	4.11	0.48	มาก
40 ปีขึ้นไป	60	4.03	0.42	มาก
รวม	124	4.08	0.44	มาก

จากตารางที่ 4.19 พบว่า บุคลากรทั้งอายุ ต่ำกว่า 25 ปี, 25-40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป มีการ
ปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ใน
ระดับมาก

ตารางที่ 4.20 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของ
บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม จำแนกตามอายุ

การปฏิบัติ	แหล่งของความ	SS	df	MS	F	P
	แปรปรวน					
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.313	2	0.156	0.788	0.457
	ภายในกลุ่ม	24.001	121	0.198		
รวม		24.314	123			

จากตารางที่ 4.20 พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม
ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.21 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 25 ปี	12	4.22	0.42	มาก
25-40 ปี	52	4.26	0.54	มาก
40 ปีขึ้นไป	60	4.18	0.53	มาก
รวม	124	4.22	0.52	มาก

จากตารางที่ 4.21 พบว่า บุคลากรทั้งอายุ ต่ำกว่า 25 ปี, 25-40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.22 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) จำแนกตามอายุ

การปฏิบัติ	แหล่งของความแปรปรวน		SS	df	MS	F	P
	ระหว่างกลุ่ม	ภายในกลุ่ม					
ด้านฉันทะ (ความพอใจ)	ระหว่างกลุ่ม		0.206	2	0.103	0.370	0.691
	ภายในกลุ่ม		33.566	121	0.277		
รวม			33.772	123			

จากตารางที่ 4.22 พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.23 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิริยะ (ความเพียร) จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 25 ปี	12	4.07	0.49	มาก
25-40 ปี	52	4.13	0.59	มาก
40 ปีขึ้นไป	60	4.08	0.54	มาก
รวม	124	4.10	0.56	มาก

จากตารางที่ 4.23 พบว่า บุคลากรทั้งอายุ ต่ำกว่า 25 ปี, 25-40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิริยะ (ความเพียร) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.24 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิริยะ (ความเพียร) จำแนกตามอายุ

การปฏิบัติ	แหล่งของความ	SS	df	MS	F	P
	แปรปรวน					
ด้านวิริยะ (ความเพียร)	ระหว่างกลุ่ม	0.95	2	0.047	0.149	0.862
	ภายในกลุ่ม	38.665	121	0.320		
รวม		38.760	123			

จากตารางที่ 4.24 พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิริยะ (ความเพียร) ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.25 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 25 ปี	12	4.28	0.27	มาก
25-40 ปี	52	4.09	0.53	มาก
40 ปีขึ้นไป	60	4.02	0.52	มาก
รวม	124	4.08	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.25 พบว่า บุคลากรทั้งอายุ ต่ำกว่า 25 ปี, 25-40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.26 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) จำแนกตามอายุ

การปฏิบัติ	แหล่งของความ	SS	df	MS	F	P
	แปรปรวน					
ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่)	ระหว่างกลุ่ม	0.677	2	0.338	1.279	0.282
	ภายในกลุ่ม	32.012	121	0.265		
รวม		32.689	123			

จากตารางที่ 4.26 พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.27 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิม้งสา (การไต่ร่ตรง) จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 25 ปี	12	4.14	0.57	มาก
25-40 ปี	52	3.98	0.48	มาก
40 ปีขึ้นไป	60	3.85	0.48	มาก
รวม	124	3.93	0.49	มาก

จากตารางที่ 4.27 พบว่า บุคลากรทั้งอายุ ต่ำกว่า 25 ปี, 25-40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิม้งสา (การไต่ร่ตรง) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.28 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิม้งสา (การไต่ร่ตรง) จำแนกตามอายุ

การปฏิบัติ	แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ด้านวิม้งสา (การไต่ร่ตรง)	ระหว่างกลุ่ม	0.998	2	0.499	2.063	0.132
	ภายในกลุ่ม	29.275	121	0.242		
รวม		30.273	123			

จากตารางที่ 4.28 พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิม้งสา (การไต่ร่ตรง) ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.29 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	37	4.11	0.42	มาก
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	61	4.08	0.43	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	26	4.02	0.49	มาก
รวม	124	4.08	0.44	มาก

จากตารางที่ 4.29 พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และสูงกว่าปริญญาตรีมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.30 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

การปฏิบัติ	แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.127	2	0.063	0.317	0.729
	ภายในกลุ่ม	24.187	121	0.200		
รวม		24.314	123			

จากตารางที่ 4.30 พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.31 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	37	4.20	0.57	มาก
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	61	4.27	0.47	มากที่สุด
สูงกว่าปริญญาตรี	26	4.11	0.56	มาก
รวม	124	4.22	0.52	มาก

จากตารางที่ 4.31 พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนบุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) จำแนกตามระดับการศึกษา

การปฏิบัติ	แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ด้านฉันทะ (ความพอใจ)	ระหว่างกลุ่ม	0.500	2	0.250	0.908	0.406
	ภายในกลุ่ม	33.272	121	0.278		
รวม		33.772	123			

จากตารางที่ 4.32 พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.33 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ วิริยะ (ความเพียร) จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	37	4.12	0.532	มาก
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	61	4.05	0.493	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	26	4.18	0.737	มาก
รวม	124	4.10	0.561	มาก

จากตารางที่ 4.33 พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาด้านต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และสูงกว่าปริญญาตรีมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ วิริยะ (ความเพียร) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ วิริยะ (ความเพียร) จำแนกตามระดับการศึกษา

การปฏิบัติ	แหล่งของความ	SS	df	MS	F	P
	แปรปรวน					
ด้านวิริยะ (ความเพียร)	ระหว่างกลุ่ม	0.386	2	0.193	0.609	0.546
	ภายในกลุ่ม	38.373	121	0.317		
รวม		38.760	123			

จากตารางที่ 4.34 พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ วิริยะ (ความเพียร) ไม่แตกต่างกัน

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มจร.
ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่น ไม่สมควร
ไปรุดนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบพระคุณ

ตารางที่ 4.35 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จิตตะ (ความเอาใจใส่) จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	37	4.16	0.51	มาก
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	61	4.08	0.54	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	26	3.96	0.41	มาก
รวม	124	4.08	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.35 พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และสูงกว่าปริญญาตรีมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จิตตะ (ความเอาใจใส่) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.36 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จิตตะ (ความเอาใจใส่) จำแนกตามระดับการศึกษา

การปฏิบัติ	แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่)	ระหว่างกลุ่ม	0.627	2	0.314	1.183	0.310
	ภายในกลุ่ม	32.062	121	0.265		
	รวม	32.689	123			

จากตารางที่ 4.36 พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จิตตะ (ความเอาใจใส่) ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.37 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิม้งสา (การไต่รตรง) จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่าปริญญาตรี	37	3.97	0.513	มาก
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	61	3.95	0.505	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	26	3.85	0.457	มาก
รวม	124	3.93	0.496	มาก

จากตารางที่ 4.37 พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และสูงกว่าปริญญาตรีมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิม้งสา (การไต่รตรง) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.38 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิม้งสา (การไต่รตรง) จำแนกตามระดับการศึกษา

การปฏิบัติ	แหล่งของความแปรปรวน		df	MS	F	P
		SS				
ด้านวิม้งสา (การไต่รตรง)	ระหว่างกลุ่ม	0.265	2	0.132	0.533	0.588
	ภายในกลุ่ม	30.009	121	0.248		
รวม		30.273	123			

จากตารางที่ 4.38 พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิม้งสา (การไต่รตรง) ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิดข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การปฏิบัติงานตามหลัก
 อิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

ตารางที่ 4.39 แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของ
 บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์		ความถี่ (คน)
ด้านฉันทะ (ความพอใจ)		
1	จงพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ต้องมีความภูมิใจในงานที่ทำ รักในงานที่มีความสุขใจ ในงานที่จะทำ จะทำให้องค์กรพัฒนาก้าวหน้าได้ดียิ่งขึ้น ทั้งพัฒนาตัวเอง และ องค์กรไปด้วยกัน	8
2	การปฏิบัติหน้าที่ให้ลุล่วงด้วยดี จะต้องมีการประสานงานร่วมกัน เมื่อเกิดข้อ ติดขัดก็ช่วยกัน งานจะเสร็จสิ้นด้วยดี	3
3	ขาดขวัญ กำลังใจในความก้าวหน้าของการปฏิบัติงาน ตลอดจนการเข้าสู่ ตำแหน่งบริหารต่าง ๆ ทำให้ไม่มีความรักความพอใจต่องานที่ทำ ทำให้เกิดการ พัฒนาในการปฏิบัติงานได้ช้าและไม่มีประสิทธิภาพ	2
ด้านวิริยะ (ความเพียร)		
1	ในการทำงานต้องมีความอดทน ขยันในการปฏิบัติให้มาก ทำงานที่ได้รับ มอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้สำเร็จลุล่วงทันตามกำหนดข้อบังคับของ ระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้	7
2	ต้องเพิ่มศักยภาพของบุคลากรขององค์กรให้มีหน้าที่รับผิดชอบให้มากกว่านี้	4
3	ทุกคนมีความเพียร แต่จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขวัญและกำลังใจ หากผู้บริหาร มองเห็นจุดหรือกลุ่มใดที่ยังไม่ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติหน้า จะทำ ให้งานไม่เกิดความก้าวหน้าและไม่มีประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้นปัญหาทุกอย่าง ต้องมีความยุติธรรม	3
4	ขอให้มีความเพียร เสมือนจำเพียร (พลตำรวจเอก เพียร)	1
ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่)		
1	ขอให้ทุกคนที่ได้รับหน้าที่ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน เอาใจใส่งานไป ถึงไหนแล้ว ให้ติดตามงานที่ตัวเองทำ คิดตรงไหนจะได้รับแก้ไข	6

ตารางที่ 4.39 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์		ความถี่ (คน)
2	บุคลากรขององค์กรมีหน้าที่รับผิดชอบเพียงหน้าที่เดียวเป็นส่วนมาก จะไม่รับผิดชอบหน้าที่ส่วนรวม เห็นควรปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารงานบุคคลใหม่	2
3	หากปัญหาได้รับการแก้ไข ไม่ทำอะไรเป็นเรื่องการเมืองไปเสียหมด ทุกคนจะมีความเอาใจใส่ต่องานที่ทำ	2
ด้านวิมังสา (การไต่ตรอง)		
1	เมื่อทำงานให้คิดก่อนทำ ควรไต่ตรองให้ละเอียด	5
2	การทำงานร่วมกันต้องละเอียดรอบคอบในการทำงาน คอยปรึกษาหัวหน้าฝ่ายหรือท่านผู้อำนวยการอยู่เสมอ มีปัญหาจะได้รับแก้ไข ได้ทันเวลา	4
3	เจ้าหน้าที่จะปฏิบัติงานโดยไม่ไต่ตรองก่อน จะเสนองานไปโดยให้ผู้บริหารพิจารณา จึงทำให้เกิดความล่าช้าต่อการปฏิบัติงานโดยทั่ว ๆ ไป	4
4	ทุกคนทำงานมีความไต่ตรองและไต่ตรวจอยู่เสมอ จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพราะบุคลากรที่มีขวัญและกำลังใจจะสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรค และไม่ย่อท้อต่องานที่ทำ	2
5	ควรมีการประเมินงานที่ผ่านมา ถึงข้อดี-ข้อเสีย เพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานในครั้งต่อ ๆ ไปให้ดียิ่งขึ้น รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานอย่างเป็นกลาง และนำมาประยุกต์ปรับปรุงการทำงานของตนเองในอนาคต	2
รวม		65

จากตารางที่ 4.39 พบว่า บุคลากรมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์เรียงลำดับความถี่สามลำดับแรก ได้แก่ ใจพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ต้องมีความภูมิใจในงานที่ทำ รักในงานที่มีมีความสุขใจในงานที่จะทำให้องค์กรพัฒนาก้าวหน้าได้ดียิ่งขึ้น ทั้งพัฒนาตัวเอง และองค์กรไปด้วยกัน (ความถี่ 8) ในการทำงานต้องมีความอดทน ขยันในการปฏิบัติให้มาก ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้สำเร็จ ล่วงหน้าตามกำหนดข้อบังคับของระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้ (ความถี่ 7) และขอให้ทุกคนที่ได้รับหน้าที่ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน เอาใจใส่งานไปถึงไหนแล้ว ให้ติดตามงานที่ตัวเองทำ ติดตามไหนจะได้รับแก้ไข (ความถี่ 6)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านฉันทะ (ความพอใจ) บุคลากรมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ จงพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ต้องมีความภูมิใจในงานที่ทำ รักในงานที่มีความสุขใจในงานที่จะทำ จะทำให้องค์กรพัฒนาก้าวหน้าได้ดียิ่งขึ้น ทั้งพัฒนาตัวเอง และองค์กรไปด้วยกัน การปฏิบัติหน้าที่ให้ลุล่วงด้วยดี จะต้องมีการประสานงานร่วมกัน เมื่อเกิดข้อติดขัดก็ช่วยกัน งานจะเสร็จสิ้นด้วยดี และ ขาดขวัญ กำลังใจในความก้าวหน้าของการปฏิบัติงาน ตลอดจนการเข้าสู่ตำแหน่งบริหารต่าง ๆ ทำให้ไม่มีความรักความพอใจต่องานที่ทำ ทำให้เกิดการพัฒนาในการปฏิบัติงานได้ช้าและไม่มีประสิทธิภาพ

2. ด้านวิริยะ (ความเพียร) บุคลากรมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ในการทำงานต้องมีความอดทน ขยันในการปฏิบัติให้มาก ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้สำเร็จลุล่วงทันตามกำหนด ข้อบังคับของระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้ ต้องเพิ่มศักยภาพของบุคลากรขององค์กรให้มีหน้าที่รับผิดชอบให้มากกว่านี้ ทุกคนมีความเพียร แต่จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขวัญและกำลังใจ หากผู้บริหารมองเห็นจุดหรือกลุ่มใดที่ยังไม่ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติหน้า จะทำให้งานไม่เกิดความก้าวหน้าและไม่มีประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้นปัญหาทุกอย่างต้องมีความยุติธรรม และขอให้มีความเพียร เสมือนจำเพียร (พลตำรวจเอก เพียร)

3. ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) บุคลากรมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ขอให้ทุกคนที่ได้รับหน้าที่ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน เอาใจใส่งานไปถึงไหนแล้ว ให้ติดตามงานที่ตัวเองทำ ดิดตรงไหน จะได้รับแก้ไข บุคลากรขององค์กรมีหน้าที่รับผิดชอบเพียงหน้าที่เดียวเป็นส่วนมาก จะไม่รับผิดชอบหน้าที่ส่วนรวม เห็นควรปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารงานบุคคลใหม่ และ หากปัญหาได้รับการแก้ไข ไม่ทำอะไรเป็นเรื่องการเมืองไปเสียหมด ทุกคนจะมีความเอาใจใส่ต่องานที่ทำ

4. ด้านวิมังสา (ความเพียร) บุคลากรมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ เมื่อทำงานให้คิดก่อนทำ ควรไตร่ตรองให้ละเอียด การทำงานร่วมกันต้องละเอียดรอบคอบในการทำงาน คอยปรึกษาหัวหน้าฝ่ายหรือท่านผู้อำนวยการอยู่เสมอ มีปัญหาจะได้รับแก้ไขได้ทันเวลา เจ้าหน้าที่จะปฏิบัติงานโดยไม่ไตร่ตรองก่อน จะเสนองานไปโดยให้ผู้บริหารพิจารณา จึงทำให้เกิดความล่าช้าต่อการปฏิบัติงาน โดยทั่ว ๆ ไป ทุกคนทำงานมีความไตร่ตรองและใคร่ครวญอยู่เสมอ จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพราะบุคลากรที่มีขวัญและกำลังใจดีจะสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรค และไม่ย่อท้อต่องานที่ทำ และ ควรมีการประเมินงานที่ผ่านมา ถึงข้อดี-ข้อเสีย เพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานในครั้งต่อไป ให้ดียิ่งขึ้น รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานอย่างเป็นกลาง และ นำมาประยุกต์ปรับปรุงการทำงานของตนเองในอนาคต

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า 1) บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์แตกต่างกัน 2) บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์แตกต่างกัน และ 3) บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์แตกต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ทั้งหมด 179 คน กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 124 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามจำนวน 23 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านฉันทะ (ความพอใจ) 2) ด้านวิริยะ (ความเพียร) 3) ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) และ 4) ด้านวิมังสา (การไตร่ตรอง) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้หลักของ Likert Scale คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ มีจำนวน 4 ด้าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ ทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถสรุปผลของการวิจัยตามข้อค้นพบได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ สรุปได้ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า บุคลากรเป็นเพศชาย จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 50.80 มีอายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 48.40 และมีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 49.20

5.1.2 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่เหลือนีมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านวิริยะ (ความเพียร) ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) และด้านวิมังสา (การไตร่ตรอง)

1) ด้านฉันทะ (ความพอใจ) พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีความปรารถนาที่จะปฏิบัติงานนั้นให้ได้ผลดียิ่งขึ้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานและสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในองค์กรได้

2) ด้านวิริยะ (ความเพียร) พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิริยะ (ความเพียร) ทั้งโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีความมุ่งมั่นทุ่มเทในการปฏิบัติงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีความเข้มแข็งอดทนในการปฏิบัติงาน

3) ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีความตั้งใจฝักใฝ่ในการปฏิบัติงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการกำหนดวันเสร็จสิ้นของงานที่ทำ

4) ด้านวิมังสา (การไตร่ตรอง) พบว่า บุคลากรมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิมังสา (การไตร่ตรอง) ทั้งโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ หมั่นใช้

ปัญหาพิจารณาไตร่ตรองในงานที่ทำ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการวางแผนวัดผลในการปฏิบัติงาน

5.1.3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัยสามข้อ ซึ่งเมื่อทำการทดสอบสมมติฐานแล้ว ปรากฏผลดังนี้

สมมติฐานที่ 1 บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 2 บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 3 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

5.1.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

บุคลากรมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานโดยรวม ลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อยสามลำดับ ได้แก่ จงพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ต้องมีความภูมิใจในงานที่ทำ รักในงานที่มี ความสุขใจในงานที่จะทำ จะทำให้องค์กรพัฒนาก้าวหน้าได้ดียิ่งขึ้น ทั้งพัฒนาตัวเอง และองค์กรไปด้วยกัน (ความถี่ 8) ในการทำงานต้องมีความอดทน ขยันในการปฏิบัติให้มาก ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้สำเร็จลุล่วงทันตามกำหนดข้อบังคับของระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้ (ความถี่ 7) และขอให้ทุกคนที่ได้รับหน้าที่ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน เอาใจใส่งานไปถึงไหนแล้ว ให้ติดตามงานที่ตัวเองทำ ดิดตรงไหนจะได้รับแก้ไข (ความถี่ 6)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านฉันทะ (ความพอใจ) บุคลากรมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ จงพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ต้องมีความภูมิใจในงานที่ทำ รักในงานที่ มีความสุขใจในงานที่จะทำ จะทำให้องค์กรพัฒนา ก้าวหน้าได้ดียิ่งขึ้น ทั้งพัฒนาตัวเอง และองค์กรไปด้วยกัน การปฏิบัติหน้าที่ให้ลุล่วงด้วยดี จะต้องมี การประสานงานร่วมกัน เมื่อเกิดข้อติดขัดก็ช่วยกัน งานจะเสร็จสิ้นด้วยดี และ ขาดขวัญ กำลังใจใน ความก้าวหน้าของการปฏิบัติงาน ตลอดจนการเข้าสู่ตำแหน่งบริหารต่าง ๆ ทำให้ไม่มีความรักความ พื่อใจต่องานที่ทำ ทำให้เกิดการพัฒนาในการปฏิบัติงานได้ช้าและไม่มีประสิทธิภาพ

2. ด้านวิริยะ (ความเพียร) บุคลากรมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ในการทำงานต้องมีความ อุตุน ขยันในการปฏิบัติให้มาก ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้สำเร็จลุล่วงทันตาม กำหนดข้อบังคับของระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้ ต้องเพิ่มศักยภาพของบุคลากรขององค์กรให้มี หน้าที่รับผิดชอบให้มากกว่านี้ ทุกคนมีความเพียร แต่จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขวัญและกำลังใจ หากผู้บริหารมองเห็นจุดหรือกลุ่มใดที่ยังไม่ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติหน้า จะทำให้งานไม่ เกิดความก้าวหน้าและไม่มีประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้นปัญหาทุกอย่างต้องมีความยุติธรรม และ ขอให้มีความเพียร เสมือนจ่าเพียร (พลตำรวจเอก เพียร)

3. ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) บุคลากรมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ขอให้ทุกคนที่ได้รับ หน้าที่ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน เอาใจใส่งานไปถึงไหนแล้ว ให้ติดตามงานที่ตัวเองทำ คิด ตรงไหนจะ ได้รับแก้ไข บุคลากรขององค์กรมีหน้าที่รับผิดชอบเพียงหน้าที่เดียวเป็นส่วนมาก จะไม่ รับผิดชอบหน้าที่ส่วนรวม เห็นควรปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารงานบุคคลใหม่ และ หากปัญหา ได้รับการแก้ไข ไม่ทำอะไรเป็นเรื่องการเมืองไปเสียหมด ทุกคนจะมีความเอาใจใส่ต่องานที่ทำ

4. ด้านวิมังสา (ความเพียร) บุคลากรมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ เมื่อทำงานให้คิดก่อนทำ ควรไตร่ตรองให้ละเอียด การทำงานร่วมกันต้องละเอียดรอบคอบในการทำงาน คอยปรึกษาหัวหน้า ฝ่าย หรือท่านผู้อำนวยการอยู่เสมอ มีปัญหาจะได้รับแก้ไขได้ทันเวลา เจ้าหน้าที่จะปฏิบัติงาน โดยไม่ ไตร่ตรองก่อน จะเสนองานไป โดยให้ผู้บริหารพิจารณา จึงทำให้เกิดความล่าช้าต่อการปฏิบัติงาน โดยทั่ว ๆ ไป ทุกคนทำงานมีความไตร่ตรองและใคร่ครวญอยู่เสมอ จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพราะบุคลากรที่มีขวัญและกำลังใจดีจะสามารถแก้ไขปัญหา อุปสรรค และไม่ย่อท้อต่องานที่ทำ และ ควรมีการประเมินงานที่ผ่านมา ถึงข้อดี-ข้อเสีย เพื่อนำมา ปรับปรุงการทำงานในครั้งต่อ ๆ ไปให้ดียิ่งขึ้น รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานอย่างเป็นกลาง และ นำมาประยุกต์ปรับปรุงการทำงานของตนเองในอนาคต

5.2 อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้คือ

5.2.1 ผลการวิเคราะห์โดยรวม

พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นผู้มีความประพฤติอยู่ในหลักธรรม มีความเลื่อมใสในองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงได้นำหลักธรรมคำสั่งของท่านมาใช้ในปฏิบัติงาน โดยยึดถือความดีงาม มีความพึงพอใจในงานของตน มีความเอาใจใส่ ความเพียรพยายามที่จะทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ และมีการพิจารณาไตร่ตรองในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรวรรณศิริพรประสิทธิ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “สัมฤทธิ์ผลการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัย พบว่ามีการใช้หลักอิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสาในการทำงานอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาราณี สิทธิพงศ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ของการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัย พบว่า 1) คณะกรรมการชุมชนมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพล พะยอมรัมย์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติตนตามหลักอิทธิบาท 4 และลักษณะส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อทักษะการคิดของนักศึกษาณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร” ผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติตนตามหลักอิทธิบาท 4 ความอยากรู้อยากเห็น การควบคุมตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อภิปรายผล ได้ดังนี้

1) ด้านฉันทะ (ความพอใจ) พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นองค์กรที่มีความมั่นคง ทุกคนมีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน รู้สึกตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกพึงพอใจในงานที่ตนเองปฏิบัติ มีความรักความผูกพันกับองค์กร รวมถึงเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาราณี สิทธิพงศ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ของการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการใช้ฉันทะ (ความพอใจ) อยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรวรรณศิริพร

ประสิทธิ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “สัมฤทธิ์ผลการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัย พบว่ามีการใช้หลักอิทธิบาท 4 ด้านฉันทะในการทำงานอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีความปรารถนาที่จะปฏิบัติงานนั้นให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์มีความพอใจในหน้าที่การงานของตนที่ได้รับมอบหมาย สอดคล้องกับแนวคิดของ พระธรรมปิฎก ได้อธิบายเกี่ยวกับการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้กับงานว่าความมีใจรักในสิ่งที่ทำและพอใจใฝ่รักในจุดหมายของสิ่งที่ทำนั้น อยากทำสิ่ง ๆ นั้นให้สำเร็จ อยากให้งานนั้นบรรลุถึงจุดมุ่งหมาย และสอดคล้องกับการวิจัยของ กรรณิการ์ ดีมานพ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามแนวอิทธิบาท 4 ของพนักงานท่าอากาศยานเชียงใหม่ บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดด้านฉันทะ ได้แก่ พนักงานปรารถนาจะปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานและสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในองค์กรได้ ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่างานที่ได้รับมอบหมายของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ส่วนใหญ่เป็นงานที่ให้บริการแก่ประชาชน และหน่วยงานของทางราชการ ซึ่งบางคนรับผิดชอบหลากหลายในหน้าที่การงาน ทำให้รับภาระงานที่หนัก บางทีขาดการประสานงานที่ดี และขาดขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงานทำให้ไม่ค่อยมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานและสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ ดีมานพ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามแนวอิทธิบาท 4 ของพนักงานท่าอากาศยานเชียงใหม่ บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดด้านฉันทะ ได้แก่ ไม่เคยรู้สึกเบื่อหน่ายในการปฏิบัติงาน

2) ด้านวิริยะ (ความเพียร) พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิริยะ (ความเพียร) ทั้งโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นผู้มีความเพียรในการปฏิบัติงาน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ ซึ่งมีผลมาจากมีความพอใจในงานที่ทำ ทำให้มีความอดทนต่องานที่ได้รับ ไม่ว่าจะงานนั้นจะมีความยากเพียงใดก็มีความพยายามที่เรียนรู้เพื่อให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรวรรณ สิริพรประสิทธิ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “สัมฤทธิ์ผลการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัย พบว่ามีการใช้หลักอิทธิบาท

4 ด้านวิริยะในการทำงานอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ คาราณี ลิทธิพงษ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ของการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชน ด้านวิริยะ อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีความมุ่งมั่นทุ่มเทในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่าบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ มีรักความพอใจในหน้าที่การงานของตนที่ได้รับมอบหมายจึงมีความตั้งใจเพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้จึงได้ทุ่มเทความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานแนวคิดของ พระธรรมปิฎก ได้อธิบายเกี่ยวกับการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้กับงานว่า ความมีใจรักในสิ่งที่ทำและพอใจใฝ่รักในจุดหมายของสิ่งที่ทำนั้น อยากทำสิ่ง ๆ นั้นให้สำเร็จ อยากให้งานนั้นบรรลุถึงจุดหมาย พยายาม ๆ ว่ารักงานและจุดหมายของงาน พุดให้ลึกลงไปในทางธรรมว่าความรัก ความใฝ่ใจปรารถนาต่อภาวะดีงาม เต็มเปี่ยมสมบูรณ์ ซึ่งเป็นจุดหมายของสิ่งที่กระทำ หรือซึ่งจะเข้าถึงได้ด้วยการศึกษากระทำนั้น อยากให้สิ่ง ๆ นั้นเข้าถึงหรือดำรงอยู่ในภาวะที่ดีที่งดงาม ที่ประณีตที่สมบูรณ์ที่สุดของมัน หรืออยากให้ภาวะดีงามเต็มเปี่ยมสมบูรณ์ของสิ่งนั้น ๆ ของงานนั้น ๆ เกิดมีจริงขึ้น อยากทำให้สำเร็จผลตามจุดหมายที่ดีงามนั้น และสอดคล้องกับการวิจัยของ วรรณิการ์ ดีมานพ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามแนวอิทธิบาท 4 ของพนักงานท่าอากาศยานเชียงใหม่ บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดด้านวิริยะ ได้แก่ พนักงานปรารถนาจะปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีความเข้มแข็งอดทนในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่างานที่ได้รับมอบหมายของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ส่วนใหญ่เป็นงานที่ใช้ความอดทนในการปฏิบัติหน้าที่ บางคนรับผิดชอบหลากหลายในหน้าที่การงานเพราะส่วนใหญ่เป็นงานเกี่ยวกับการให้บริการประชาชน ทำให้รับภาระงานที่หนัก สอดคล้องกับการวิจัยของ วรรณิการ์ ดีมานพ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามแนวอิทธิบาท 4 ของพนักงานท่าอากาศยานเชียงใหม่ บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดด้านวิริยะ ได้แก่ แม้งานที่ทำจะมีอุปสรรคก็จะไม่ละความพยายาม

3) จิตตะ (ความเอาใจใส่) พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

มีความเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมาย อย่างเต็มความรู้ ความสามารถของตนเอง เพื่อให้งานนั้นออกมามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ไม่ทิ้งงาน หรือ ผัดวันประกันพรุ่ง มีใ้ห้องครเกิดความเสียหาย ทำให้บุคลากรมีความบากบั่นและเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรวรรณ ศิริพรประสิทธิ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “สัมฤทธิ์ผลการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัย พบว่ามีการใช้หลักอิทธิบาท 4 ด้านจิตตะในการทำงานอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาราณี สิทธิพงษ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ของการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชน ด้านจิตตะ อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีความตั้งใจฝึกฝนในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์มีความสนใจฝึกฝนต่องานของตนเอง มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง เพราะเมื่อบุคลากรเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ทำให้มีใจรักที่จะทำปฏิบัติงานนั้นให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรรณิการ์ ดีมานพ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามแนวอิทธิบาท 4 ของพนักงานท่าอากาศยานเชียงใหม่ บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดด้านจิตตะ ได้แก่ พนักงานถือว่าความรับผิดชอบต่อหน้าที่เป็นสิ่งจำเป็น

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการกำหนดวันเสร็จสิ้นของงานที่ทำ ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า บุคลากรส่วนใหญ่ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความพอใจในหน้าที่และมีความมุ่งมั่นเพื่อให้งานประสบความสำเร็จแต่ไม่มีการกำหนดวันที่เสร็จสิ้นการทำงาน ทำให้ขาดการวางแผนการทำงานที่ดี

4) ด้านวิมังสา (การไตร่ตรอง) พบว่า บุคลากรมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิมังสา (การไตร่ตรอง) ทั้งโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้หลักธรรมในการพิจารณาหาเหตุผล โดยการใช้สติปัญญาในการพิจารณาหาเหตุผล ไตร่ตรองสิ่งที่ถูกที่ผิด เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรวรรณ ศิริพรประสิทธิ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “สัมฤทธิ์ผลการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัย พบว่ามีการใช้หลักอิทธิบาท 4 ด้านวิมังสาในการทำงานอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาราณี สิทธิพงษ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ของการใช้อิทธิบาท 4

ในการพัฒนาชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัด นครศรีธรรมราช” ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชน ด้านวิมังสาอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณา ไตร่ตรองในงานที่ทำ ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วน จังหวัดกาฬสินธุ์มีการใช้เหตุผลในการปฏิบัติงาน จึงมีการใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองในงานที่ทำ อยู่เสมอ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัย กรณีการ ดีมานพ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตาม แนวอิทธิบาท 4 ของพนักงานท่าอากาศยานเชียงใหม่ บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดด้าน วิมังสา ได้แก่ การศึกษาวิธีการปฏิบัติงานจนเข้าใจ ก่อนที่จะปฏิบัติ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการวางแผนวัดผลใน การปฏิบัติงาน ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัด กาฬสินธุ์ขาดการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ เมื่อไม่มีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบส่งผล กระทบกับการปฏิบัติงานเช่นงานไม่เสร็จสิ้นตามกำหนด การไม่ประเมินผลการทำงานของตนเอง ทำให้การนำข้อผิดพลาดจากการทำงานมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานมีน้อย สอดคล้องกับงานวิจัย กรณีการ ดีมานพ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามแนวอิทธิบาท 4 ของพนักงานท่าอากาศยานเชียงใหม่ บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดด้าน วิมังสา ได้แก่ การศึกษาวิธีการปฏิบัติงานจนเข้าใจก่อนที่จะปฏิบัติ

5.2.2 ผลการทดสอบสมมติฐานการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

1) บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การที่ บุคลากรนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ไม่ได้จำกัดว่าเพศใด เพียงบุคคลใดเข้าในหลักธรรมเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตการทำงาน ล้วนก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองทั้งนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามิได้เฉพาะเจาะจงว่าเป็นเพศ ใด ผู้ใดปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบล้วนนำความสุขมาสู่ผู้ที่ปฏิบัติธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาราณี ลิทธิพงศ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ของการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชน ศึกษา เฉพาะกรณี เทศบาลตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีเพศต่างกันมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

2) บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การที่บุคลากรนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ไม่ได้จำกัดว่าต้องเป็นคนอายุช่วงใด การหลักธรรมเพื่อนำมาปฏิบัติใช้ในชีวิตการทำงานส่วนก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองทั้งนั้น ผู้ใดปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบล้วนนำความสุขมาสู่ผู้ที่ปฏิบัติธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาราณี สิทธิพงศ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ของการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีอายุต่างกันมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

3) บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การที่บุคลากรนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ไม่ได้จำกัดว่ามีระดับการศึกษามากน้อยเพียงใด หากบุคคลนั้นมีความเข้าใจในหลักธรรมเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตการทำงานส่วนก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองทั้งนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาราณี สิทธิพงศ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ของการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ด้านฉันทะ (ความพอใจ) พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีความปรารถนาที่ปฏิบัติงานให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ติดตั้งนั้นองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ควรมีนโยบายในการส่งเสริมการปฏิบัติงานให้บุคลากรมีความรักความพอใจในการปฏิบัติงานให้ได้ผลดียิ่งขึ้นต่อไป

2) ด้านฉันทะ (ความพอใจ) พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานและสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในองค์กรได้ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ควรมีนโยบายกระตุ้นการทำงานของบุคลากร โดยการสร้างขวัญกำลังใจการปฏิบัติเพื่อให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการทำงานมากขึ้น

3) ด้านวิริยะ (ความเพียร) พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีความมุ่งมั่นทุ่มเทในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรรักษาไว้ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ควรมีรางวัลหรือมอบเกียรติคุณเพื่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานต่อไป

4) ด้านวิริยะ (ความเพียร) พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีความเข้มแข็งอดทนในการปฏิบัติงาน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ควรมีการจัดโครงการอบรมคุณธรรมเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติธรรม ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรมีความเข้มแข็งอดทนในการปฏิบัติงาน

5) ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีความตั้งใจฝักใฝ่ในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่ดี ดังนั้นองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ควรมีนโยบายทำให้บุคลากรรักษาความตั้งใจในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพมากยิ่งขึ้น

6) ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการกำหนดวันเสร็จสิ้นของงานที่ทำ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ควรมีนโยบายกำหนดให้งานทุกอย่างมีการกำหนดระยะเวลาของงานที่ทำให้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้การปฏิบัติงานมีการดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้อย่างเป็นระบบ

7) ด้านวิมังสา (การไตร่ตรอง) พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองในงานที่ทำ ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรสนับสนุนให้มีขึ้นในการปฏิบัติงาน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ควรมีนโยบายส่งเสริมให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานมากขึ้น

8) ด้านวิมังสา (การไตร่ตรอง) พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการวางแผนวัดผลในการปฏิบัติงาน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ควรมีนโยบายเน้นกระบวนการทำงานเป็นระบบ โดยเริ่มจากการวางแผน จนถึงการวัดผลของงานที่ปฏิบัติว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ถ้าไม่บรรลุวัตถุประสงค์ควรมีการร่วมมือกันปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขให้มีการพัฒนาผลการปฏิบัติงาน

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่นการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมเพื่อค้นหาสาเหตุของการนำหลักอิทธิบาทธรรมมาใช้ในการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ความเข้มแข็งอดทนในการปฏิบัติงาน การกำหนดวันเสร็จสิ้นของงานที่ทำ และ การวางแผนวัดผลในการปฏิบัติงาน

2) ควรศึกษาปัจจัยที่ผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มจร.

ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร

โปรดนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบคุณ

3) ควรเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรต่อการ
ปฏิบัติงานขององค์กรอื่น

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

คุณ โทซัน. พุทธศาสนากับชีวิตประจำวัน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์, 2542.

จรัส พัดชมราชศักดิ์. สารการเรียนรู้พื้นฐานพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2545.

จามจุรี โสภิกขุ. มงคลชีวิต ฉบับก้าวหน้า. กรุงเทพมหานคร : ฐานการพิมพ์ จำกัด, 2543.

ดวงเดือน พันธุมาวิน. การบริหารงานบุคคลแผนใหม่. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2544.

บุญมี บุญเยี่ยม. พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 254.

พระธรรมปิฎก ปอ. ประยุทธ์ โศ. การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, 2542 ก.

แผนพัฒนาสามปี 2551-2553. องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ : จังหวัดกาฬสินธุ์, 2551.

ภัทรพร ศิริกาญจน และคณะ. ความรู้พื้นฐานทางศาสนา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.

2) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานวิจัย

กรรณิการ์ ดีมานพ. “การปฏิบัติงานตามแนวอิทธิบาท 4 ของพนักงานท่าอากาศยานเชียงใหม่ บริษัทท่าอากาศยานไทยจำกัด (มหาชน). สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2551.

ดารานี สิทธิพงษ์. “ผลสัมฤทธิ์ของการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช”. สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2549.

พัชรพร วีรสิทธิ์. “ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบห้าประการ ของบุคลิกภาพและความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคตามหลักอิทธิบาท 4 ของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานประกันประกันสังคม”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546.

วรพจน์ พรหมสัตยพรต และสุมัทนา กลางคาร. หลักการวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ โครงการ
ตำราหลักสูตรสาธารณสุขศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
2542.

สถิต รัชปัดย์. “การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียน ของนักศึกษาภาคพิเศษ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด”. การค้นคว้าอิสระการศึกษา
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.

สมัคร ใจมาแก้ว. “การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการทำงานของบุคลากร มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา พ.ศ. 2548”. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2548.

สุรพล พะยอมรัมย์. “การปฏิบัติตนตามหลักอิทธิบาท 4 และลักษณะส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อทักษะ
การคิดของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร”. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2552.

อรวรรณ ศิริพรประสิทธิ์. “สัมฤทธิ์ผลการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน
บ้านเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช”. สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2549.

2) เอกสารอื่น ๆ

ข้อมูลรายงานบุคลากร เดือนมกราคม 2553.

ข้อมูลฝ่ายบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ 1 มกราคม 2553

3) เว็บไซต์

เกษม วัฒนชัย, ศ.นพ. องคมนตรี/นายกสภามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. ครองตน - ครองคน - ครองงาน.

<http://web.ubu.ac.th/ubu_principle.html>

จิตเภท. การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการทำงาน.

<<http://thaifamilymental.blogspot.com/2007/10/4.html>>. 3 เมษายน 2553.

ไทยโฮมมาสเตอร์. การครองตน ครองคน และครองงาน หลักปฏิบัติสำหรับผู้บริหารและคนทำงาน.

<<http://www.thaihomemaster.com/webboard->>.

ลิขำ. เป้าหมายชีวิตและแรงจูงใจในการทำงาน.

<<http://www.tungsong.com/Read/Gold%20on%20Library01/goal3.html>>. 3 เมษายน 2553.

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1) พระปลัดชาลชัย ญาณธมฺโม

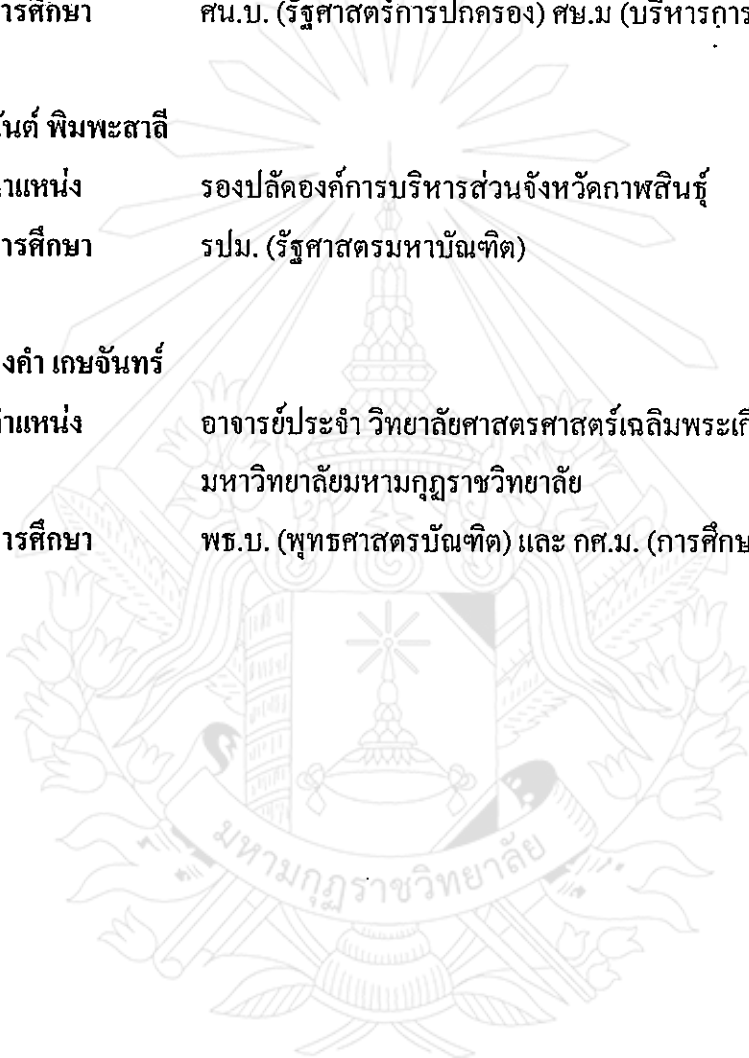
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำศูนย์การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์
เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
การศึกษา ศน.บ. (รัฐศาสตร์การปกครอง) ศษ.ม (บริหารการศึกษา)

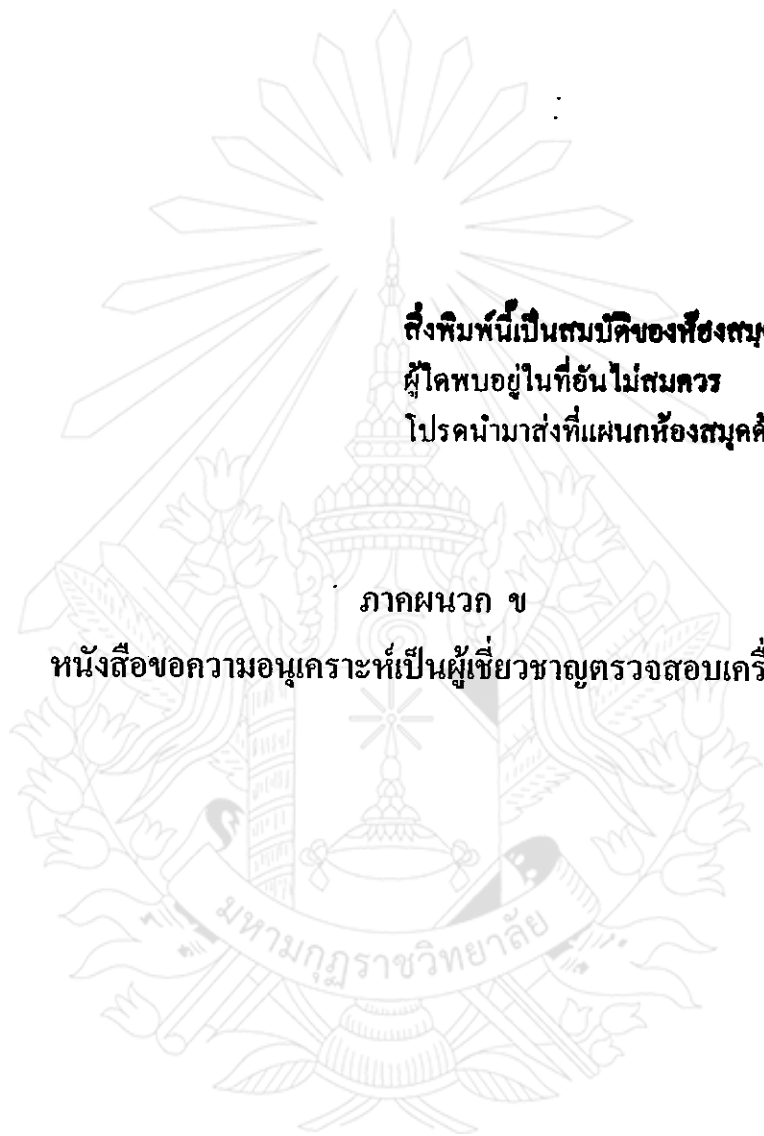
2) นายอนันต์ พิมพะสาลี

ตำแหน่ง รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์
การศึกษา รปม. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต)

3) นายทองคำ เกษจันทร์

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
การศึกษา พธ.บ. (พุทธศาสตรบัณฑิต) และ กศ.ม. (การศึกษามหาบัณฑิต)

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มจร.

ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร

โปรดนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอขอบคุณ

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๐๒๐(๔.๓)/ว.๑๕๐

วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
๘๔/๑ ถนนถีนานนท์ ตำบลกาฬสินธุ์
อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ๔๖๐๐๐

๒๒ มีนาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย
เรียน/เจริญพร.....พระปลัด ช่างชัย ญาณชัยโม

ด้วย นางมานฟ้า โนนสินชัย นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การปฏิบัติงานตามหลักจริยธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ขอบความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเรียน/เจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขออนุโมทนาขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระปริยัติสารเวที)

๒๓/๓

พระปลัด

รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ
วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๔๓๘๑-๕๓๕๓

ที่ ศธ ๖๐๒๐(๔.๓)ว ๑๕๐

วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
๘๔๑ ถนนถีนานนท์ ตำบลกาฬสินธุ์
อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ๔๖๐๐๐

๒๒ มีนาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน/เจริญพร...คุณอนันต์ พิมพะสาลี (รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์)

ด้วย นางมานฟ้า โนนสินชัย นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การปฏิบัติงานตามหลักกฤษฎีกาพระธรรมนูญขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อ โปรดทราบและพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ด้วยดีเช่นเคย ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ณัฏฐกร อ.ป. กิตติคุณ

— กระผมได้ตรวจสอบ
เครื่องมือเพื่อการศึกษา
นางมานฟ้า โนนสินชัยแล้ว
ถูกต้อง ครบถ้วน สามารถ
ใช้ได้แน่นอน

เรียนมาด้วยความนับถือ

ดร.ประสิทธิ์ วัฒนวิทย์

(พระปริยัติสารเวที)

รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ

(นายอนันต์ พิมพะสาลี) วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์

รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๔๓๘๑-๕๓๕๓

ที่ ศบ ๖๐๒๐(๔.๓)/ว.๑๕๐

วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๘๔/๑ ถนนดินนาหน่ ตำบลกาฬสินธุ์
อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ๔๖๐๐๐

๒๒ มีนาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน/เจริญพร นายทองคำ เกษจันทร์.....

ด้วย นางมานฟ้า โนนสินชัย นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การปฏิบัติงานกรมหลักกสิกรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเรียน/เจริญพรมมาเพื่อ โปรดทราบและพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

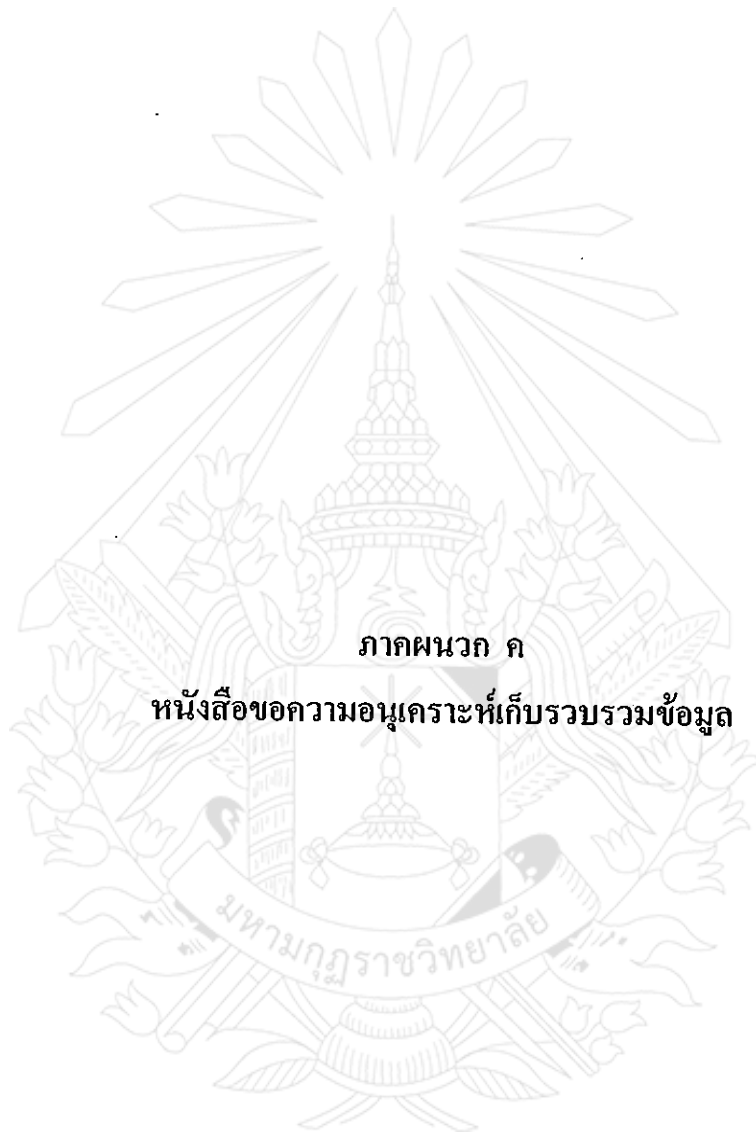
(พระปริยัติสารเวที)

รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ
วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๗๕๙๘
๗/๗
(ขอขมาต่อท่านผู้ช่วย)
๒๕๖๑.๓.๕๗

ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๔๓๘๑-๕๓๕๓

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

มหามกุฏราชวิทยาลัย

คท

ฝ่ายบริหารงานบุคคล
 เลขรับที่ 388
 วันที่ 20 กันยายน 2553
 เวลา 09.20

องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์
 เลขที่รับ 1918 วันที่ 23 สิงหาคม 2553 เวลา 09.30
 บริหาร
 สำนักปลัด
 กองกิจการ
 กองแผนฯ
 กองส่งเสริมและประชาสัมพันธ์
 กองคลัง
 กองช่าง
 กองการศึกษา
 กองสวัสดิการ
 สำนักงานทะเบียนพาณิชย์
 สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและเล็ก
 สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ
 สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและเล็ก
 สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ

ที่ ศธ ๖๐๒๐(๔.๓)/ว.

วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 ๘๔/๑ ถนนดินนาหน่ง ตำบลกพลสินธุ์
 อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ๔๖๐๐๐

๒๒ มีนาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน/เจริญพร นายกององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

ด้วย นางมาน้ำฟ้า โนนสินชัย นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่านส่วนวันเวลานั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานกับท่านโดยตรงในภายหลัง

จึงเรียน/เจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระปริยัติสารเวที)

รักษากรในตำแหน่งผู้อำนวยการ
 วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ง
แบบสอบตาม

มหามกุฏราชวิทยาลัย

เลขที่แบบสอบถาม

--	--	--

แบบสอบถาม

เรื่อง

การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์
2. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่
 - ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์
 - ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

ในการกรอกแบบสอบถามนี้ ขอความกรุณาจากท่านได้ทำเครื่องหมายและเขียนข้อเสนอแนะให้ครบทุกข้อ คำตอบของท่านนำไปวิเคราะห์ในภาพรวม จึงไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อท่านแต่อย่างใด และขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือ

นางมานฟ้า โนนสินชัย

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

วิทยาลัยศาสตรศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมี 3 ข้อ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายถูก ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 25 ปี

25 - 40 ปี

40 - 60 ปี

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มจร.

ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่น ไม่สมควร

โปรดนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบคุณ

3. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือของแต่ละข้อเพียงช่องเดียวที่ตรงกับความคิดของท่าน

การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาทธรรม	ระดับการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาทธรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านฉันทะ (ความพอใจ)					
1. มีความพึงพอใจและรักในงานที่ตนเองทำ					
2. มีความต้องการที่ปฏิบัติงานให้ได้ผลดีที่สุด					
3. มีใจรักที่จะปฏิบัติงานนั้นอยู่เสมอ					
4. มีความปรารถนาที่จะปฏิบัติงานนั้นให้ได้ผลดียิ่งขึ้น					

การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาทธรรม	ระดับการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาทธรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานและสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในองค์กรได้					
6. รับภาระงานจากผู้บังคับบัญชาด้วยความยินดี					
ด้านวิริยะ (ความเพียร)					
1. มีความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงาน					
2. มีความเข้มแข็งอดทนในการปฏิบัติงาน					
3. ไม่ทอดย้อต่ออุปสรรคทั้งปวงในการปฏิบัติงาน					
4. ต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน					
5. มีความมุ่งมั่นทุ่มเทในการปฏิบัติงาน					
ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่)					
1. มีความตั้งใจใฝ่ใฝ่ในการปฏิบัติงาน					
2. มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน					
3. มีใจจดจ่อและรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน					
4. ไม่ผลัดวันประกันพรุ่งในการปฏิบัติงาน					
5. มีการกำหนดวันเสร็จสิ้นของงานที่ทำ					
6. มีการกำหนดเป้าหมายเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน					
ด้านวิมังสา (การไตร่ตรอง)					
1. หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองในงานที่ทำ					
2. ตรวจสอบหาเหตุผลในการปฏิบัติงาน					
3. ตรวจสอบข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน					
4. มีการวางแผนวัดผลในการปฏิบัติงาน					
5. มีการคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น					
6. มีการพัฒนาการปฏิบัติงานเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสม่ำเสมอ					

ชื่อผู้วิจัย : นางม่านฟ้า โนนสินชัย
วัน เดือน ปี เกิด : วันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2513
สถานที่เกิด : จังหวัดกาฬสินธุ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน : บ้านเลขที่ 75/1 ถนนบุญกว้าง ซอยคำผลพัฒนา
อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46000

การศึกษา

พ.ศ. 2543 : ค.บ. (คุรุศาสตรบัณฑิต) เอกภาษาไทย
สถาบันราชภัฏมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

พ.ศ. 2553 : ศาสตราจารย์มหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์การปกครอง)
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตำแหน่ง/สถานที่ทำงาน
ปัจจุบัน : เจ้าพนักงานพัสดุ ระดับ 4 บ้านเลขที่ 75/1 ถนนบุญกว้าง ซอย
คำผลพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46000

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มทร.
ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร
โปรดนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบคุณ